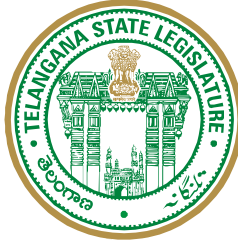

సమావేశము - VIII

వాల్యూము - VI

నెం. 3

వెల : రూ. 32-00

08 నవంబర్, 2017

బుధవారం,

(శక సం. 1939,

కార్తీకం - 17)

తెలంగాణ శాసన సభ కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

1. నక్షత్రపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు - వాగ్రూప సమాధానములు	...	1
2. ప్రకటన : విద్యుత్పై ప్రభుత్వ వివరణ	...	23
3. సభా కార్యక్రమము : వాయిదా తీర్మానాల అనుమతి గురించి	...	26
4. ప్రభుత్వ బిల్లు : తెలంగాణ అబ్కారీ (సవరణ) బిల్లు (ప్రతిపాదించబడినది)	...	27
5. ప్రకటన : 1. ప్రభుత్వ బిల్లులకు సవరణలు స్వీకరించు గడువు గురించి 2. బి.ఎ.సి. కమిటీ నివేదిక సమర్పణ	...	27
6. సంతాప ప్రతిపాదనలు	...	27
7. లఘు చర్చ : అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల సంక్షేమం గురించి	...	29

తెలంగాణ శాసనసభ

ప్రధాన అధికారులు

సభాపతి	:	శ్రీ ఎస్. మధుసూదనాచారి
ఉప సభాపతి	:	శ్రీమతి ఎం. పద్మా దేవేందర్ రెడ్డి
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	:	శ్రీ బాజురెడ్డి గోవర్ధన్ శ్రీ పి. బాబు మోహన్ శ్రీమతి కొండ సురేఖ డా. (శ్రీమతి) జె. గీత
కార్యదర్శి	:	డా.వి. నరసింహాచార్యులు
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ ఎస్. దుర్గా ప్రసాద్ శ్రీ సిహెచ్. ఉపేందర్ రెడ్డి శ్రీమతి వి. ఎన్. ప్రసన్న కుమారి శ్రీ బి. కమలాకర్
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ పి. శ్రీనివాస్

తెలంగాణ శాసన సభ చర్చలు

అధికార నివేదిక

(ఎనిమిదవ సమావేశము - తొమ్మిదవ రోజు)

బుధవారం, నవంబర్ 08, 2017

(సభ ఉ. గం. 10.00 లకు ప్రారంభమైనది)

(గౌరవ సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

నక్షత్రపు గుర్తుగల ప్రశ్నలు -

వాగ్రూప సమాధానములు

MR. SPEAKER:- Now, Question Hour.

శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు పునర్నివన పథకం

ప్రశ్న నెం. 81(2761)

సర్వశ్రీ రుమయి బాలక్విన్ (మానుకొండూర్), మనోహర్ రెడ్డి దాసరి (పెద్దపల్లె), కల్వకుంట్ల విద్యాసాగర్ రావు (కోరట్ల), దయాకర్ రావు ఎర్రబెల్లి (పాలకుర్తి), గాదరి కిషోర్ కుమార్ (తుంగతుర్తి):- గౌరవనీయ నీటిపారుదల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది వివరాలను తెలియజేస్తారా:

అ) శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు పునర్నివన పథకాన్ని చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) అయితే, ఆ పథకం వివరాలను తెలియజేస్తారా, ఈ పథకం క్రింద తలపెట్టిన ప్రయోజనాలు ఏమిటి?

నీటిపారుదల శాఖ మంత్రి (శ్రీ టి.హరీష్ రావు):-

అ) అవునండీ.

ఆ) 17-06-2017 తేదీగల నీటిపారుదల మరియు ఆయకట్టు ప్రాంతాభివృద్ధి (ప్రాజెక్టులు -IV) శాఖ వారి జీఓఆర్ టి నెం. 587 లో రూ. 1067 కోట్ల మొత్తానికి ప్రభుత్వం పరిపాలక ఆమోదాన్ని మంజూరు చేసింది. ప్రాజెక్టు క్రింద ఆయకట్టు పూర్తి విస్తీర్ణాన్ని స్థిరీకరించడానికి వీలుగా ఎస్ఆర్ఎస్పి సిస్టమ్ కు దాదాపు 60 టీఎంసీల నీటిని అదనంగా ఇవ్వాలని ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది.

శ్రీ డి. మనోహర్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఎస్ఆర్ఎస్పి ప్రాజెక్టుకు ఉత్తర తెలంగాణ వరప్రదాయని అని పేరు. వాస్తవంగా ఆ ప్రాజెక్టును నిర్మించినప్పుడు ఎంత ఆయకట్టుకు నీళ్లు ఇస్తారని చెప్పారో ఆ మాదిరిగా ఇవ్వడం లేదు. ఆ కాలువ క్రింద ఉన్నటువంటి చివరి భూములకు నీళ్లు రాని పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఆ విషయమై

ముఖ్యమంత్రి గారికి, నీటిపారుదల శాఖమంత్రి గారికి చాలాసార్లు విన్నవించడం జరిగింది. ఈ ప్రాజెక్టును పునరుజ్జీవింపచేయడానికి చేసిన కార్యక్రమాల్లో ఏ కాలువ నుండి ఏ కాలువ వరకూ నీళ్లు చేరుతున్నాయి అవకాశం ఉంది? 16 లక్షల ఎకరాలకు నీళ్లుస్తామని ప్రాజెక్టును డిజైన్ చేశారు. వాస్తవంగా ఆరు లక్షల ఎకరాలకు మించి నీరు పారిన సందర్భాలు లేవు. కాబట్టి పూర్తి ఆయకట్టుకు నీళ్లు అందించడానికి ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలేమిటి?

శ్రీ కె. విద్యాసాగర్ రావు:- అధ్యక్షా, ప్రపంచంలో లేని విధంగా వరద కాలువలతో రివర్స్ పంపింగ్ ని ఏర్పాటు చేసినందుకు ముఖ్యమంత్రి గారికి, మంత్రి గారికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. రివర్స్ పంపింగ్తో ఎస్ఆర్ఎస్పి నింపుతారని ఏనాడు ఉపాసించలేదు. వర్షాలు వస్తే ఎస్ఆర్ఎస్పి నిండుతుందని, మా పొలాలకు నీళ్లు వస్తాయని రైతులు ఎదురుచూసేవారు. అటువంటి పరిస్థితి లేకుండా, ఇంత మంచి కార్యక్రమం ఏర్పాటు చేసినందుకు రైతాంగం తరపున ప్రభుత్వానికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. వరద కాలువలతో రివర్స్ పంపింగ్ ద్వారా వాటర్ ప్రాజెక్టులోకి వెళ్తుంది. వరద కాలువ, కాకతీయ కాలువ మధ్యనున్న భూములకు అదే విధంగా వరదకాలువ పైనున్న భూములకు కూడా నీళ్లు ఇచ్చే అవకాశం ఉందా అని మంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను. ఎస్ఆర్ఎస్పి ద్వారా చివరి గ్రామాలకు నీళ్లు రాని పరిస్థితి ఉంది. చివరి గ్రామాలన్నీ బీడుగానే మిగిలిపోతున్నాయి. ఎస్ఆర్ఎస్పి క్రిందనున్న ఉప కాలువలన్నింటినీ పునరుద్ధరించి నీళ్లు ఇచ్చే అవకాశం ఉందా అని అడుగుతున్నాను. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఆనాడు ఫౌండేషన్ స్టోన్ వేసినప్పుడు ప్రాజెక్టులో 365 రోజులు నీళ్లు ఉండే విధంగా చర్చలు తీసుకుంటామని చెప్పారు. దాన్ని మంచి వ్యూహకేంద్రంగా చేస్తామని ఏర్పాటు చేసే అవకాశం ఉందా అని అడుగుతున్నాను. 24 గంటలూ కంట్రీ, 365 రోజులు నీళ్లు ఉండడంతో రాష్ట్రంలోని రైతాంగం సంతోషంగా ఉన్నారు. ఎస్ఆర్ఎస్పి ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి పూర్తి స్థాయిలో నిర్మాణం చేసి చివరి గ్రామాలకు నీళ్లు ఇవ్వాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి. కిషన్ రెడ్డి (అంబర్పేట):- అధ్యక్షా, ఎస్ఆర్ఎస్ఎస్ ద్వారా ప్రస్తుతం ఎన్ని లక్షల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది? పునర్జీవ పథకం ద్వారా ఎన్ని లక్షల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది? వాస్తవంగా 16 లక్షల 48 వేల ఎకరాలు సాగు అవ్వాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకొని 1960 లో ఫౌండేషన్ స్టోన్ పేశారు. చివరి గ్రామాలకు నీళ్లు ఎప్పుడూ అందలేదు. ఇప్పుడైనా చివరి గ్రామాలకు నీళ్లు ఇస్తారా? ఈ ప్రాజెక్టు లక్ష్యం 90 టీఎంసీలు అధ్యక్షా. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం చేపట్టే పథకం ద్వారా ఎన్ని టీఎంసీల వాటర్ వస్తుంది, ఎన్ని ఎకరాలు సాగు అవుతుంది, టెయిలెండ్ ప్రాంతానికి నీరు అందుతుందా లేదా? గోదావరి మీద ఆనకట్టలు కట్టి ప్రాజెక్టును నింపడానికి అవకాశం ఉందో లేదో ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ గంగుల కమలాకర్ (కరీంనగర్):- అధ్యక్షా, వరద కాలువల ద్వారా రివర్స్ పంపింగ్ చేస్తారు. గతంలో వరద కాలువలు తవ్వడం వల్ల నేచురల్ ఫ్లో ఆగిపోయి చాలా గ్రామాలు బీడుగా మారిపోయాయి. గత ప్రభుత్వాలు కొన్ని చోట్ల స్లాయిస్ లు ఏర్పాటు చేశారు. స్లాయిస్ లను అబవ్ 20 ఫీట్ లో పెట్టినందువల్ల వరద కాలువ నుండి వాటర్ రిలిజ్ అయ్యే పరిస్థితి లేదు. రివర్స్ పంపింగ్ చేసినప్పుడు, వరద కాలువలో ఎంత హెడ్ ను మెయింటెయిన్ చేస్తారు, ఆ హెడ్ ద్వారా వరద కాలువలకు నీళ్లు వస్తాయా, ఒకవేళ రాకపోతే లిఫ్ట్ పెట్టే అవకాశం ఉందా? లిఫ్ట్ పెడితేనే ఆ భూములు ఇరిగేట్ అయ్యే అవకాశం ఉంది. స్లాయిస్ నుండి నీళ్లు రాకపోవడం వల్ల పంటలు ఎండిపోతున్నాయి కాబట్టి లిఫ్ట్ కి అవకాశం ఉందా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. ఎంత హెడ్ మెయింటెయిన్ చేస్తున్నారో కూడా చెప్పాలని గౌరవ మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. హరీష్ రావు:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు మనోహర్ రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ ఈ కార్యక్రమాన్ని ఎప్పటిలాంటి పూర్తి చేస్తారు, ఏ కాలంలో నీళ్లు ఇస్తారని ప్రశ్నించారు. వాస్తవంగా అగ్రమెంట్ పీరియడ్ 18 నెలలున్నప్పటికీ సంవత్సర కాలంలోనే అంటే, వచ్చే జూన్, జూలై నాటికి ఈ ప్రాజెక్ట్ పనులు పూర్తి చెయ్యాలని ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తోంది. వాస్తవానికి, ఎగువన మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం పెద్ద రిజర్వాయర్లు, బ్యారేజీలు నిర్మించడం వల్ల మనకు జూన్, జూలై, ఆగస్టు నెలల వరకూ ఎస్ఆర్ఎస్ఎస్ ప్రాజెక్టులోకి వరద నీరు రావడం లేదు. ఆగస్టు మధ్యలో గాని, సెప్టెంబర్ లో కాని నీళ్లు వస్తున్నాయి. ఎస్ఆర్ఎస్ఎస్ రైతాంగం ఈలోపు ఖరీఫ్ పంటను నష్టపోతున్నారు. ఆలస్యంగా ఎస్ఆర్ఎస్ఎస్ లోకి నీళ్లు వస్తున్నాయి. నీళ్లు వచ్చినప్పుడు రబీకి మాత్రం ఇవ్వగలుగుతున్నాము. ఈ విధంగా రైతాంగం, మొదటి పంట నష్టపోతున్నారు.

10.10 రెండవది ప్రతి నాలుగు సంవత్సరాలలో మూడు సార్లు సంవత్సరాలు మాత్రం నీళ్లు వస్తున్నాయి, మిగతా సంవత్సరం మాత్రం పూర్తిగా డ్రై అవుతున్నది. ఈ పరిస్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకొని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు అదృశ్యమైన ఈ

పథకానికి రూపకల్పన చేశారు. ఈ పథకం గొప్పదనమేమిటంటే అతి తక్కువ ఖర్చుతో, అతి తక్కువ సమయంలో, అతి తక్కువ లిఫ్టుతో అతి ఎక్కువ లబ్ధి చేకూర్చే పథకం ఎస్సార్ఎస్సీ పథకం. దీనిని గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారే స్వయంగా రోజుల తరబడి ఆలోచించి ఇంజనీర్లతో, మేధావులతో చర్చించి గూగుల్ మ్యాప్ ద్వారా అధ్యయనం చేసి ఈ పథకానికి వారు రూపకల్పన చేశారు. దీంట్లో ఉన్న గొప్పదనమేమిటంటే కేవలం 12 మీటర్ల లిఫ్టు మాత్రమే ఉంటుంది. దీనికి 156 మెగావాట్ల విద్యుత్ ను వినియోగిస్తూ 12 మీటర్ల ద్వారా రోజుకొక టీఎంసీ నీటిని మనం వరద కాలువ ద్వారా ఎస్సార్ఎస్సీకి తీసుకెళ్లే అవకాశమున్నది. అయితే మనోహర్ రెడ్డి గారు అడిగినట్లు ఈ పథకం వలన ఏం జరుగుతుందంటే జూన్, జూలై మాసాల్లోనే ప్రాణహితలో నీళ్లు ఉంటాయి. కాబట్టి ప్రాణహిత ద్వారా వచ్చే నీళ్లను కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు ద్వారా వరద కాలువకు, వరద కాలువ నుంచి ఎస్సార్ఎస్సీకి తీసుకెళ్లడం ద్వారా ఎస్సార్ఎస్సీ రైతాంగానికి జూన్, జూలై మాసం లోపలనే ఖరీఫ్ కు సాగునీరు అందించడం వలన లాభం జరుగుతుంది. దీని ద్వారా ఎస్సార్ఎస్సీ రైతాంగం సంవత్సరంలో రెండు పంటలు పండించుకునే అవకాశం ఈ పథకం ద్వారా జరుగుతుందని గౌరవ సభ్యుడికి తెలియజేస్తున్నాను.

మనోహర్ రెడ్డి గారు గానీ, విద్యాసాగర్ రావు గారు గానీ ఒకే రకమైన ప్రశ్న అడిగారు. అది ఏమిటంటే ఈ పథకం ద్వారా వారి ప్రాంతాలలో చిట్టచివరి భూములకు సాగునీరు అందుతుందా అని అడిగారు. ఎస్సార్ఎస్సీలో రెండు ఇన్ఫ్యాన్ ఉన్నాయి. ఒకటి నీటి లభ్యత కాగా, రెండవది కాలువల ఆధునికీకరణ. సభాపతి గారు కూడా వారి నియోజకవర్గంలోని సమస్య గురించి మా దృష్టికి కూడా తీసుకొచ్చారు. కిషన్ రెడ్డి గారు కూడా అదే అడిగారు. పదహారున్నర వేల ఎకరాలకు సాగునీరు ఇస్తామన్నారు, కానీ ఎన్నడూ నీళ్లు పోలేదని చెప్పారు. గత ప్రభుత్వాలు తెలంగాణ వల్ల చిన్న చూపు చూపించారని చెప్పడానికి ఇంతకంటే నిదర్శనం ఇంకొకటి ఉండదు. భూపాలపల్లి నియోజకవర్గంలో దాదాపు 81 వేల ఎకరాలకు నీళ్లు రావాల్సి ఉంటే ఏ ఒక్క రోజు కూడా నీళ్లు పోలేదు. చివరికి రైతాంగం కాలువలను దున్నేసి పంటలు వేసుకొని అసలు కాలువల ఆనవాయితీలు లేని పరిస్థితి గత ప్రభుత్వాల నిర్లక్ష్యానికి ఇంతకంటే నిదర్శనం ఇంకొకటి లేదు. అందువల్ల గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి ఆలోచన మేరకు నీటిని లిఫ్ట్ల ద్వారా తరలించడం వల్ల ఎస్సార్ఎస్సీకి నీటి లభ్యతను తీసుకొస్తున్నాము.

రెండవది ఈ కాలువల ఆధునికీకరణ. వాస్తవానికి ఎస్సార్ఎస్సీ నుంచి ఎల్ఎండ్ కి వచ్చే కాలువ సామర్థ్యం చాలా తక్కువ కాబట్టి ఆ కాలువ సామర్థ్యం పెంచడం గానీ ఎల్ఎండ్ నుంచి వరంగల్ కు వెళ్లే ఎస్సార్ఎస్సీ స్టేజ్-1, స్టేజ్-2 కాలువల సామర్థ్యం పెంచడం గానీ వాటి మీద ట్రక్లర్లన్నీ మరమ్మత్తులు చేయడం గానీ టెయిలెండ్స్ కు నీళ్లు వెళ్లే కాలువలను బాగు చేయడానికి ప్రభుత్వం రూ.1000 కోట్లు మంజూరు చేసి టెండర్లు పిలిచి పనులు యుద్ధ ప్రాతిపదికన

చేపట్టడం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఆలోచన ఏమిటంటే కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు పూర్తయ్యేలోపు వరద కాలం వల్ల ద్వారా ఎస్సారెస్సీకి నీళ్లు తీసుకుపోవడం, ఎస్సారెస్సీ చిట్టచివరి ఆయకట్టుకు నీళ్లు ఇచ్చే విధంగా ఆ కాలంవలలో ఉన్న లోటుపాట్లను, గత ప్రభుత్వాల తప్పిదాలను గుర్తించి సవరించడం కోసం రూ.1000 కోట్లు మంజూరు చేసి ఈ పనులను కూడా సైమల్టేనియస్గా చేస్తున్నాము. అంటే మొత్తం మూడు పనులు జరుగుతాయి. కాశేశ్వరం నుంచి వరద కాలంవకు వచ్చేట్లు, వరద కాలం ద్వారా నీళ్లు ఎస్సారెస్సీకి పొయ్యేటట్లు, ఎస్సారెస్సీకి నీళ్లు పోయిన తరువాత దానిని పూర్తిస్థాయిలో వినియోగించుకునే విధంగా ఎస్సారెస్సీ కాలవలన్నీ ఆధునికీకరించే చర్యలు ప్రభుత్వం చేపడుతున్నది. సభ్యులు చివరి భూములకు నీళ్లు వస్తాయో అని అడిగారు. తప్పకుండా రూ.1000 కోట్లతో కాలవలను ఆధునికీకరించడం ద్వారా చిట్టచివరి భూములకు కూడా నీళ్లు అందుతాయి. భూపాలవల్లి నియోజకవర్గానికి నీళ్లు రావడం కోసం దాదాపు రూ.108 కోట్లు ప్రభుత్వం మంజూరు చేసి ఆ కాలవలన్నింటినీ మరమ్మత్తులు చేయిస్తున్నాము. దాదాపు 70, 80 వేల ఎకరాలకు నీళ్లు పోవాల్సిన డోర్నకల్ నియోజకవర్గానికి ఎస్సారెస్సీ స్టేజ్-1 ద్వారా ఎన్నడూ నీళ్లు పోలేదు. కాబట్టి ఆ కాలవలకు కూడా టెండర్లను పిలిచి ఆ కాలవలను పునరుద్ధరించే కార్యక్రమం చేస్తున్నాము. మొత్తంగా ఈ వధకు పూర్తి చేసుకోవడం ద్వారా ఎస్సారెస్సీ రైతాంగానికి ఒక వరప్రదాయనిలాంటి వధకు. వారు రెండు వంటలు పండించుకునే విధంగా పైన గోదావరి వరద వచ్చినా, రాకపోయినా కాశేశ్వరం ద్వారా వచ్చే నీటిని ఉపయోగించుకొని రాబోయే రోజులలో సంవత్సరానికి రెండు వంటలు పండించుకునే గొప్ప అవకాశం వస్తుంది.

కిస్సోర్డె గారు కూడా ఏనాడూ వారికి నీళ్లు అందలేదని వాస్తవం చెప్పారు. దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఇప్పుడు నేను చెప్పిన దాంట్లో నే సమాధానం ఉన్నది. ఈ విధంగా కాశేశ్వరం నీటిని ఉపయోగించుకొని చేసుకుంటాము. ఈ లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ ఏమిటంటే ఎప్పుడైనా గోదావరిలో మంచి వరద వచ్చినప్పుడు మనం లిఫ్ట్ను వినియోగించుకోము. ఎప్పుడైతే నీటి లభ్యత తగ్గినప్పుడు అవసరమైన మేరకు నీటిని లిఫ్ట్ చేసుకుంటాము. ఇంకా అవసరమైనప్పుడు ఎక్కువ నీటిని లిఫ్ట్ చేసుకుంటాము. మొత్తంగా ఎస్సారెస్సీ ఆయకట్టును పూర్తి స్థాయిలో పరిరక్షించుకుంటాము. గౌరవ సభ్యులు గంగుల కుమారాచార్య గారు కూడా వరద కాలం మరియు కాకతీయ కాలం గురించి అడిగారు. ఆ రెండు కాలంవల మధ్య ఉండే భూమికి నీళ్లు ఎలా ఇస్తారని అడిగారు. వాస్తవానికి ఎస్సారెస్సీ కాకతీయ కాలంవల మధ్య లక్షా తొంభైనాలుగు వేల ఎకరాల భూమి ఉన్నది. అందులో సాగు అయ్యే భూమి లక్షా పదహారు వేల ఎకరాలుగా మేం గుర్తిస్తున్నాము. ఆ భూమిలో కొంత మిడ్మూనేరు లెఫ్ట్ కెనాల్ ఆయకట్టు, అదే విధంగా కాశేశ్వరం ప్యాకేజ్ -21 నిజామాబాద్ జిల్లా ద్వారా వచ్చే నీటితో కొంత ఆయకట్టును మిగతా

దానికి ఈ వరద కాలం ద్వారా నీళ్లు అందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. సభ్యులు మాట్లాడుతూ ఓటిలు 20 ఫీట్లుగా ఉన్నందున వాటి ద్వారా నీళ్లు రావడం లేదని చెప్పారు. ఒకసారి ఈ ఎత్తిపోతల వధకు వచ్చిన తరువాత వరద కాలం ఎప్పుడూ ఒకసార్ టిఎంసీల నీటితో నిండుగా ఉంటుంది. కాబట్టి వాటి మీద ఉండే ఓటిల ద్వారా చుట్టుపక్కల ప్రాంతాలలోని చెరువులు నింపుకోవడానికి ఎలాంటి ఇబ్బంది ఉండదు. రెండవది లిఫ్ట్లలో భాగంగానే ఒక టెట్రా పెట్టి ఆయకట్టుకు కూడా నీళ్లు ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. మొత్తంగా లక్షా ఇరవై వేల ఎకరాలు వరద కాలం, కాకతీయ కాలం మధ్య ఉన్న రైతాంగానికి కూడా ఈ వధకు ఒక వరప్రదాయని. ఇంకా ఎక్కడైనా ఇబ్బంది ఉంటే కూడా దానికి ప్రత్యామ్నాయంగా లిఫ్ట్ పెట్టడం గానీ ఓటిలు కూడా ఇచ్చి పూర్తిస్థాయిలో చెరువులు నింపే రైతాంగానికి సాగునీరు అందిస్తామని తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER:- Question No.2716
Minister for Medical and Health.

ఖమ్మం జిల్లాలో బోదకాలు వ్యాధి

ప్రశ్న నెం.82(2716)

డా.జెట్టి గీత (హుజూరాబాద్), శ్రీమతి వద్మావతి రెడ్డి నలమడ (కోదాడ), సర్వశ్రీ తాటిపర్తి జీవన్ రెడ్డి (జగిత్యాల), భట్టి విక్రమార్క మల్లు (మధిర), డా. జి. చిన్నారెడ్డి (వనపర్తి), సర్వశ్రీ తమ్మన్నగారి రాంమోహన్ రెడ్డి (వరిగి), ఎస్.ఎ.నంపల్ కుమార్ (అలంపూర్):-
గౌరవనీయులైన వైద్య ఆరోగ్య శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

అ) ఖమ్మం జిల్లాలోని ఐదు మండలాలలో మరియు రాష్ట్రంలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో ఫైలేరియా కేసులు పెరిగిన విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) అయితే, ఆ వివరాలేమిటి;

ఇ) సదరు వ్యాధిని నివారించడానికి జిల్లా పరిపాలన యంత్రాంగం అవసరమైన చర్యలను తీసుకోవడంలో విఫలం అయిన విషయం వాస్తవమేనా;

ఈ) అయితే, ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్యలేమిటి?

వైద్య ఆరోగ్య శాఖ మంత్రి (డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి):- అ) లేదండీ. రాష్ట్రంలో కేసులలో పెరుగుదల లేదు. అయితే, ఖమ్మం జిల్లాలో 21 పిహెచ్సీలలో 2886 పాత కేసుల జాబితా ఉంది.

ఆ) ఇతర ఎండమిక్ జిల్లావారి, పిహెచ్సీ వారి ఫైలేరియా కేసులను అనుబంధం I & II రూపంలో సభాసమక్షంలో ఉంచడమయింది.

ఇ) లేదండీ.

ఈ) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

అనుబంధం-I

31-03-2017 తేదీ వరకు రాష్ట్రంలో ఇతర ఎండామిక్ జిల్లా వారీగా L.F. మరియు హైడ్రోసిల్ కేసుల సంఖ్య

వరుస సంఖ్య	జిల్లా పేరు	జనాభా	ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం	ఫైలేరియా కేసుల సంఖ్య	హైడ్రోసిల్ కేసుల సంఖ్య
1	ఆదిలాబాద్	730587	11	673	0
2	ఆసిపాబాద్	540850	7	479	0
3	నిర్మల్	661678	4	292	0
4	మంచీర్యాల	742406	9	274	0
5	వరంగల్ (గ్రామీణ)	627545	23	1777	100
6	మహబూబాబాద్	772838	16	1682	7
7	వరంగల్ (పట్టణ)	1095342	9	1051	4
8	జనగాం	582457	13	2189	20
9	జయశంకర్	735146	14	174	3
10	సిద్దిపేట	993376	30	5199	59
11	మహబూబ్ నగర్	1324386	18	644	19
12	వనపర్తి	593325	4	32	0
13	నాగర్ కర్నూల్	845233	11	112	2
14	గద్వాల	608515	7	39	1
15	రంగారెడ్డి	2383784	9	55	0
16	పెద్దపల్లి	604222	14	913	57
17	మెదక్	2605714	4	71	0
18	వికారాబాద్	932336	18	1823	76
19	నిజామాబాదు	1648748	25	1847	10
20	కామారెడ్డి	988534	21	3342	74
21	సంగారెడ్డి	1388311	34	1464	18
22	మెదక్	795911	21	1047	12
23	నల్గొండ	1646762	34	1567	18
24	సూర్యాపేట	1121597	22	4587	25
25	యాదాద్రి	726465	19	1410	30
26	ఖమ్మం	1487726	21	2886	0
27	కొత్తగూడెం	1069261	11	142	0
28	జగిత్యాల	933666	21	6463	291
29	కరీంనగర్	1053492	20	1892	58
30	సిరిసిల్లా	642811	13	2350	158
31	హైదరాబాద్	3,943,323	0	0	0
	మొత్తం	34826347	483	46476	1042

అనుబంధం II

ఖమ్మం జిల్లాలో 2017 ఫైలేరియా కేసులు ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం వారి సంక్షిప్తి

వరుస సంఖ్య	ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం యొక్క పేరు	మొత్తం కేసులు
1	బనిగండ్లపాడు	24
2	ఖమ్మం (పట్టణ)	2
3	బోనకల్	62
4	చింతకాని	200
5	ఎన్నూరు	11
6	గంగారాం	1
7	కల్లూరు	15
8	కామేపల్లి	109
9	కొణిజెర్ల	26
10	కూసుమంచి	429
11	మంచుకొండ	226
12	మాటూరుపేట	76
13	ముదిగొండ	258
14	ఎంవీ పాలెం	441
15	నేలకొండపల్లి	138
16	పెదగోపతి	23
17	సింగరేణి	57
18	సుబులైదు	459
19	తల్లాడ	17
20	తిరుమలాయపాలెం	307
21	వైరా	5
	మొత్తం	2886

డా. జి. గీత:- అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఫైలేరియా కేసులు పెరుగుతున్నాయని మా దృష్టికి వచ్చింది. ఒక్క ఖమ్మం జిల్లాలోనే 2,860 పాత కేసులున్నాయని అంటున్నారు. అయిదు పిహెచ్‌సీల పరిధిలోని అయిదు మండలాలలో ఈ వ్యాధి బాగా విజృంభించిందని మా దృష్టికి వచ్చింది. ఫైలేరియాకు సంబంధించిన వివరాలు Enclosures 1 & 2 అని ఇచ్చారు. Whether it is a fact that the District Administration has failed to take necessary steps to prevent the said disease అని అడిగితే నో నర్ అంటారు లేదంటే does not arise అన్నారు. ఫైలేరియా చాలా, చాలా పాత జబ్బు. నుశ్రుత సంహితలలో కూడా దీనిని మెన్షన్ చేశారు. అతి పురాతనమైన ఆరవ శతాబ్దం నుంచి కూడా ఉన్న జబ్బు. మైక్రోఫైలేరియల్ చిన్న వారి నుంచి వస్తుంది. ఎక్కడైతే శానిటేషన్ లేకుండా బాగా దోమలు విజృంభించి ఉంటాయో అక్కడ క్యూలెక్స్ మస్కిట్ ఇన్ ఫెక్టెడ్ వర్మన్ కరిచి ఆ తరువాత మరొకరిని కరిచినప్పుడు ఈ లార్వా వారిలోకి వెళ్లిన తరువాత వారు కూడా ఈ జబ్బుకు గురవుతారు. ఈ లార్వా ఒక మనిషిలో అయిదు నుంచి పదిహేను సంవత్సరాల వరకు కూడా ఉంటుంది. లిన్ ఫ్యాక్ట్ డ్రైవ్ అని ఉంటుంది. ఆ లిన్ ఫ్యాక్ట్ సిస్టంను ఎఫెక్ట్ చేసి ఇమ్యూనిటీని దెబ్బతీసిన తరువాత ఆ చర్మాన్ని నల్లగా చేసి వారి కాళ్ళ ఏనుగు కాళ్ళ మాదిరిగా వాచిపోయి నదరు రోగులు బ్రతికినంత కాలం స్థిగ్మ వచ్చి జీవితాంతం ఇంట్లో నుంచి బయటికి వచ్చే పరిస్థితి ఉండదు.

హైడ్రోసిల్తో కూడా చాలా మంది బాధ పడుతుంటారు. దీని గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ఈ స్కీంలో మన తెలంగాణ రాష్ట్రానికి కూడా నిధులు కేటాయిస్తున్నారని తెలిసింది. ఆ నిధులను కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి రాబట్టడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏం చేస్తున్నది. Independent appraisal అని చెప్పి I won't to ask a direct question. నేను కేవలం ఫ్యాక్ట్ ను మాత్రమే సభ దృష్టికి తీసుకొచ్చాను. In an Independent appraisal, the Indian Council for Medical Research has undertaken a study in the month of July, 2014 in six States i.e., Bihar, Gujarat, Madhya Pradesh, Odisha, Telangana and West Bengal respectively. In order to study the said disease, as well as elimination of the disease, adequate funds are ensured to various states and in that list the state of Telangana is also there.

10.20 కేంద్ర ప్రభుత్వ స్కీము ద్వారా వచ్చిన నిధులను ప్రస్తుతం **ఉ.** చేపడుతున్న కార్యక్రమాలకు ఉపయోగిస్తున్నారా లేదా అనే విషయాన్ని తెలియజేయాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. ఈ వ్యాధిని నివారించడం కోసం మనం ఎటువంటి చర్యలు చేపడుతున్నాము. ఈ వ్యాధి లేదని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు.

ఖమ్మం జిల్లా అడ్మినిస్ట్రేషన్ సరిగా పట్టించుకోకపోవడం వల్ల వర్సంబేజీకి మించి వ్యాధి వ్యాప్తి చెందడం జరిగింది. ఆ వర్సంబేజీని to call it an endemic area. ఖమ్మం ప్రాంతంలో 2000 మంది మరియు ఖమ్మం జిల్లాలో దాదాపుగా 3600 మంది వ్యాధిగ్రస్తులు ఉన్నప్పటికీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఫోకస్ లేకపోవడం వల్ల, దానిని ఎండెమిక్ గా గుర్తించకపోవడం వల్ల ఆ మండలానికి మరియు జిల్లాకు వచ్చే ఫెసిలిటీస్ ను రాకుండా చేసుకోవడం జరిగింది. Okay, fundamentally, we are saying that the disease is under control. కానీ, దీనికి రెండు రకాల ట్రీట్ మెంట్స్ ఉంటాయి. What is the adopted strategy we are following?

ఆ స్ట్రాటజీలో మాస్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ ను ఫాలో అప్ చేస్తున్నామా? ఈ వ్యాధి మన దగ్గర కూడా చాలా జిల్లాల్లో ఉంది. సిద్ధిపేటలో కూడా చాలా కేసులు ఉన్నాయి. చాలా రోతగా ఉండే ఈ జబ్బు సోకినట్టే మనిషి సోపల్ గా పూర్తి నిస్పృహ చెంది, ఇంటి నుంచి బయటకు వచ్చే పరిస్థితి ఉండదు. ఈ ఎమ్ డిఎలో ఏ డ్రగ్ ను ఉపయోగిస్తున్నారా. డైజైల్ కార్బజీన్ సిట్రేట్, అల్బెండజోల్ లాంటివి ఉపయోగిస్తున్నారా, మల్టీ డ్రగ్ ను ఉపయోగిస్తున్నారా, సింగిల్ డ్రగ్ ను ఉపయోగిస్తున్నారా, దీని వల్ల ఎలాంటి ఉపయోగాలు ఉన్నాయి. హోమ్ బేస్డ్ మేనేజ్ మెంట్ విషయంలో ఏమి చేస్తున్నారు. వాపు వచ్చి, లింఫడీమా ఉన్న వారికి ఇంటిలోనే ట్రీట్ మెంట్ అందించాలి, upscale of hydrocele కేసుల ట్రీట్ మెంట్, ఆపరేషన్స్ ని డిస్ట్రిక్ హాస్పిటల్స్ చేస్తున్నాయా లేదా ఎక్కడ చేస్తున్నారనే విషయాలని తెలియజేయాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మేడమ్ గారు ఇది షార్ట్ డిస్కషన్ కాదు. ఇది క్వశ్చన్ అవర్ కదా. సమయ పాలన విషయంలో చాలా కఠువుగా ఉండాలని బిఏసిలో వివిధ పార్టీలు తమ అభిప్రాయాన్ని సూచించడం జరిగింది.

డా. జి. గీత:- వ్యాధికి సంబంధించి సరిగ్గా ట్రీట్ మెంట్ జరగడం లేదనేది నా అభిప్రాయం. ట్రీట్ మెంట్ చేసున్నారని చెప్పడమే కానీ, They are not taking much interest as they are assured.

MR.SPEAKER:- Dr. Geetha Garu, you are going through the files and ultimately, it will interrupt the proceedings of the House.

డా. జి. గీత:- అధ్యక్షా, ఇంఫాటిక్ ఫైలేరియాసిస్ హైడ్రోసిల్తో సహా 22 జిల్లాలకు సోకింది. 22 జిల్లాల్లో సిద్ధిపేటలో అధికంగా 5199 కేసులు, వరంగల్ లో 1777, జనగాం లో 2089, నిజామాబాద్, కామారెడ్డి, నంగారెడ్డి, మెదక్, వికారాబాదుల్లో మెయ్యికి పైగా కేసులు

ఉన్నాయి. ఖమ్మంలో 5 మండలాల్లోని 9 పిహెచ్సీల్లో ఈ వ్యాధి ఉంది. కేవలం ఖమ్మంలోనే కాకుండా తక్కిన జిల్లాలో ఎలాంటి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు? మురుగునీటిలో దోమలు పెరుగుతాయి. కావున, ఆ దోమలను నివారించేందుకు మురికిగుంటలు నివారణ..

(మైక్ కట్ చేయబడింది)

మిస్టర్ స్పీకర్:- జీవన్ రెడ్డి గారు మీరు మాట్లాడండి. మేడమ్ గారు మీరు చెప్పాలనుకున్న కంటెంట్ మంత్రి గారికి అర్థమైంది. I have given mike to you and you should speak. Otherwise, I will call another Member. అన్ని ప్రశ్నలకు మంత్రి గారు క్లారిఫై చేస్తారు.

డా. జి. గీత:- అధ్యక్షా, రూట్ కాజ్ ట్రీట్ చేయాలని చెపుతున్నాను. మురుగు నీటి నిల్వలు, అపరిశుభ్ర వాతావరణం ఉండకుండా చూసేందుకు ఏ రకమైన చర్యలు తీసుకుంటున్నారనే విషయాన్ని తెలియజేయాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- సభ్యురాలు గీతా రెడ్డి గారు అన్ని ప్రశ్నలు అడిగినందున జీవన్ రెడ్డి గారు మీరు మళ్ళీ ప్రశ్నలు అడగాల్సిన అవసరం లేదు. మేడమ్ గారి ప్రశ్నల ద్వారా అన్నింటికీ సమాధానం లభిస్తుంది.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఫైలేరియా కేసుల సంఖ్య పెరగడం లేదని చెబుతూ, గౌరవ మంత్రి గారు 31 జిల్లాల వివరాలు ఇవ్వడం జరిగింది. దురదృష్టవశాత్తు మా జగిత్యాల జిల్లాలోనే 21 పిహెచ్సీల పరిధిలో అత్యధికంగా 6436 ఫైలేరియా, 291 హైడ్రోసిలోకేసులు గుర్తించబడ్డాయి. జగిత్యాలను ఫైలేరియా రహిత జిల్లాగా చేయడానికి ప్రభుత్వం చేపడుతున్న కార్యక్రమాలు తెలియజేయాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. ప్రత్యేకమైన దోమ కాటు వల్ల ఈ వ్యాధి వచ్చే అవకాశం మారు మూల, అటవీ ప్రాంతాల్లో ఉంది. జగిత్యాలలో ఉన్న ప్రత్యేక పరిస్థితుల కారణంగా రాయకల్, మండలం వడ్డలింగాపుర్ కేంద్రంగా, ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రానికి మంజూరూ, భవన నిర్మాణాలు, అన్ని వసతులు పొందడం జరిగింది. కానీ, మెడికల్ పారామెడికల్ సిబ్బంది మరియు ఇతర ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ క్రియేట్ చేయకపోవడం వల్ల గత రెండు సంవత్సరాలుగా పిహెచ్సీ వినియోగంలోకి రావడం లేదు. ఆ ప్రాంతంలో ఫైలేరియా కేసులు అధికంగా ఉండడం వల్ల ఆ ప్రాంతానికి ప్రత్యేకంగా పిహెచ్సీని పొందడం జరిగింది. ఫైలేరియా రహిత జిల్లాగా చేయడానికి ప్రభుత్వం జగిత్యాల జిల్లాను అడాప్ట్ చేసుకోవాలని, రాయకల్ మండలం వడ్డలింగాపుర్ కేంద్రంగా ఉన్న ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రానికి మెడికల్ మరియు పారామెడికల్ సిబ్బంది, మౌలిక సదుపాయాలు, ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ వెంటనే కల్పించాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

(కాంగ్రెస్ పార్టీ సభ్యులు మైక్ ఇవ్వాలని స్పీకర్ గారిని కోరడం జరిగింది)

శ్రీ టి. హరీష్ రావు:- అధ్యక్షా, తమరి అధ్యక్షతన నిన్న జరిగిన బిఎసి సమావేశంలో ఇదే కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకులు “సభలో మా ప్రశ్నలు రావడం లేదని, మా చివరి ప్రశ్నలు పోస్ట్ పోన్ అవుతున్నాయని, అన్ని ప్రశ్నలు చర్చకు వచ్చేలా చూడాలి” అని కోరగా, అన్ని ప్రశ్నలు వచ్చేలా చూస్తామని తమరు చెప్పడం జరిగింది. మంత్రులుగా పని చేసిన గౌరవ సభ్యులు డా.జె.గీత మరియు జీవన్ రెడ్డి గార్లు పదిహేను నిమిషాల పాటు ప్రశ్నలు వేశారు. మంత్రి గారు వారికి 30 నిమిషాలు సమాధానం చెప్పాలి. సమాధానం చెప్పడానికి మంత్రులు అధిక సమయం తీసుకుంటారని బయటకు వెళ్లిన తరువాత చెబుతారు. క్వశ్చన్ అవర్లో తమ క్వశ్చన్స్ పోస్ట్ పోన్ అవుతున్నాయని చెప్పేది వాళ్లే, 15 నిమిషాలపాటు ప్రశ్నలు అడిగేది కూడా వారే. ఈ విధంగా ఉంటే మీరు మాత్రం సభను ఏవిధంగా నడవగల్గుతారు. ప్రభుత్వం మాత్రం ఏమి చేయగల్గుతుంది. మీరు మాత్రం చాలా లిబరల్ గా వారు చేయి ఎత్తగానే మైక్ ఇస్తారు. కానీ మేము సమాధానం చెబుతున్నప్పుడు మాత్రం బెల్ కొడుతారు. ప్రశ్నలు అడగడానికి వారికి 15 నిమిషాల సమయం ఇస్తున్నారు. ఖమ్మం జిల్లాలో బోదకాలు గురించి సభ్యులు వెంకట్రావు గారు సూటిగా ప్రశ్న వేశారు. ఖమ్మం జిల్లా ప్రశ్నను జగిత్యాల, జహీరాబాద్ కు తీసుకుపోయి ప్రశ్నలు అడిగితే మంత్రి గారు మాత్రం ఎలా సమాధానం చెబుతారు. వారు సమాధానం చెప్పడానికి ఎలా ఫ్రీపై వస్తారు. ఫర్థర్ గా మీకు డిస్కంపస్ కావాలంటే మెడికల్ అండ్ హెల్త్ సైన్స్ నోటీస్ క్వశ్చన్ కి నోటీస్ ఇవ్వండి. అప్పుడు అలా చేస్తే దానిపై పూర్తి స్థాయిలో చర్చిద్దాము.

10.30 శ్రీ సంజయ్ వెంకట వీరయ్య(సత్తుపల్లి):- అధ్యక్షా, ఖమ్మం జిల్లాలోని 21 ప్రాథమిక కేంద్రాల్లో, 868 గ్రామాల్లో 2,886 కేసులు గుర్తించారు. విభజించిన ఖమ్మం జిల్లాలోని 11 పిహెచ్సీల్లో 142 మంది బాధితులను గుర్తించారు. వీరు నెలకు 15 రోజుల పాటు జ్వరం తో బాధపడుతూ, నెలకు మందుల కోసం దాదాపు రూ.4వేలు ఖర్చు పెట్టలేక బతుకు భారమై జీవితాన్ని గడుపుతున్నారు. వికలాంగులకు ఆసరా పింఛన్లు ఇస్తున్న విధంగానే వీరికి కూడా పింఛను ఇచ్చే అంశాన్ని పరిశీలించాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. ఖమ్మం జిల్లాలో 3,000 మంది ఫైలేరియా బాధితుల్లో కేవలం పాలేరు నియోజకవర్గంలోనే ఏకంగా 1550 మంది బాధితులు, కాకరవాయి గ్రామంలోని 200 మంది బాధితుల్లో ఎన్సి, బిసిలు 80 శాతం మంది ఉన్నారు. వికలాంగులకు ఆసరా పింఛన్లు ఇస్తున్న విధంగానే బ్రతుకు భారమయిన ఈ బాధితులకు కూడా ఆసరా పింఛన్లు...

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీరు అరనిమిషం సమయం అడిగి మూడు నిమిషాలు మాట్లాడారు. మీ సమస్య మంత్రి గారికి అర్థం అయింది.

శ్రీ జి. కిష్న్ రెడ్డి (అంబర్పేట):- అధ్యక్షా, మానవతా ధృక్పథంతో ఈ సమస్యను మనందరం ఆలోచించాలి. ప్రభుత్వ లెక్కల ప్రకారం 50 వేల మంది జనాభా దీనికి ఎఫ్ క్స్ అయ్యారని తెలిసింది. శాశ్వత ప్రాతిపదికన స్టేట్ హెల్త్ డిపార్ట్మెంట్ లో ఒక సెల్ ను ఏర్పాటు చేసి ఎప్పటికప్పుడు మానిటర్ చేస్తూ, వైద్య శిబిరాలను ఏర్పాటు చేస్తూ, 104 వలె ఒక ప్రత్యేక వాహనాన్ని బాధిత గ్రామాలకు వెళ్లే విధంగా చేయాలి. గ్రామాల నుంచి రోగులు ఆసుపత్రులకు రావాలంటే చాలా ఇబ్బందిగా ఉంటోంది. ఈ బాధిత గ్రామాల్లోని తల్లిదండ్రులు ఈ వ్యాధి తమ వాళ్ల పిల్లలకు కూడా సోకుతుందని పిల్లలను హైదరాబాదు తదితర ప్రాంతాలకు పంపిస్తున్నారు. ఒక్కో గ్రామంలో 200-300 మంది బాధితులు ఉన్నారు. శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఒక సెల్ ను ఏర్పాటు చేసి 104 వలె ప్రత్యేక వాహనాన్ని ఏర్పాటు చేసి బాధిత గ్రామాలను సందర్శించి వారిని ఆర్థికంగా, వైద్య పరంగా పూర్తిగా ఆదుకునేందుకు మానవతా ధృక్పథంతో చర్యలు చేపట్టాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కోనేరు కోనప్ప (సిర్ పూర్):- అధ్యక్షా, నా నియోజకవర్గంలో దాదాపు 500 మంది బోదకాలు బాధితులు ఉన్నారు. మొన్ననే వైద్య శాఖ మంత్రి గారికి కూడా బాధితులను చూపించడం జరిగింది. ఈ వ్యాధిని అరికట్టేందుకు వైద్యశాఖాధికారులు పూర్తి చర్యలు తీసుకుంటున్నారు. ఈ పరిస్థితిని మేము కూడా వర్గవేక్షిస్తున్నాము. బోదకాలు బాధితులకు కాలు వంగకపోవడం వల్ల మల విసర్జన కష్టమైపోతున్నందున ఐఎల్ సిఎస్ ల మంజూరులో భాగంగా వారికి వెస్ట్రన్ స్ట్రెల్ టాయిలెట్స్ ను కట్టించాలనీ, పెన్షన్ కూడా మంజూరు చేయాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సున్నం రాజయ్య (భద్రాచలం):- అధ్యక్షా, ఖమ్మం జిల్లా కూసుమంచి మండలంలో 3,000 మంది ఫైలేరియాసిస్ బాధితులు ఉన్నారు. తిరుమలాయపాలెం, కూసుమంచి పాలెంలో పరిస్థితి చాలా ఇబ్బందికరంగా ఉన్నది. వారు నడువడానికి, లేవడానికి కూడా బాధపడుతున్నారు. వారికి శాశ్వతంగా వైద్యం అందించాలి. వికలాంగుల వలె వీరికి రూ.1500 పింఛను ఇస్తే సరిపోదని నెలకు రూ.5,000 చొప్పున ఇవ్వాలని, వీరికి శాశ్వత వైద్యం అందిస్తూ ఎప్పటికప్పుడు వైద్య పరీక్షలు నిర్వహించాలని మీ ద్వారా మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవసభ్యులందరూ 20 నిమిషాల పాటు ప్రశ్నలు అడిగారు. వారందరికీ సమాధానం చెప్పడానికి నాకు ముప్పై నిమిషాల సమయం కావాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఐదు నిమిషాల్లో సమాధానం చెప్పండి. బిఎసి నిర్ణయాలు మనం అమలు చేయాలి.

డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, వారందరికీ సమాధానం చెప్పడానికి 45 నిమిషాల సమయం కావాలి. సమాధానం చెప్పకపోతే చెప్పలేదని అంటారు. అపరిశుభ్ర వాతావరణం వల్ల, దోమకాటు వల్ల ఫైలేరియా వ్యాధి వస్తుందని సభ్యురాలు గీతారెడ్డి గారు చెప్పారు. అపరిశుభ్ర వాతావరణం ఇంకా పల్లెల్లో ఉండడానికి కారణం ఎవరనే విషయాన్ని ఆలోచించుకోవాలి. మా ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత ఆ వ్యాధులన్నింటిని తగ్గించడానికి అనేక చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది. ఆ చర్యల ఫలితంగానే ప్రతి సంవత్సరం లాగానే ట్రైబల్ ఏరియాల్లో దోమకాటు వల్ల, విషజ్వరాలతో మంచం వట్టిన మన్యాలూ అనే వార్తలు లేకుండా తెలంగాణలో మొదటిసారిగా చూడటం జరిగింది. గతంలో నిర్లక్ష్యం చేయబడిన ప్రాంతాల్లో ప్రభుత్వ పరంగా, మా శాఖ పరంగా ముందస్తుగా అనేక చర్యలు తీసుకోవడం వల్ల ఈ సంవత్సరం విష జ్వరాలు పూర్తిగా కట్టడి చేయడం జరిగింది. ఫైలేరియాసిస్ వ్యాధికి సంబంధించి అనేక చర్యలు చేపట్టడం జరిగింది. వికరోరియ బ్రాంక్ షివరాన్న జీవి లింఫోటిక్ వెస్సిల్స్ లో పెరిగి వాటిని నష్టపర్చడం వల్ల శరీరంలోని వివిధ భాగాల్లో వాపు వస్తుంది. వాపు వల్ల బోదకాలు కానీ హైడ్రోసిల్ లక్షణాలు రావడం జరుగుతుంది.

దీర్ఘకాలంగా ఉండే ఈ వ్యాధి వల్ల మరణాలు సంభవించవు. కానీ, శరీరాకృతిలో మార్పులు రావడం వల్ల వికలాంగులుగా మారి పనికోల్పోవడం, సమాజంలో కళంకంతో బ్రతకడంతో వీరందరూ సమాజంలో పూర్తిస్థాయి పేదరికంలోకి నెట్టివేయబడే పరిస్థితులను చూస్తున్నాము. క్యూలేక్స్, ఎనాఫిలిన్, ఎడాస్ అనే దోమల వల్ల వ్యాధి వ్యాప్తి చెందుతుంది. మలేరియా, డెంగ్యూలాగా ఒక్కసారి దోమ కుడితే ఈ వ్యాధి వ్యాప్తి చెందదు. ఈ వ్యాధి ఎక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాల్లో నివసించే ప్రజలకు నిరంతరంగా దోమకాటు సంభవించడం వల్ల వరాన్న జీవి శరీరంలోకి ప్రవేశించిన 5-6 సంవత్సరాల తరువాతే వ్యాధి లక్షణాలు బయటటి కనిపిస్తాయి. వ్యాధి ఉన్నవారిలో ఈ 5-6 సంవత్సరాల్లో వరాన్న జీవి పునరుత్పత్తి పొంది లార్వాను రక్తంలో విడుదల చేస్తుంది. ఈ వ్యాధి ఉన్న వారిని కాటువేసిన దోమ ఇతరులను కాటు వేయడం వల్ల ఈ వ్యాధి ఇతరులకు సోకుతుంది. ఫైలేరియా వ్యాధిని సమూలంగా నిర్మూలించడం కోసం డబ్ల్యూహెచ్ఐ నార్మ్స్ ప్రకారం ఒక వ్యూహాన్ని నూచించడం జరిగింది.

దోమ కుట్టిన 5-6 సంవత్సరాల తరువాత వ్యాధి లక్షణాలు బయటపడతాయి. గుర్తించిన జిల్లాల్లో వ్యాధిని కంట్రోల్ చేయడానికి, వ్యాధి లక్షణాలు ఉన్న లేకపోయినా డబ్ల్యూహెచ్ఐ, కేంద్ర ప్రభుత్వ నార్మ్స్ ప్రకారం మాస్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ కార్యక్రమం చేపట్టడం జరుగుతోంది. ఈ వ్యాధిగ్రస్తులకు 4-6 సంవత్సరాల పాటు మందులు ఇవ్వడం వల్ల ఆ వ్యాధి పూర్తిగా కంట్రోల్ అవుతుంది.

వ్యాధి లక్షణాలు ఉన్నవారికి సరైన చికిత్స ద్వారా వికలాంగత్వం తగ్గించే కార్యక్రమాలు చేస్తున్నాము. ఫైలేరియా నిర్మూలన కార్యక్రమంలో భాగంగా భారతదేశంలోని 250 జిల్లాలను ఎండోమిక్ జిల్లాలుగా ఎంపికచేయగా తెలంగాణలోని నల్గొండ, మహబూబ్ నగర్, రంగారెడ్డి కరీంనగర్, మెదక్, నిజామాబాద్ మరియు వరంగల్ జిల్లాల్లోని కొన్ని ప్రాంతాలను మాస్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ కోసం సెలెక్ట్ చేయబడ్డాయి. 2014వ సంవత్సరం నుంచి ఎమ్ డి ఇవ్వడం వల్ల ఫైలేరియా రేటు ఒక్క శాతం కన్నా తక్కువ అయింది.

పాత ఖమ్మం మరియు ఆదిలాబాద్ జిల్లాలను 2004వ సంవత్సరంలో ఎండోమిక్ జిల్లాలుగా గుర్తించబడలేదు. కావున అక్కడ ఎమ్ డి, ఇతర కార్యక్రమాలు జరగలేదు. ఆ సమయంలో వనిచేస్తున్న ప్రభుత్వాలు ఈ రెండు జిల్లాలను కేంద్రానికి సూచించలేదు. కావున, వాటిని దీంట్లో పొందు పర్చలేదు. కానీ, తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాత ప్రభుత్వం చొరవ తీసుకొని ఖమ్మం, ఆదిలాబాదు జిల్లాల్లో సర్వే నిర్వహించి వ్యాధి ఉన్నవారికి సరైన వైద్య సదుపాయం అందించడం జరిగింది. అదే విధంగా ఎమ్ డి కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేయడం జరిగింది. కేంద్రం నుంచి వచ్చినా, రాకున్నా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వరంగా ఈ రెండు జిల్లాల్లో మాస్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ వెంటనే చేపడుతాము. దానివల్ల అక్కడ వ్యాధిని కంట్రోల్ చేసే అవకాశం ఉంటుంది. జిల్లా అధికారులతో కలిసి ఖమ్మం, ఆసిఫాబాద్ జిల్లాకు వెళ్లి ఫైలేరియా వ్యాధికి సంబంధించి ప్రత్యేక అవగాహన కార్యక్రమాన్ని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. సభ్యులు కోసప్పగారు కూడా 15 రోజుల క్రితం జరిగిన ఆ అవగాహన కార్యక్రమంలో పాల్గొనడం జరిగింది. బోదకాలుతో బాధపడేవారు వికలాంగత్వంతో మలవినిర్జన చేయలేకపోతున్నందున వారికోసం వెస్టర్ టాయిలెట్స్ ని ఏర్పాటు చేసే ఆలోచన చేయడం జరిగింది.

10.40 | ఈ ఇబ్బందులన్నీ దోమకాటుతో వస్తున్నాయి కాబట్టి, ఉ. ప్రభుత్వ వరంగా పరిశుభ్రత పాటించడంలో చాలా చర్యలు చేపడుతున్నాము. గౌరవ సభ్యులందరూ వారి వారి ప్రాంతాల్లో పరిశుభ్రతను పాటించాలి. ముఖ్యంగా బోదకాలు వచ్చిన తర్వాత నడవడానికి ఇబ్బంది అవుతుంది. వికలాంగత్వం వస్తుంది. గౌరవ సభ్యులు వీరయ్యగారు, కోనప్పగారు వారికి పెన్షన్ ఇవ్వాలని కోరారు. గతంలో వ్యాధి గ్రస్తులందరికీ పెన్షన్ ఇవ్వాలనే డిమాండ్ ఉండేది. వ్యాధి గ్రస్తులందరికీ ఇవ్వడానికి వీలుకాదు కానీ వికలాంగత్వం దృష్టిలో పెట్టుకొని దాని ఆధారంగా వీళ్ళకు పెన్షన్ ఇస్తే బాగుంటుందనే ఆలోచనలో ఉన్నాము. ఈ విషయాన్ని తప్పకుండా ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకెళ్లి పరిశీలిస్తాము. జగిత్యాల జిల్లాలో బోదకాలు వల్ల

బాధపడుతున్న వారు ఉన్నారని సభ్యులు చెప్పారు. ఇది ఎందుకు వస్తుందో మీకు తెలుసు. ఇది రాకుండా గతంలో మీరు చర్యలు తీసుకొని ఉంటే ఈ పరిస్థితి వచ్చేది కాదు. దీనికి మొత్తం కారణం మీరే. పిహెచ్ సి గురించి జీవన్ రెడ్డిగారు అడిగారు. గతంలో పిహెచ్ సి అప్ గ్రేడ్ షిప్ తోపాటు స్టాఫ్ ను శాంక్షన్ చేయలేదు. స్టాఫ్ శాంక్షన్ అయి ఉంటే నిధులు ఇచ్చేవారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఇటీవల చెప్పడం జరిగింది. ఇప్పటి నుంచి ఏ పిహెచ్ సిలోనైనా అప్ గ్రేడ్ షిప్ తోపాటు, స్టాఫ్ ను కూడా మంజూరు చేయాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. గతంలో స్టాఫ్ శాంక్షన్ ఇవ్వలేదు కాబట్టి లేట్ అయ్యింది. ఇప్పుడు రిక్రూట్ మెంట్ మొదలుపెడుతున్నాము. త్వరలోనే పిహెచ్ సిలను మొదలుపెడతాము. ఈ రకంగా ప్రభుత్వ వరంగా చాలా చర్యలు తీసుకొని ఇప్పటికే వ్యాధిని కంట్రోల్ లో ఉంచడం జరిగింది. భవిష్యత్ లో ఇంకా సరైన చర్యలు తీసుకొని ముందుకు పోయే విధంగా చూస్తాము.

షాదీ ముబారక్ పథకం క్రింద లబ్ధిదారులు

ప్రశ్న నెం.83(3065)

Sarvasri Shakil, Kalvakuntla Vidya Sagar Rao (Koratla) and Chinta Prahbhakar (Sangareddy) :- Will the Chief Minister be pleased to state:

- whether it is a fact that the Government has enhanced financial assistance under Shadi Mubarak Scheme;
- if so, the details thereof;
- the total number of beneficiaries availed this Scheme so far;
- the District-wise details thereof?

DEPUTY CHIEF MINISTER (REVENUE) (ON BEHALF OF THE CHIEF MINISTER) (SRI MOHAMMED MAHMOOD ALI):- a) Yes Sir.

b) Financial Assistance has been enhanced from RS. 51,000/- to Rs.75,116/- under Shadi Mubarak Scheme w.e.f 01.04.2017 on par with Kalyana Lakshmi Pathakam, as per G.O.Ms.No. 18, M.W. (Estt.1) Dept., dt. 15.05.2017, from 2017-18.

c) 70,053 as on 31.10.2017. Statement is placed on the Table of the House.

STATEMENT TO L.A.Q.NO.3065 (STARRED)Part-D

Sl.No.	District	No. of beneficiaries				Total beneficiaries
		2014-15	2015-16	2016-17	as on 31-10-2017	Total
1.	Adilabad	658	2330	1041	514	4543
2.	Hyderabad	1396	9066	8851	3891	23204
3.	Karimnagar	409	1552	755	255	2971
4.	Khammam	284	779	486	266	1815
5.	Mahabubnagar	407	2037	842	371	3657
6.	Medak	397	2103	905	181	3586
7.	Nalgonda	311	1225	671	208	2415
8.	Nizamabad	742	2897	1971	1381	6991
9.	Ranga Reddy	843	4427	2632	1194	9096
10.	Warangal (U)	332	1037	242	279	1890
11.	Warangal (R)	--	--	555	72	627
12.	Kamareddy	--	--	278	329	607
13.	Kumarambheem Asifabad	--	--	203	216	419
14.	Mahabubabad	--	--	87	63	150
15.	Medchal-Malkajgiri	--	--	821	840	1661
16.	Nirmal	--	--	487	445	932
17.	Sangareddy	--	--	811	885	1696
18.	Vikarabad	--	--	448	331	779
19.	Bhadrachalam	--	--	103	165	268
20.	Jagtial	--	--	200	223	423
21.	Jangaon	--	--	43	47	90
22.	Jogulamba Gadwal	--	--	172	149	321
23.	Peddapalli	--	--	95	95	190
24.	Siddipet	--	--	175	135	310
25.	Suryapet	--	--	120	138	258
26.	Jayashankar Bhupalapalli	--	--	53	84	137
27.	Mancherla	--	--	08	143	151
28.	Nagarkurnool	--	--	211	157	368
29.	Rajanna Sircilla	--	--	33	70	103
30.	Wanaparthy	--	--	139	95	234
31.	Yadadri Bhuvanagiri	--	--	84	77	161
Total		5779	27453	23522	13299	70053

جناب شکیل (Janab Shakil): بہت بہت شکریہ۔ شادی مبارک کی اس اہم اسکیم کا پورے ہندوستان میں نہیں، بلکہ پوری دنیا میں appreciation ہو رہا ہے۔ شادی مبارک اور کیا ان کی یہ اسکیم جوتنگا میں عمل میں لائی گئی ہے، دوسری ریاستوں کے حکمران اور وہاں کے تمام لوگ اس کے لئے مبارکباد دے رہے ہیں۔ میں بھی ہمارے اس اہم صاحب کاشٹرز اور ان کو رہتا چاہتا ہوں کہ جسے اور لاچار ماں باپ کی مدد کرتے ہوئے ان کی بچیوں کی شادی کے لئے جو اسکیم عمل میں لائی گئی ہے، یہ واقعہ قابل ستائش ہے۔ شادی مبارک کی یہ اسکیم جو 02.10.2014 launch کی گئی تھی، اس وقت 51,000 روپے کا اعلان حکومت کی جانب سے ہوا تھا۔ اس کے بعد دنیا کے حالات دیکھتے ہوئے، پوری دنیا میں مہنگائی کا جو دور چل رہا ہے، اس مہنگائی کے دور میں 51,000 روپے بھی کم رقم ہے، اس کو اور بڑھا چاہئے، یہ سوچ کر ہمارے وزیر اعلیٰ نے اس کو 75,116 روپے کر کے پوری دنیا میں ایک مثال قائم کی ہے۔ 75,116 روپے جو حکومت نے بڑھایا ہے، اس کو 21 مارچ سے عمل میں لایا گیا۔ میں سسر صاحب سے پوچھتا چاہتا ہوں کہ اس کے بعد کتنے beneficiaries کو اس کا فائدہ پہنچا ہے؟ اس کے علاوہ میرے پاس جو بھی ریکارڈس ہیں، ان کے مطابق نظام آباد، رنڈاری، حیدرآباد، نرمل، کمارڈی، عادل آباد، وقار آباد اور دیگر اضلاع میں قلمبندوں کی تعداد زیادہ ہے جہاں پر شادی مبارک کے applicants کی انکموائزی کی جارہی ہے۔ چونکہ شادی مبارک فنڈس گرین فیلڈ کے ذریعہ جاری کئے جا رہے ہیں، اس لئے حکومت کی طرف سے فنڈس کی کہیں بھی روک ٹوک نہیں ہے۔ لیکن زمینی حقیقت یہ ہے کہ جہاں پر IVROs MROs کو انکموائزی کرنے کی حکومت نے جو ذمہ داری دی ہے، اس میں تھوڑی تاخیر ہو رہی ہے۔ میری حکومت سے گزارش ہے کہ جتنی درخواستوں میں تاخیر ہوئی ہے، انکموائزی کر کے جلد سے جلد درخواستوں کو clear کیا جائے۔

శ్రీ కల్వకుంట్ల విద్యాసాగర్ రావు:- అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారిని అడగకుండా వాలు ఇచ్చే అల్లాగా మా మైనారిటీ సోదరులుగా భావిస్తున్నారు. ఈ స్కీమ్ క్రింద ఎంతమందికి నిధులు ఇవ్వగల్గము. జిల్లా వారీగా, నియోజకవర్గాల వారీగా సమాచారం ఇవ్వండి. ఎవరైతే అప్లై చేసుకున్నారో వాళ్ళకు ఈ డబ్బును ఇవ్వడానికి ఆలస్యం అవుతున్నది. వారికి త్వరగా డబ్బులు అందజేసే విధంగా చూడాలి.

శ్రీ చింతా ప్రభాకర్:- షాదీ ముబారక్, కల్యాణ లక్ష్మీ పథకం ద్వారా సంగారెడ్డి నియోజకవర్గంలో 1793 మంది డబ్బును అందుకున్నారు. వారందరి తరపున గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారికి, డెప్యూటీ సీ.ఎం. గారికి హృదయపూర్వకంగా ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను. రూ. 51,000ల నుంచి, రూ. 75,116 పెంచారు

కాబట్టి మొత్తం ఎంత వ్యయం అయిందో చెప్పాల్సిందిగా కోరుతున్నాను. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా కల్యాణ లక్ష్మీ షాదీ ముబారక్ ద్వారా డబ్బును అందుకున్న లబ్ధిదారుల సంఖ్యను జిల్లా వారీగా ఈ రోజు వరకు వివరాలు ఇవ్వాలిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

10.50

ఉ.

جناب جعفر حسین (Janab Jaffar Hussain): محترم اسپیکر صاحب! بہت بہت شکریہ۔ آج کا یہ سوال ہے وہ شادی مبارک اسکیم پر ہے۔ میں بے شک حکومت کو مبارکباد دیتا ہوں۔ 02.10.2014 کو حکومت نے MIM کی فنانسنگ پر یہ ایک بہت اچھی شادی مبارک اسکیم launch کی، اور ہر اچھی اسکیم کی تائید کرتی ہے۔ پہلے 51,000 تھا، خوشی کی بات تھی، اس میں کچھ نہ کچھ criteria کے حساب سے آپ لوگ چیک دے رہے تھے۔ 01.04.2017 سے آپ نے اس کو 75,116 روپے کیا، یہ قابل مبارکباد ہے۔ مگر میرا ایک سوال یہ ہے کہ 01.04.2017 سے آپ نے 75,116 روپے دیئے کا جو اعلان کیا ہے، آج ہم نمبر میں آگئے، ایسے کتنے 75,116 روپے کے آپ نے چیک جاری کئے ہیں؟ اس کی تفصیلات یہاں پر نہیں ہیں۔ اس میں ایک اور اہم اور خاص بات یہ ہے کہ یہ رقم شادی کے بعد دی جارہی ہے۔ ایک غریب آدمی اپنی پریشانی کی وجہ سے اپنی بچی کی شادی کے لئے آپ سے مدد لے رہا ہے۔ وہ آپ کے گھر سے آ رہا ہے، چھوٹے پیسے ملنے کی وجہ سے وہ پریشان ہو رہا ہے۔ ایک اور بات یہ ہے کہ ایک بچی شادی کر کے جارہی ہے، اس کے بعد جب پیسے آ رہے ہیں تو وہ لادائیں زبردستی وہ پیسے کھینچ لے رہے ہیں۔ ہم حکومت سے یہ خواہش کرتے ہیں کہ اگر وہ وقت پر پیسہ دے دے تو بڑی ہرمانی ہوگی۔ 70,053 جو آپ نے لکھا ہے، بہت اچھا figure ہے، مگر اس میں آپ کتنے لوگوں کو چیک دے چکے ہیں؟ میں آپ کے sanction کی بات نہیں کر رہا ہوں کیونکہ پچھلے ایک سال سے بھی درخواستیں pending ہیں۔ خود میرے علاقہ آملی میں اور South Zone کے جتنے بھی علاقے ہیں، تمام علاقوں میں ابھی 51,000 کی چیک جاری ہو رہی ہے۔ تاخیر میں ایک اہم مسئلہ یہ ہے کہ status میں جو آ رہا ہے کہ چیک MLA کے پاس pending ہے تو لوگ یہ سمجھ رہے ہیں کہ چیک ہمارے پاس ہے، جبکہ ایسا صرف ہماری دستخط کے لئے بتایا جا رہا ہے تو میں چاہتا ہوں کہ آپ یہ چیز جلد سے جلد سمجھیں اور اس میں آپ تھوڑی سی ہمدردی برتتے صاحب۔ اور 18 سال کا جو سوال ہے، اس میں جو بچی ووٹ ڈالتی وہ کم سے کم 18 سال کی ہوتی۔ Orthodox families کے کئی غریب لوگ ایسے ہیں جن کے پاس Birth Certificate نہیں ہے، Voter ID Card لے کر شادی مبارک کے تحت ان کا بھی تعاون کیجئے۔

جناب محترم علی (Janab Md.Mahamood Ali): جناب مکمل صاحب نے بہت اچھا سوال کیا۔ ہم یقیناً ہمارے محترم ای ایم صاحب کا شکریہ ادا کرتے ہیں جنہوں نے اپنے election manifesto میں نوٹس کیا تھا کہ یہ ایک ایسا جائے گی مگر تگنا بننے کے بعد جب ای ایم صاحب نے ہمارے تگنا کامروے کروایا تو پتہ چلا کہ ہزاروں لڑکیاں بغیر شادی کے بیٹھی ہوئی ہیں۔ صرف مسلم ہی نہیں SC, ST and BC لوگوں میں بھی جو غریب ہیں، انہوں نے بھی اپنی بچیوں کی شادی نہیں کی ہیں۔ اس سروس کے بعد ای ایم صاحب نے خاص طور سے بہت سے لوگوں سے اس معاملہ میں discuss کیا اور اس کے بعد انہوں نے شادی مبارک اور نکاح کیلئے ایکسپنس لائیں۔ 2014-15 میں شادی مبارک میں خاص طور سے 5,779 مسلم لڑکیوں کی شادی کی گئی جس میں 29,47,000 روپے تقسیم کئے گئے۔ اس کے بعد 2015-16 میں 27,453 لڑکیوں کی شادی کی گئی جس کے اندر 140 کروڑ روپے خرچ کئے گئے۔ 2016-17 میں 23,522 لڑکیوں کی شادی کی گئی، اس میں 119.96 کروڑ روپے خرچ کئے گئے۔ اس کے بعد ای ایم صاحب نے اسے 51,000 سے بڑھا کر 75,116 کیا۔ اس کے لئے 2017-18 میں 13,299 لڑکیوں کی شادی ہو چکی ہے جس میں 81 کروڑ روپے دئے جا چکے ہیں، مگر ابھی 10,395 لڑکیوں کو payment بنا ہے، جیسا کہ ہمارے محترم مسین صاحب نے کہا۔ بعض لوگ درخواستیں دیں دے رہے ہیں مگر بھائی۔ درخواستیں اگر ایک مہینہ پہلے دے دی جائیں تو پوری اکھائری ہو سکتی ہے۔ خاص طور سے غریب لوگ انھوں نے پہلے رقم چھپاتے، اس کے بعد درخواست دیتے تو اکھائری ہونے کے لئے تھوڑی دیر ہوتی۔ اس کے لئے ای ایم صاحب نے بذات خود کلکٹرز کو ہدایت دی ہے کہ وہ ایم اے ڈرائیو جلدی سے جلدی اکھائری کریں۔ یقیناً ایک بہت اچھی اسکیم ہے مگر شادی سے پہلے اگر پیسے پہنچ جائیں گے تو لوگ ان بیویوں کا بہت اچھا استعمال کر سکتے، کیونکہ غریب لوگوں کے پاس پیسے تو ہوتے نہیں وہ سو پر کہیں سے پیسے لاتے ہیں جس کی وجہ سے ان کو یقیناً تکلیف ہوتی ہے۔ اس کے لئے حکومت بہت سنجیدہ ہے۔ ان کی شادی کے لئے جلدی سے جلدی پیسے فراہم کرنے کی کوشش کی جائے گی۔ ایسکیر صاحب! محترم مسین صاحب نے عمر کے بارے میں ایک بات بتائی کہ بعض لوگوں کے پاس Birth Certificate نہیں ہے۔ یہ ضروری نہیں ہے کہ Birth Certificate داخل کیا جائے۔ جو ڈوور آئی ڈی کارڈ ہوتا ہے وہ یا کوئی proof دے دیں گے تو اس کو قبول کیا جائے گا۔ یہ ضروری نہیں ہے کہ ہر ایک کے پاس Birth Certificate ہو ضرور ہم ای ایم صاحب کے سامنے بھی یہ تجویز رکھیں گے۔ کسی کے پاس Birth Certificate نہ ہو لیکن حکومت کا کوئی نہ کوئی Certificate ہو، یا ڈوور آئی ڈی کارڈ ہو تو اس بارے میں ایک بار ای ایم صاحب سے discuss کر کے کلکٹرز کو ہدایت جاری کی جائے گی۔

مماسیندی پراسیڈیو کالووال اذہنیکیکرن

ప్రశ్న నెం.86 (2984)

సర్వశ్రీ వేముల వీరేశం (నక్రేకల్), నల్లమోతు భాస్కర్ రావు (మిర్యాలగూడ), గాదరి కిషోర్ కుమార్ (తుంగతుర్తి):- గౌరవనీయులైన సాగునీటి శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

అ) మునుపటి నల్గొండ జిల్లా ప్రాంతంలో మూసీ ప్రాజెక్టు కాలవలను ప్రభుత్వం ఆధునికీకరిస్తున్న విషయం వాస్తవమేనా;

ఆ) అయితే, సదరు పనులు ప్రస్తుత దశ ఏమిటి;

ఇ) ఈ పనుల కోసం ఖర్చు చేస్తున్న నిధుల పరిమాణం ఎంత;

ఈ) ఎప్పటిలోగా, సదరు పనులు పూర్తి చేయడమవుతుంది?

సాగునీటి శాఖ మంత్రి (శ్రీ టి.హరీష్ రావు):- అ) అవునండీ.

ఆ)&ఇ) 17.10.2017 తేదీగల సాగునీటి ఆయకట్టు మరియు అభివృద్ధి (ప్రాజెక్టులు-1) శాఖ జి.ఓ.ఆర్.టి.నెం.850 ద్వారా రూ.6556.90 లక్షల మొత్తానికి పరిపాలక మంజూరును ఇవ్వడమయింది. త్వరలోనే టెండర్లను ఆహ్వానించి తగు విధంగా పనులను ప్రారంభించాలని ప్రతిపాదించడమయింది.

ఈ) ఏజెన్సీలతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న తర్వాత 18 నెలలలో వనిని పూర్తి చేయడానికి ప్రోగ్రామ్ చేయడమయింది.

శ్రీ వేముల వీరేశం:- అధ్యక్షా, మూసీ కాలవల సిమెంట్ లైనింగ్ ద్వారా చివరి ఆయకట్టు వరకు ఇప్పటి వరకు నీళ్లు వెళ్లిన దాఖలాలు లేవు. దీని ద్వారా చివరి ఆయకట్టు చివరి తూము వరకు నీళ్లు వెళ్లే అవకాశం ఉందా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టినప్పటి నుంచి ఇప్పటి వరకు దానికి సంబంధించిన గేట్ల రిపేర్ కు డబ్బులు ఇచ్చిన దాఖలాలు లేవు. ఈ మూడున్నర సంవత్సరాలలో గేట్ల కోసం ఎంత ఖర్చు పెట్టారనే వివరాలు తెలియజేయాలిందిగా కోరుతున్నాను. ఈ కేనాల్ మీద ఉన్న వంతెనలు పాడుబడే పరిస్థితిలో ఉన్నాయి. ఈ వంతెనలను బాగు చేయడానికి ఏమైనా చర్యలు తీసుకుంటున్నారా అనే విషయాన్ని చెప్పాలిందిగా మీ ద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ గాదరి కిషోర్ కుమార్:- అధ్యక్షా, పాత నల్గొండ జిల్లాకు సోర్స్ లాగ ఉపయోగపడే మూసీ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి ఇన్ని సంవత్సరాల కాలంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా నిధులు విడుదల జరిగిందనే మాటను చెబుతున్నాను. దానికి సంబంధించిన సమాచారం మంత్రిగారు ఇచ్చారు. దానితోపాటుగా చివరి ఆయకట్టు వరకు సిసి లైనింగ్ ద్వారా ముందుకు తీసుకెళ్లే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

దాంట్లో సిల్ట్ బాగా నిండిపోయి కెపాసిటీ తగ్గిపోయింది. సిల్ట్ను మొత్తం తీసివేసి మళ్ళీ కెపాసిటీని పెంచే ప్రతిపాదన ఎవైనా ఉన్నదా, మూసీ కాలువలపైన చెక్ డ్యామ్లను ఏర్పాటు చేయాలన్న ప్రపోజల్ మీరు ఇచ్చిన శాంక్షన్లో ఉన్నదా, లేక వాటికి సవరేట్గా చెక్ డ్యామ్లను నిర్వహించుకొని పైన ఉండే విలేజ్లకు కూడా లబ్ధి చేకూరేటవంటి అవకాశం దీని ద్వారా ఉన్నదా? మీ ద్వారా మంత్రిగారిని ఈ విషయాలను తెలియజేయాలిందిగా అడుగుతున్నాను.

శ్రీ టి.హరీష్ రావు:- అధ్యక్షా, గౌరవనీయులు వేముల వీరేశంగారు, గాదరి కిషోర్ కుమార్గారు అడిగినట్లుగా, ఈ ప్రాజెక్టు 1954 సంవత్సరంలో ప్రారంభమై 1963 వ సంవత్సరంలో పూర్తైంది. ఈ ప్రాజెక్టు క్రింద ముఖ్యంగా సూర్యాపేట నియోజకవర్గంలోని మూడు మండలాల్లో 22 గ్రామాల్లో 15230 ఎకరాల ఆయకట్టు ఉన్నది. అదే విధంగా కుడి కాలువ క్రింద నకోరేట్, నల్గొండ, మిర్యాలగూడ నియోజకవర్గంలోని మూడు మండలాల్లో 19 గ్రామాల్లో 14770 ఎకరాల ఆయకట్టు ఉన్నది. గత నెల గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు సూర్యాపేట పట్టణంలో పర్యటించే క్రమంలో ఆ సభలో గౌరవ మంత్రివర్యులు జగదీష్ రెడ్డిగారు, గౌరవ శాసనసభ్యులు వీరేశంగారు, గౌరవ శాసనసభ్యులు భాస్కర్ రావుగారు మూసీ యొక్క దుర్భర పరిస్థితి ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొచ్చారు. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టి 54 సంవత్సరాలు అయితే, 54 సంవత్సరాలలో ఏ ఒక్క రోజు కూడా ఒక్క కాలువను, తూమును, గేట్లను కానీ పట్టించుకున్నట్టువంటి పరిస్థితి లేదు. ఈ ఆయకట్టు కూడా వడిపోతూ వస్తోంది. దాదాపు 30 వేల ఎకరాల ఆయకట్టు రావాల్సి ఉండగా. ఎప్పుడు 15 నుంచి 20 వేల ఎకరాలు దాటనట్టువంటి పరిస్థితి లేదు. గౌరవ సభ్యులు ఈ విషయం ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చిన తర్వాత ఆ సభలో ఈ కాలువను పూర్తి స్థాయిలో పునరుద్ధరిస్తామని చెప్పి ముఖ్యమంత్రిగారు హామీ ఇవ్వడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు హామీ ఇచ్చిన 48 గంటల్లో ఈ కాలువను ఆధునికీకరిస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. దానికి సంబంధించిన డీటైల్డ్ ఎస్టిమేట్స్ అన్నీ రెడీ అయిపోయాయి. గేట్లు బాగా లేవు, ట్రప్ ఛర్జ్ బాగా లేవు, తూములు ఓటిలు కూడా పూర్తిగా దెబ్బతిన్నాయని వీరేశంగారు చెప్పారు. హైదరాబాద్ లో ఉండే ఫ్యాక్టరీల నుండి వచ్చిన కాలువ్యం వల్ల ఆ గేట్లన్నీ తుప్పు పట్టిపోయి లీకేజీ అవుతుండేవి. గత ప్రభుత్వాల కాలంలో గేట్లు లిక్ అవుతున్నా కూడా ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. టిఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం వచ్చిన తర్వాత, దాదాపు 11 క్రస్ట్ గేట్లు 8 రెగ్రులేటరీ గేట్లను మనం రూ. 11.87 కోట్లతో పూర్తి స్థాయిలో మరమ్మత్తు చేసి ఒక్క చుక్క లీకేజీ లేకుండా మూసీలో గేట్ల మరమ్మత్తులను ఈ రోజు చేశాము. కాలువలకు సంబంధించి గత సంవత్సరం కూడా మూసీలో నీళ్లు వస్తే అసలు నీళ్లు వెళ్లడం లేదంటే

అప్పటికప్పుడు రూ. 20 లక్షలు మంజూరు చేసి జంగల్ క్లియరెన్స్ చేసి, సిల్ట్ క్లియరెన్స్ కొంత చేయడం వల్లే గత సంవత్సరం కొంత మేరకు నీళ్లు తీసుకుపోయి చెరువులు నింపగల్గాము.

11.00 | ముప్పై వేల ఎకరాల ఆయకట్టుకు నీళ్లు రావాలంటే పూర్తి స్థాయిలో మోడ్రనైజేషన్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అందుకే రూ. 65.57 కోట్లు మంజూరు చేశాము. ఈ కాలువల నుండి సిల్ట్ మొత్తాన్ని రిమూవ్ చేస్తాము. అవసరమైన చోట సిమెంట్ లైనింగ్ చేస్తాము. 11 ఎన్ఎల్ఆర్ వంతెనలను తిరిగి పునర్నిర్మిస్తాము. 67 ఓటి తూములకు కూడా మరమ్మత్తులు చేసి, మూసీ కింద, పూర్తి స్థాయిలో 30 వేల ఎకరాల ఆయకట్టుకు నీళ్లు అందిస్తాము. ఈ వసులకు త్వరలోనే టెండర్లు పిలిచి వీలైనంత త్వరలో ఆధునికీకరణను పూర్తి చేస్తాము. ఎందుకంటే మూసీలో నీళ్లు వచ్చాయి. మూడు నాలుగు నెలల పాటు రెండవ పంటకు నీళ్లు ఇస్తాము. ఆ రెండవ పంట పూర్తి అయిపోయిన తరువాత, మిగిలిన పనులను వేగవంతంగా పూర్తి చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ అనంతరం నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు

ప్రశ్న నెం. 87(2700)

డా.జి.చిన్నారెడ్డి, సర్వశ్రీ భట్టి విక్రమార్క మల్లు, తాటివర్తి జీవన్ రెడ్డి, చల్లా వంశీచంద్రరెడ్డి ఎస్.ఎ.నంపత్ కుమార్, తమ్మన్నగారి రామ్మోహన్ రెడ్డి, జి. కె.ఎస్ రెడ్డి, డా.కె.లక్ష్మణ్ (ముషీరాబాద్), సర్వశ్రీ చింతల రామచంద్రారెడ్డి (ఖైరతాబాద్), ఎన్.వి.ఎస్.ఎస్. ప్రభాకర్ (ఉప్పల్):- గౌరవనీయులైన సాగునీటి శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

అ) తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత చేపట్టిన సాగునీటి ప్రాజెక్టుల సంఖ్య ఎంత;

ఆ) సదరు ప్రాజెక్టుల క్రింద ముంపుకు గురయ్యే భూముల విస్తీర్ణం ఎంత;

ఇ) ఇప్పటివరకు సేకరించిన భూముల విస్తీర్ణం ఎంత, తమ భూములను కోల్పోయిన రైతులకు చెల్లించే నష్టపరిహార స్వభావం ఏమిటి;

ఈ) సదరు ప్రాజెక్టుల క్రింద రైతులు, ఇతర నిర్వాసిత ప్రజలకు పునరావాసం కల్పించడానికి తీసుకుంటున్న చర్యలేమిటి?

సాగునీటి శాఖ మంత్రి (శ్రీ టి. హరీష్ రావు):- అ) రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత చేపట్టి, నిర్వహణలోవున్న ప్రాజెక్టులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. పాలమూరు రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం

2. దిండి ఎత్తిపోతల పథకం

6. ఎస్ఆర్ఎస్పి పునర్నివసన పథకం

3. చనాక - కొరట బ్యారేజీతోపాటు దిగువ పెనుగంగ ప్రాజెక్టు

7. సదర్మట్ బ్యారేజ్

4. భక్త రామదాసు ఎత్తిపోతల పథకం

8. తుమ్మిళ్ల ఎత్తిపోతల పథకం

5. సీతారామ ఎత్తిపోతల పథకం

బి,సి,డి. వివరాలను అనుబంధంగా సభా సమక్షంలో ఉంచడమయినది.

Annexure-I

S.No.	Name of the project	Total extent of land required (acres)	Total extent acquired (acres)	Balance extent to be acquired (acres)	Nature of compensation paid to the farmers	Measures taken to rehabilitate the displaced farmers and people
1	2	3	4	5	6	7
1.A	Chanakha - Korata Barrage					Does not arise.
	i) Barrage including its canal system.	354	201	153	Land procured as per G.o.123	
	ii)pump House	52	45	7		
	Sub-Total	406	246	160		
B	Lower Penganga Project					
	i)Main Canal	776	771	5	Land procured as per G.o.123	
	ii)Distributory system	614	0	614	Proposed to be acquired under land compensation act 2013.	
	Sub-Total	1390	771	619		
2	Palamuru RangareddyLIS	27022	15313	11709	i) As per G.O.Ms Mo.123. ii) As per LA act 2013.	The rehabilitation is proposed as per the right to fair Compensation and transparency in LA and R&R(Telangana amendment 2016,Act no 21 of 2017)
3	Bhakta Rama LIS	130	130	0	As per G.O.Ms Mo.123	The rehabilitation is proposed as per the right to fair Compensation and transparency in LA and R&R(Telangana amendment 2016,Act no 21 of 2017)
4	Sita Rama LIS					
	i) Non forest land	13417	373	13044	As per LA act 2013	The rehabilitation is proposed as per the right to fair Compensation and transparency in LA and R&R(Telangana amendment 2016,Act no 21 of 2017)
	ii) Forest land	4924	0	4924		
	Sub-Total	18342	373	17968		
5	Dindi LIS	15998	5000	10998	As per G.O.Ms Mo.123 and as per the RFCTLA&RR Act,(Telangana amendment),2016(Act no 21 of 2017)	The rehabilitation is proposed as per the right to fair Compensation and transparency in LA and R&R(Telangana amendment 2016,Act no 21 of 2017)
6	SRSP Punarajjeevana Pathakam	44	44	0	RFCTLA&RR Act,(Telangana amendment),2016(Act no 21 of 2017)	Does not arise.
7	Sadarmatt Barrage	1087	0	1087	As per G.O.Ms Mo.123 Negotiations with farmers is in progress	Reconnaissance Survey was completed
8	Tummilla LIS					
	Phase-I	91	0	91	RFCTLA&RR Act,(Telangana amendment),2016(Act no 21 of 2017)	Does not arise.
	Phase-II	2500	0	2500	RFCTLA&RR Act,(Telangana amendment),2016(Act no 21 of 2017)	Does not arise.
	Sub-Total	2591	0	2591		
	Grand -TOTAL	67010	21878	45132		

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :- అధ్యక్షా, ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి సంబంధించి భూసేకరణ ప్రధానమైన అంశం అని చెప్పక తప్పదు. ఏ ప్రాజెక్టుని నిర్మించాలన్నా, నిర్వాసితులైన పట్టాదారులైతూలెవరైతే ఉంటారో, ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణంతో లబ్ధి పొందబోయే ఆయకట్టుదారులకంటే మెరుగైన రీతిలో వారిని (ఆ రైతులను) స్థిరపరిచేలా చేయాలనేది భూసేకరణ చట్టం ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. కాబట్టి భూములు కోల్పోయేవారికి సరైన విలువ కట్టించే విధంగా కేంద్రప్రభుత్వం భూసేకరణ చట్టం, 2013 ను రూపొందించడం జరిగింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఆనాడు పార్లమెంట్ సభ్యునిగా ఉన్నప్పుడు, ఆ చట్టాన్ని సమర్థించడం జరిగింది. నెగోషియేషన్స్ ద్వారా కన్సెంట్ అవార్డును చేపట్టాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జీఓ 1,2,3 లను రూపొందించుకోవడం జరిగింది. భూసేకరణ చట్టం, 2013 కి సంబంధించి అమెండ్మెంట్ను తీసుకురావడం జరిగింది. యాక్ట్ నెం. 21/2017 ను తీసుకురావడం జరిగింది. మీరు సంప్రదింపుల ద్వారా భూసేకరణ చేయడంలో భిన్నాభిప్రాయం ఎవరికీ లేదు. మనం సాధారణంగా మార్కెట్ వాల్యూని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. మార్కెట్ వాల్యూకి బదులుగా రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూ ఇచ్చారు. సంప్రదింపుల ద్వారా కాలిక్యులేషన్ చెయ్యడంతో భూనిర్వాసితులు నష్టపోతున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :- సమయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని మాట్లాడండి.

శ్రీ టి. జీవన్ రెడ్డి :- రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూయేషన్ అవడేట్ చెయ్యకుండా, 2013 విలువను పరిగణనలోకి తీసుకొని సంప్రదింపుల ద్వారా ముందుకు సాగుతున్నందుకు నిర్వాసితులు నష్టపోతున్నారు.

శ్రీ టి. హరీష్ రావు :- అధ్యక్షా, దీని మీద డిస్కుస్ చేయాలనుకుంటే షార్ట్ డిస్కుషన్ కి నోటీసు ఇవ్వమనండి. గంటా, రెండు గంటలు మాట్లాడదాము. ఉదయం 11.00 తరువాత ప్రతి అయిదు నిమిషాలకు ఒక క్వశ్చన్ అవ్వాలని నిన్న బీఏసీలో నిర్ణయం తీసుకున్నాము. మీరు అయిదు నిమిషాలు మాట్లాడతామంటే, నేను పది నిమిషాలు ఆన్సర్ చెప్పాలి కదా. బీఏసీ నిర్ణయాలను డీవియేట్ చేద్దాము, ఆ నిర్ణయాలకు కట్టుబడి ఉండము అని మీరంటే .. ఓకే we are ready. మళ్ళీ రేపు మీరే బయటకి వెళ్లి మా ప్రశ్నలు రావడం లేదు, మంత్రులే ఎక్కువ సేపు సమాధానాలు చెబుతున్నారని అంటారు. బీఏసీ నిర్ణయానికి కట్టుబడి ఉందామా వద్దా?

మిస్టర్ స్పీకర్ :- బీఏసీ నిర్ణయాలకు అనుగుణంగా సభ నడవాలి. కానీ, దానికి భిన్నంగా ఇక్కడ జరుగుతోంది. అది కరెక్ట్ కాదు.

శ్రీ టి. హరీష్ రావు :- అధ్యక్షా, జీవన్ రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ భూసేకరణ విషయంలో ఎంత డబ్బు చెల్లిస్తున్నారు అని అడిగారు. కాంగ్రెస్ పార్టీ అరవై వేల రూపాయల నుండి లక్ష రూపాయలకు మించి ఎప్పుడూ చెల్లించలేదు. టీఆర్ఎస్ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత రైతులకు మెరుగైన నష్టపరిహారం చెల్లించాలి, రైతులు నష్టపోకుండా రైతాంగానికి ధైర్యం కల్పించాలని ముఖ్యమంత్రి గారు ఆరు లక్షల నుండి పది లక్షల రూపాయల వరకు నష్టపరిహారం ఇవ్వాలని నిర్ణయం తీసుకున్నారు. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ హయాంలో చెల్లించిన దానికంటే రెండు, మూడింతలు ఎక్కువగా నష్టపరిహారం చెల్లిస్తున్నారు. వారు రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూ గురించి చెప్పారు. 2015 భూసేకరణ చట్టం కింద, రైతుకు సమ్మతి అయితే, రైతులు ఎవరైతే తమకు వచ్చే నష్టపరిహారం సరి పోతుందని భావిస్తే, వేగవంతంగా ప్రాజెక్టులు కట్టడానికి, వేగవంతంగా భూసేకరణకు ప్రభుత్వం ముందుకు వెళ్తుంది. రాష్ట్రంలోని రైతాంగానికి కోటి ఎకరాలకు నీళ్లు అందించాలంటే, ప్రాజెక్టుల పురోగతి పెంచాలి. దాంట్లో ప్రధాన అడ్డంకి భూసేకరణ అధ్యక్షా. అందుకే మనం కొత్త చట్టాన్ని తెచ్చుకొని రైతుల సమ్మతితో, రైతుల యొక్క కన్సెంట్తో మనం భూసేకరణను వేగవంతం చేస్తున్నాము. ఎక్కడైనా రైతులు ఇవ్వనటువంటి చోట Compulsory Acquisition క్రింద, 2013 యాక్ట్ ప్రకారం ముందుకు వెళ్తున్నాము. తరువాత కోర్టుకు వెళ్లే హక్కు, అధికారం వాళ్ళకి ఉంది. కోర్టుల ద్వారా వారికి న్యాయం జరిగే ఆస్కారం ఉంది. ఇక్కడ బలవంతం చేసే ప్రశ్న ఉత్పన్నం అవుతుంది. రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూని పెంచాలని వారన్నారు. ఆ విధంగా చేస్తే రాష్ట్ర ప్రజల మీద భారం పడుతుంది. కంపల్సరీగా రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూని పెంచాలని లేదు. కొన్ని సందర్భాలలో రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూనిని తగ్గించే అవకాశం ఉంది. కొన్ని సందర్భాలలో పెంచే అవకాశం కూడా ఉంది. కొన్ని సందర్భాలలో ఉన్న వాల్యూని కంటిన్యూ చేసే అవకాశం ఉంటుంది. అరవై వేల రూపాయలు రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూ ఉన్న చోట మూడింతలు ఇవ్వాలంటే లక్షా ఎనభై వేల రూపాయలు ఇవ్వాలి. ప్రభుత్వం మానవతా ధృక్పథంతో, రైతులకు మేలు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ఆరు నుండి పది లక్షల రూపాయల వరకూ ఇస్తున్నారు. పేద ప్రజల మీద రిజిస్ట్రేషన్ భారం పడ కూడదని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యం. నష్టపోయేది వన్ ఆర్ టు వర్సెంట్

మాత్రమే. 99 శాతం ప్రజల మీద రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూ భారం పడెయ్యకూడదని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యం. ఇలాంటి మంచి ఆలోచన చేసినందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందించాల్సింది పోయి వారు ఈ విధంగా మాట్లాడుతున్నారు. అది వారి విజ్ఞతకే వదిలేస్తున్నాను. రిజిస్ట్రేషన్ వాల్యూ తక్కువ ఉన్నప్పటికీ వలు సందర్భాలలో మార్కెట్ వాల్యూని దృష్టిలో పెట్టుకొని, జిల్లా కలెక్టర్లు నిర్ణయం తీసుకొని రైతాంగానికి మంచి ధర ఇవ్వడం జరిగిందని మీ ద్వారా సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

11.10

MR.SPEAKER:- Question No.3061

ఉ.

Minister for Medical & Health.

అంటువ్యాధుల తగ్గుదల

ప్రశ్న నెం.88(3061)

సర్వశ్రీ గువ్వల బాలరాజు (అచ్చంపేట), కూసుకుంట్ల ప్రభాకర్ రెడ్డి (మనుగోడు), అజయ్ కుమార్ పువ్వాడ (ఖమ్మం)- గౌరవనీయులైన వైద్య, ఆరోగ్య శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

అ) భారతదేశంలోని ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చుకుంటే రాష్ట్రంలో మలేరియా, డెంగ్యూ వంటి అంటురోగాల నియంత్రణకు తీసుకున్న చర్యలేమిటి;

ఆ) ఆ వివరాలేమిటి? ఈ విషయంలో సాధించిన ఫలితాలేమిటి?

వైద్య ఆరోగ్య శాఖా మంత్రి (డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి):-

అ) మలేరియా, డెంగ్యూ నియంత్రణ కోసం ముందస్తుగా క్రింది చర్యలను చేపట్టడమయింది.

1) రెండు విడతలుగా 2093 జనావాసాలలో సాధారణ స్ప్రియింగ్ను చేపట్టడమయింది.

2) దీర్ఘకాలం మన్నే కీటకనాశక దోమ తెరలను పంపిణీ చేయడమయింది.

3) నివారణ చర్యల నిమిత్తం జిల్లాస్థాయి సమన్వయంతోబాటు (9) గిరిజన జిల్లా కలెక్టర్లతో 2017, మేలో ప్రత్యేక సమావేశాన్ని నిర్వహించడమయింది.

4) పిహెచ్సి, సబ్ సెంటర్ స్థాయిలో అవసరమైనంత మందులు, వేగవంతమైన నిర్ధారణ పరీక్ష పరికరాలు, లార్విసైడ్స్, కీటకనాశకాలను ఉంచడమయింది.

5) క్రవనానంగత యాంటీ లార్వ ఆపరేషన్లను నిర్వహించడమవుతున్నది.

6) బ్రీడింగు ప్రాంతాలలో గుంటూసియా చేపలను వేయడమయింది.

7) నియంత్రకాలిక సమాచారం, విద్య, కమ్యూనికేషన్ (ఐఇసి) కార్యకలాపాలను చేపట్టడమయింది.

8) డెంగ్యూ, చికెన్ గున్యాలను నిర్ధారించడానికి 16 సెంటినల్ సర్వే ల్యాబ్స్ నిర్వహణలో ఉన్నాయి.

9) ఏరియా ఆసుపత్రులు, బోధనా ఆసుపత్రులలో ప్లేట్లెట్ బ్రాన్స్ పూజన్ కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నాయి.

భారతదేశంలో మలేరియా, డెంగ్యూ పరిస్థితిని చూపే అనుబంధాలు I & IIలను సభా సమక్షంలో ఉంచడమయింది.

అ) i) ముమ్మర రోగవాహక నియంత్రణ కార్యకలాపాలు, కేసులను ముందస్తుగా కనిపెట్టి పూర్తి చికిత్స (ఇడిసిటి) చేయడం కారణంగా 2017లో మలేరియా కేసులు తగ్గుముఖం పట్టాయి.

ii) నిఘా కార్యకలాపాలలో పెరుగుదల వల్ల మరిన్ని డెంగ్యూ కేసులను కనిపెట్టి, నివారణ చర్యలను తీసుకోవడమయింది.

వివరాలను అనుబంధం-IIIలో సభా సమక్షంలో ఉంచడమయింది.

08 నవంబర్, 2017

సక్షత్రపు గుర్తుల ప్రశ్నలు - వాగ్దాన
సమాధానాలు

ANNEXURE-I

MALARIA SITUATION

S. NO	STATES/UTs.	2013					2014					2015					2016					2017*				
		Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases	Malaria cases	Pf cases	Dea this	Blood Slide Examination cases
1	Andhra Pradesh	9033712	19787	13385	0	9853526	21077	15511	0	6817446	25042	18709	0	672021	22613	17443	0	4847762	14575	10647	0					
2	Arunachal Pradesh	112455	6398	2181	21	123571	6082	2338	9	146229	5088	1714	7	151500	3144	911	2	118319	1316	409	0					
3	Assam	3895330	19542	14969	7	3684068	14540	11210	11	3485405	15557	11675	4	3032997	7826	5686	6	2121185	4268	3138	0					
4	Bihar	196872	2693	715	1	183918	2043	699	0	217632	4006	1286	1	186129	5205	895	0	151292	2742	284	0					
5	Chhattisgarh	3776658	1E+05	89418	43	3942498	128993	1E+05	53	3886092	144886	1E+05	21	4830145	148220	1E+05	61	3758746	96263	77299	0					
6	Goa	440341	1530	131	0	431754	824	42	0	427485	651	75	1	415791	742	130	0	287818	391	40	0					
7	Gujarat	12687686	58513	9122	38	13440364	41608	6253	16	13725825	41566	7232	7	14785016	44783	6298	6	1.2E+07	30609	2038	0					
8	Haryana	2640224	14471	247	3	2524246	4485	45	1	2720396	9308	726	3	2895273	7866	552	0	1892172	6440	757	0					
9	Himachal Pradesh	458801	141	0	0	492263	102	21	0	470357	60	1	0	449911	121	19	0	337796	83	6	0					
10	Jammu & Kashmir	483091	698	24	0	452223	291	0	0	460705	216	8	0	499988	242	11	0	363000	185	0	0					
11	Jharkhand	3562174	97786	38263	8	3394634	103735	46448	8	2102135	104800	54933	6	2959477	141414	83232	15	2530000	72085	32542	1					
12	Karnataka	8907752	13302	967	0	9805708	14794	1329	2	9564478	12445	1598	0	9875331	11078	1746	0	7557387	5165	813	0					
13	Kerala	2607143	1634	243	0	2675482	1751	305	6	2656072	1549	400	4	2728755	1547	419	2	2089322	930	244	2					
14	Madhya Pradesh	9757285	78260	28775	49	10285880	96879	41638	26	9937602	100597	39125	24	9635854	69106	22304	3	6812571	29018	6668	3					
15	Maharashtra	16739447	43677	9198	80	17606275	53385	25770	68	18102384	56603	31139	59	17812709	23983	7815	26	1.3E+07	13444	3916	15					
16	Manipur	92762	120	42	0	66236	145	72	0	80232	216	119	0	94115	122	58	0	87853	74	18	0					
17	Meghalaya	360044	24727	22885	62	437741	39168	37149	73	599144	48603	43828	79	468254	35147	31867	45	336588	13882	12567	7					
18	Mizoram	229818	11747	10340	21	330882	23145	21083	31	310526	28593	24602	21	267747	7583	5907	9	162231	4386	3784	0					
19	Nagaland	224571	2285	519	1	234653	1936	647	2	235651	1527	532	3	252232	828	316	0	191956	300	137	1					
20	Orissa	5078132	2E+05	208488	67	6352249	395035	3E+05	89	6608453	436850	4E+05	80	7188885	449697	4E+05	77	5209462	3E+05	3E+05	25					
21	Punjab	2971013	1760	31	0	3092693	1036	14	0	3033940	596	13	0	2691331	693	8	0	1823088	732	97	0					
22	Rajasthan	8909848	33139	1086	15	8810139	15118	603	4	9062099	11796	662	3	9756048	12741	1031	5	4620454	3097	97	0					
23	Sikkim	11136	39	13	0	7970	35	18	0	8826	27	11	0	8099	15	5	0	7940	7	2	0					
24	Tamil Nadu	8618514	15081	539	0	9002019	8729	339	0	8975782	5587	355	0	8458647	4341	242	0	6283234	4093	133	0					
25	Telangana					3600200	5189	4602	0	3469414	10951	10206	4	3460192	3512	2617	1	2282354	1855	1421	0					
26	Tripura	257760	7396	6998	7	606791	51240	49653	96	453298	32525	30074	21	351392	10546	9545	14	286779	5647	5252	4					
27	Uttarakhand	322057	1426	108	0	388028	1171	89	0	365396	1466	73	0	375835	961	47	0	280059	469	11	0					
28	Uttar Pradesh	4278776	48346	590	0	4834946	41612	326	0	4952483	42767	371	0	4816652	39238	158	0	3449311	24014	86	0					
29	West Bengal	5679133	34717	3705	17	6818534	26484	4981	66	7702614	24208	5775	34	9215299	35236	5928	59	6617866	12524	2698	26					
30	A.N. Islands	77994	1005	334	0	74905	557	109	0	56012	409	77	1	57452	485	140	0	42209	359	56	0					
31	Chandigarh	43901	150	2	0	45019	114	0	0	68862	152	1	1	106173	157	0	0	63114	110	1	0					
32	D & N Haveli	63540	1778	513	0	71755	669	90	1	58969	418	46	0	62994	375	30	0	49507	263	9	0					
33	Daman & Diu	35423	91	5	0	34288	56	4	0	34190	84	18	0	35873	48	7	0	25706	29	2	0					
34	Delhi	324760	353	8	0	179819	98	0	0	186659	54	0	0	133312	31	0	0	56584	275	2	0					
35	Lakshadweep	178	8	0	0	132	0	0	0	326	4	0	0	404	2	0	0	310	1	0	0					
36	Puducherry	230814	127	2	0	180922	79	3	0	158851	54	5	1	142059	76	11	0	103672	43	9	0					
All India Total		113109094	881730	463846	440	124066331	1102205	722546	562	121141970	1169261	778821	384	124920962	1090724	716213	331	89297252	673474	439934	84					

ANNEXURE-II

S. No.	Affected States/UTs	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017**	
		C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D	C	D
1	Andhra Pradesh	776	3	1209	6	2299	2	910	1	1262	5	3159	2	3417	2	3461	0
2	Arunachal Pradesh	0	0	0	0	346	0	0	0	27	0	1933	1	13	0	13	0
3	Assam	237	2	0	0	1058	5	4526	2	85	0	1076	1	6157	4	2857	2
4	Bihar	510	0	21	0	872	3	1246	5	297	0	1771	0	1912	0	1342	0
5	Chattisgarh	4	0	313	11	45	0	83	2	440	9	384	1	356	0	271	0
6	Goa	242	0	26	0	39	0	198	2	168	1	293	0	150	0	184	0
7	Gujarat	2568	1	1693	9	3067	6	6272	15	2320	3	5590	9	8028	14	3353	4
8	Haryana	866	20	267	3	768	2	1784	5	214	2	9921	13	2493	0	1930	1
9	Himachal Pradesh	3	0	0	0	73	0	89	2	2	0	19	1	322	0	203	0
10	J & K	0	0	3	0	17	1	1837	3	1	0	153	0	79	1	336	0
11	Jharkhand	27	0	36	0	42	0	161	0	36	0	107	0	414	1	644	5
12	Karnataka	2285	7	405	5	3924	21	6408	12	3358	2	5077	9	6083	8	15248	5
13	Kerala	2597	17	1304	10	4172	15	7938	29	2575	11	4075	25	7439	13	19348	35
14	Madhya Pradesh	175	1	50	0	239	6	1255	9	2131	13	2108	8	3150	12	1763	6
15	Meghalaya	1	0	0	0	27	2	43	0	0	0	13	0	172	0	22	0
16	Maharashtra	1489	5	1138	25	2931	59	5610	48	8573	54	4936	23	6792	33	4797	21
17	Manipur	7	0	220	0	6	0	9	0	0	0	52	0	51	1	174	1
18	Mizoram	0	0	0	0	6	0	7	0	19	0	43	0	580	0	88	0
19	Nagaland	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	21	1	142	0	34	0
20	Odisha	29	5	1816	33	2255	6	7132	6	6433	9	2450	2	8380	11	3464	5
21	Punjab	4012	15	3921	33	770	9	4117	25	472	8	14128	18	10439	15	10508	0
22	Rajasthan	1823	9	1072	4	1295	10	4413	10	1243	7	4043	7	5292	16	3153	8
23	Sikkim	0	0	2	0	2	0	38	0	5	0	21	0	82	0	203	0
24	Tamil Nadu	2051	8	2501	9	12826	66	6122	0	2804	3	4535	12	2531	5	17801	52
25	Tripura	0	0	0	0	9	0	8	0	6	0	40	0	102	0	95	0
26	Telangana	0	0	0	0	0	0	0	0	704	1	1831	2	4037	4	2242	0
27	Uttar Pradesh	960	8	155	5	342	4	1414	5	200	0	2892	9	15033	42	2669	26
28	Uttarakhand	178	0	454	5	110	2	54	0	106	0	1655	1	2146	4	312	0
29	West Bengal*	805	1	510	0	6456	11	5920	6	3934	4	8516	14	22865	45	10697	19
30	And N Island	25	0	6	0	24	0	67	0	139	0	153	0	92	0	11	0
31	Chandigarh	221	0	73	0	351	2	107	0	13	0	966	1	1246	0	995	0
32	Delhi	6259	8	1131	8	2093	4	5574	6	995	3	15867	60	4431	10	7358	4
33	D&N Haveli	46	0	68	0	156	1	190	0	641	1	1154	0	4161	2	1676	0
34	Daman & Diu	0	0	0	0	96	0	61	0	46	0	165	0	89	0	59	0
35	Puduchery	96	0	463	3	3506	5	2215	0	1322	1	771	0	490	2	4065	5
	Total	28292	110	18860	169	50222	242	75808	193	40571	137	99913	220	129166	245	121376	199

Annexure III

2016				2017			
Malaria		Dengue		Malaria		Dengue	
Cases	Death	Cases	Death	Cases	Death	Cases	Death
2821	0	2169	3	2107	0	2242	0

శ్రీ గువ్వల బాలరాజు:- అధ్యక్షా, మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పినట్లుగా రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వం చేపడుతున్న చర్యల వలన అంటువ్యాధులు గణనీయంగా తగ్గిపోతున్నందుకు మేమంతా సంతోషిస్తున్నాము. కానీ ముఖ్యంగా నా నియోజకవర్గం అచ్చంపేట, నాగర్ కర్నూల్ జిల్లాలో ఉన్నది. నా నియోజకవర్గంలో కూడా భూపాలవల్లి నియోజకవర్గంలో ఉన్నట్లుగా చెంచులు ఉన్నారు. సభాపతి గారు కూడా విజిట్ చేశారు. అక్కడ ఉండే చెంచులను, పేద పేషెంట్లను తీసుకెళ్లాలంటే చాలా ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితి ఉన్నది. మంత్రిగారు ముఖ్యమంత్రి గారి ఆశీర్వాదంతో నా నియోజకవర్గానికి వంద పడకల ఆస్పత్రి మంజూరు చేసి నిర్మాణం పనులు జరుగుతున్నప్పటికీ తాత్కాలికంగా అమ్రాబాద్ లో ఉన్నటువంటి ఆస్పత్రిలో కావలసిన ఏర్పాట్లను చేసినట్టైతే అంటువ్యాధులను నివారించడంలో ప్రభుత్వం విజయం సాధిస్తుంది. అదే పద్ధతిలో కావలసినంత సిబ్బందిని, ఎక్స్ ప్ మెంటును, సదుపాయాలు అమ్రాబాద్ లోని ఆస్పత్రిలో కల్పించినట్టైతే చెంచులకు, గిరిజనులకు, దళితులకు, పేద వర్గాలకు న్యాయం జరగడానికి ఆస్కారముంటుంది. చాలామంది పేషెంట్లను హైదరాబాద్ గానీ లేదంటే మహబూబ్ నగర్ కు తరలించే క్రమంలో చనిపోతున్నారు. ఈ అంటువ్యాధులు, డెలివరీలు మరియు ఇతరత్రా వైద్య సేవల విషయంలో కొంత ప్రత్యేకమైన దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తే తప్పనిసరిగా ఈ ప్రభుత్వానికి నా ప్రాంత ప్రజలు, శాసనసభ్యుడిగా నేను రుణపడి ఉంటాము.

డా. సి. లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ప్రతి సంవత్సరం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా వాతావరణ మార్పులతోబాటు సీజనల్ వ్యాధులు వస్తున్నాయి. డెంగ్యూ, చికున్ గున్యా, వైరల్ ఫీవర్స్, మలేరియా వంటి రకరకాల వ్యాధులను తగ్గించడానికి మా ప్రభుత్వం మూడంచెల విధానాన్ని పాటిస్తున్నది. మరీ ముఖ్యంగా జబ్బుల పట్ల ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడం కోసం ఎన్నో యాక్టివిటీస్ ను తీసుకున్నాము. ముఖ్యమంత్రి గారి సూచనల మేరకు రాష్ట్రంలో ఎక్కడ కూడా ఇలాంటి ఎపిడమిక్స్ రావద్దనే ఉద్దేశంతో ముఖ్యంగా ఏజెన్సీ

ప్రాంతాలలో ప్రభుత్వం చేపట్టిన కార్యక్రమాల వలన గతానికి ఇప్పటికీ పోలిస్తే పూర్తిగా తగ్గముఖం పట్టాయి. గతంలో మంచం పట్టిన మన్యాలు అనే వార్తలు చూడటమే కాకుండా, ఎన్నో కేసులు నమోదు కావడమే కాకుండా, ఎన్నో మరణాలు కూడా సంభవించేవి. గత మూడు సంవత్సరాలు ఈ ప్రభుత్వం చేపట్టిన చర్యల వలన పూర్తిగా అంటువ్యాధులు తగ్గయని నేను గర్వంగా చెప్పగలుగుతున్నాను. భారతదేశంలో ఇతర రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే మన రాష్ట్రంలో ఈ అంటువ్యాధులు పూర్తిగా కంట్రోల్ లో ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో ప్రజలకు సరైన అవగాహన లేక మూఢ నమ్మకాలతో వారు ట్రీట్ మెంట్ చేయించుకోని పరిస్థితి ఉండేది. వారికి అవగాహన కల్పించడం కోసం అక్కడికి కళా బృందాలను పంపించి వారికి అవగాహన కల్పించడం జరిగింది. అట్లాగే దోమలు పెరగకుండా నివారణ చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది. అట్లాగే ఏజెన్సీలలోని ప్రజలకు దోమతెరలను కూడా సరఫరా చేయడం జరిగింది. పాఠశాలల్లో గానీ హాస్టళ్లలో గానీ విద్యార్థులకు గానీ అవగాహన కల్పించాము. ఈ అవగాహనా కార్యక్రమాలతోబాటు గ్రౌండ్ లెవల్ లో మా సిబ్బందిని ఎప్పటికప్పుడు వారికి అందుబాటులో ఉంచి అనేక రకాలైన చర్యలు చేపడుతున్నాము. ముఖ్యంగా పంచాయితీరాజ్, మునిసిపల్ శాఖల కో ఆర్డినేషన్ తో గ్రామీణ ప్రాంతాలలో పరిశుభ్ర వాతావరణం కలిగే విధంగా చర్యలు చేపట్టడం జరిగింది. అట్లాగే ఇందూ రెసిడ్యూయల్స్ ద్వారా దోమలను పెరగకుండా పరిశుభ్ర వాతావరణం కల్పించడానికి తగు పరికరాలను సమకూర్చడం జరిగింది. గ్రామాలలో గానీ, బస్టీలలో గానీ ఏఎన్ఎమ్లకు, ఆశా వర్కర్లకు ర్యాపిడ్ డయాగ్నోస్టిక్ కిట్స్ ను, ఆర్.డి కిట్స్ ను పంపిణీ చేయడం జరిగింది. జిల్లా స్థాయిలో మలేరియా, డెంగ్యూ, స్టైన్ ఫుల్ల వ్యాధుల టెస్టింగు ల్యాబ్ లను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. చికిత్సకవసరమైన మందులను క్షేత్రస్థాయిలో అందుబాటులోకి తెచ్చాము. అట్లాగే అంటు వ్యాధులకు సంబంధించి ఆస్పత్రులలో ప్రత్యేకమైన

వార్డులను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఎక్కడైనా అంటువ్యాధి వచ్చిందని నిర్ధారణ అయితే వారికి అక్కడే స్థానికంగా చికిత్స అందించడం, ఒకవేళ అవసరమనుకుంటే దగ్గరలో ఉండే ఆస్పత్రికి తరలించడానికి వెహికల్స్ ను కూడా ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఈ రకమైన చర్యలను చేపట్టడం వలన ఈ సంవత్సరం రాష్ట్రవ్యాప్తంగా మరీ ముఖ్యంగా ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో అంటువ్యాధులు పూర్తిగా కంట్రోల్ అయ్యాయి. కాబట్టి రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఎక్కడా మరణాలు సంభవించలేదు. ఇది మా ఆరోగ్య శాఖ చేపట్టిన ఒక గొప్ప మార్పు అని చెప్పడానికి నిదర్శనం. ఈ సభ ద్వారా మా డిపార్ట్మెంటు అధికారులందరికీ మనస్ఫూర్తిగా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

MR.SPEAKER:- Question No.2872 Deputy Chief Minister (Revenue)

రిజిస్ట్రేషన్ కార్యాలయాలలో సౌకర్యాలు

ప్రశ్న నెం.89(2872)

Sri V.Srinivas Goud (Mahaboobnagar):- Will the Hon'ble Deputy Chief Minister (Revenue) be pleased to state:

- whether any basic facilities are available for the people coming to Registration Offices; if so, the details thereof;
- the modalities for payment of registration fees;
- whether the said system is being properly carried out;
- whether the transfer cess is being paid to local bodies properly;
- if not, the action taken in this regard?

DEPUTY CHIEF MINISTER (REVENUE) SRI MOHAMMED MAHAMOOD ALI:-

- Yes Sir, Seating, drinking water, toilets and a "May I help You" Counter guidance.
- Through e-challan.
- Yes Sir.
- Yes Sir.
- Does not arise.

శ్రీ వి. శ్రీనివాస్ గౌడ్:- అధ్యక్షా, సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులు చాలా ముఖ్యమైనవి. రైతులు గానీ, మామూలు వ్యక్తులు గానీ, కోటీశ్వరులు గానీ, ప్రాపర్టీ రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవాలంటే

సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులకు వెళ్లాలి. గతంలోని పరిస్థితులు చూస్తే 141 సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులు, 12 జిల్లా రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీసులు, 6 డివిజన్ కార్యాలయాలతోబాటు ఇంకా రకరకాల ఆఫీసులున్నాయి. దాదాపు 125 బిల్డింగులు అద్దె భవనాలలో ఉండడం వలన మహిళలు ఎవరైనా రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫీసుకు వెడితే బాత్ రూం సదుపాయాలు కూడా లేని పరిస్థితి ఉన్నది. అత్యధికంగా ఆదాయాన్ని ప్రభుత్వానికిచ్చే ఈ శాఖ ద్వారా పూర్తిగా ఆదాయం వచ్చేటట్లు చూసుకున్నారు తప్ప వాటిల్లో ఎలాంటి మౌలిక వసతులు కల్పించలేదు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతి శాఖకు సొంత భవనం ఉండాలని అన్ని రకాల వసతులతో ఏర్పాటు చేసినందుకు వారికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను. స్థానిక సంస్థలు చాలావరకు ఈ సెన్సైన్ ఆధారపడి ఉంటాయి. 1.5 శాతం సెన్ సక్రమంగా రావడం లేదు. దానికి ప్రతినెలా యధా విధిగా 1.5 శాతం సెన్ వెళ్లే విధంగా ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారా? ఒక వేళ చేయకపోతే ఆ విధంగా ఏర్పాటు చేయాలని మీద్వారా కోరుతున్నాను. జిల్లాల విభజన జరిగిన తరువాత ఆ జిల్లా కేంద్రం ఆఫీసులు ఏర్పాటు కాలేదు. జిల్లా కేంద్రాలలో జిల్లా ఆఫీసులు ఏర్పాటైతే సిబ్బంది సక్రమంగా పనిచేయడానికి అవకాశముంటుంది. ఒక సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసు పరిధిలో మూడు మండలాలుంటే ఒక జిల్లాలో ఒక మండలం ఉంటే ఇంకొక జిల్లాలో ఇంకొక మండలం ఉంటుంది. కాబట్టి ఏ జిల్లా పరిధిలో ఆ కార్యాలయం పరిధిలో ఆ జిల్లాకు వచ్చేటట్లు ఈ క్వర్ట్స్ ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. స్టాఫింగ్ ప్యాట్రన్ కూడా సక్రమంగా లేదు కాబట్టి సక్రమంగా ఏర్పాటు చేయాలని మీద్వారా కోరుతున్నాను. సబ్ రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులలో డాక్యుమెంటు తయారు చేయడానికి పూర్తిగా ఫ్రైవేట్ డాక్యుమెంటు రైటర్ల మీద ఆధారపడాల్సి వస్తున్నది. వారిపై ఆధారపడితే కొంతమందేమో కరెక్టుగా చేస్తున్నారు మరికొంత మంది మార్కెట్ వ్యాల్యూను తలకిందులు చేస్తున్నారు. కాబట్టి డాక్యుమెంటు రైటర్లను కూడా లీగలైజ్ చేసి వారికి ఒక క్వాలిఫికేషన్ నిర్ణయించాలనే ప్రతిపాదన ఏదైనా ప్రభుత్వం వద్ద ఉన్నదా? ఒకవేళ అలాంటి ప్రతిపాదన ఉన్నట్లైతే వారి అనుభవాన్ని పరిగణనలోనికి తీసుకొని డాక్యుమెంటు రైటర్లు కూడా ఆఫీసుకు వెళ్లేటట్లు, ఒకవేళ వారు తప్పు చేస్తే శిక్షించే విధంగా ఏర్పాటు చేయాలి.

11.20 ఉ. కంప్యూటర్ వ్యవస్థను ఆన్ లైన్ కు అనుసంధానం చేయడం ద్వారా ఎవరికి ఇబ్బంది కలగదు. కావున, ఆన్ లైన్ విధానాన్ని చేపట్టాలని కోరుతున్నాను. రిజిస్ట్రేషన్ నిషేధిత జాబితాను కూడా పెట్టాలని మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

جناب محمد محمود علی (Janab Md.Mahamood Ali): اسپیکر صاحب! ہمارے سرے نیواس گوڑ صاحب نے بہت اچھا سوال کیا۔ میں ان کو ایک بات بتانا چاہتا ہوں کہ تقریباً Registration Offices میں پوری سہولیات ہیں۔ خواتین آئیں تو ان کو بیٹھنے کیلئے ٹیبلز ہیں۔ بعض Registration Offices چھوٹے ہیں، جیسے راجندر نگر میں ہے، اور دیگر منڈلس میں بھی ہیں تو ہم ان کو نئے طریقہ سے بنانے کی کوشش کر رہے ہیں۔ اور محترم سی ایم صاحب نے کل ہی اس بارے میں Statement دیا ہے کہ ہم پورے منڈلس میں بھی رجسٹریشن کے facilities مہیا کریں گے۔ ضرور آگے چل کر اس پر عمل ہوگا۔ اور یہ جو local bodies کا مسئلہ ہے، تلنگانہ بننے کے بعد آندھرا میں market value بھی بڑھانی گئی اور فیصد بھی بڑھایا گیا، مگر تلنگانہ میں ایک فیصد بھی نہیں بڑھایا گیا۔ ابھی اس وقت تو 1.5% دیا جا رہا ہے۔ بعد میں اگر کچھ آمدنی بڑھے گی اور فیصد بھی بڑھے گا تو ضرور اس میں اضافہ کیا جائے گا۔ اسٹاف کے تعلق سے میں کہوں گا کہ ابھی نئے اضافے بنائے گئے ہیں، جہاں پر بھی اسٹاف کم ہے، جہاں پر بھی اسٹاف کی ضرورت پڑے گی، ضرور اسٹاف کا تقرر کیا جائے گا۔ Document Writers کے بارے میں میں کہوں گا کہ آج سے بہت پہلے Document Writers کو licence دیا گیا تھا، لیکن اس کا غلط استعمال ہونے کی وجہ سے اس کو بند کر دیا گیا تھا۔ مگر پھر اس بارے میں سوچا جا رہا ہے کہ کیا ان کو پھر licence دینا چاہئے، کیونکہ licence رہنے کی وجہ سے حکومت کا دباؤ رہے گا۔ ہم ان لوگوں کو ٹریننگ بھی دیں گے کہ انہیں کس طرح کام کرنا ہے۔ Registration Department کے ذریعہ جتنے deeds ہوتے ہیں، ان تمام کے تمام deeds کو آن لائن کر دیا گیا ہے۔ آن لائن سے لوگوں کو کافی سہولت ہو سکتی ہے۔ اگر کوئی آدمی پڑھا لکھا ہو تو وہ خود بھی document بنا سکتا، اس کے لئے کوئی ایجنٹ کی ضرورت نہیں ہوگی۔ ضرورت پڑنے پر آگے اس کے بارے میں غور کیا جائے گا۔ Licence دیا جائے یا نہیں، ابھی تک تو اس معاملہ میں کوئی فیصلہ نہیں لیا گیا ہے۔ اور اس کے علاوہ کئی باتیں بتائی گئی ہیں۔ ضرور جہاں بھی جو بھی خامی ہوگی، اس کو دور کیا جائے گا۔ خود محترم سی ایم صاحب روز آندھرا نظر رکھ رہے ہیں۔ محکمہ رجسٹریشن کو محکمہ ریونیو کے ساتھ جوڑا جا رہا ہے۔ جہاں تک ہو سکے، اس کا ریکارڈ بہت اچھے طریقہ سے رکھتے ہوئے آفیسر کو زیادہ سے زیادہ ذمہ داری سے کام کرنے کی ہدایت دی گئی ہے۔ سی ایم صاحب نے کہا ہے کہ آئندہ کسی قسم کی کوئی غلطی نہ ہونی چاہئے۔ ہم باضابطہ ہر رجسٹری آفیس کا دورہ کرتے ہوئے اور اس کا آڈٹ کرتے ہوئے اس پر نظر رکھیں گے۔ شکریہ۔

ఇండియన్ పబ్లిక్ హెల్త్ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా వైద్య సౌకర్యాలు

ప్రశ్న నెం.90(3000)

సర్వశ్రీ వెంకట రావు జలగం (కొత్తగూడెం):-
గౌరవనీయులైన వైద్య మరియు ఆరోగ్య శాఖ మంత్రి గారు
దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా:

అ) ప్రజలకు వివిధ వైద్య సదుపాయాలను కల్పించడంలో
భారత ప్రజా ఆరోగ్య ప్రమాణాలను పాటించడమవుతున్నదా;

అ) అయితే, తీవ్ర అంటు వ్యాధులతో వచ్చిన రోగుల నుండి
ఇతర రోగులను సంరక్షించి, క్షేమంగా ఉండేలా చూడడానికి
సదుపాయాలను కల్పించడమవుతున్నదా; ఆ వివరాలు ఏమిటి?

**వైద్య మరియు ఆరోగ్య శాఖ మంత్రి (డా.సి. లక్ష్మి
రెడ్డి):-** అ) అవునండీ.

అ) ఈ క్రింది చర్యలను తీసుకోవడమయింది.

1. పడకల మధ్య ఖాళీ ఉండడం, గదులలో క్రాస్ వెంటిలేషన్
వచ్చేలా చూడడం, బయోమెడికల్ వ్యర్థాల నిర్వహణ ద్వారా, గాలి

ద్వారా వ్యాపించే వ్యాధులను నియంత్రించే చర్యలను పాటించడమవుతున్నది.

2. త్వరితగతిన రోగ నిర్ధారణలను చేసి సత్వర చికిత్సను అందించి, వెంటనే పంపడం.

3. ఆసుపత్రులన్నింటికీ అత్యాధునిక పరికరాలు, అత్యాధునిక మౌలిక సదుపాయాలను సమకూర్చడమయింది. ప్రస్తుత ఆసుపత్రులను పటిష్టపరిచి, లేబర్ రూంలను ప్రామాణీకరించడమవుతున్నది.

శ్రీ జలగం వెంకటరావు:- అధ్యక్షా, 2012వ సంవత్సరం ఇండియన్ పబ్లిక్ హెల్త్ స్టాండర్డ్స్ ప్రకారం పి.హెచ్.సి, కమ్యూనిటీ హెల్త్ సెంటర్లకు సిబ్బంది మరియు తగినంత వైశాల్యం ఉన్నదా? కమ్యూనిటీ హెల్త్ సెంటర్స్, ఏరియా హాస్పిటల్స్, డిస్ట్రిక్ట్ ఏరియా హాస్పిటల్స్లో కెసిఆర్ కిట్స్ వల్ల వాల్యూమ్ బాగా పెరిగింది. కావున, అక్కడ సూపరింటెండెంట్గా పనిచేస్తున్న డాక్టర్లు హాస్పిటల్ మేనేజ్మెంట్ కి సరిగ్గా సమయాన్ని కేటాయించలేకపోతున్నారు. మేనేజ్మెంట్ విషయంలో ప్రత్యేకంగా అడ్మినిస్ట్రేటర్స్ ని నియమించాలని ప్రభుత్వానికి ఆలోచన ఉన్నదా? అడ్మినిస్ట్రేటర్స్ ని ప్రత్యేకంగా నియమించడం వల్ల డాక్టర్లు తమ విధులను సక్రమంగా నిర్వహించడం జరుగుతుంది. వైరల్ ఫీవర్స్ సోకిన వారి కోసం ప్రత్యేక వసతులు లేనందున వారిని నార్మల్ వార్డుల్లో ఉంచడం వల్ల కంటామినేషన్ జరుగుతోంది. కావున, ఈ విషయమై చేపడుతున్న చర్యలు తెలియజేయాలని మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను.

డా. సి.లక్ష్మారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఇండియన్ పబ్లిక్ హెల్త్ స్టాండర్డ్స్ ద్వారా భారత ప్రభుత్వం వివిధ ఆసుపత్రుల్లో అందించే వైద్య సేవలు, వైద్య పరీక్షలు, వైద్య పరికరాలు, మందుల పంపిణీ మరియు వైద్య సిబ్బంది గురించిన ప్రమాణాలు సూచించడ మైనది. 2007లో చేసిన ప్రమాణాలను 2010లో తిరిగి పరిశీలించి కొత్త ప్రమాణాలను సూచించడమైనది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత తెలంగాణలో ఆరోగ్యవంతమైన సమాజం నిర్మించడానికి ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రణాళికలు తయారు చేసి బడ్జెట్ కేటాయించడం జరిగింది. వార్షిక బడ్జెట్ లో వైద్యరంగానికి కేటాయింపులు క్రమేణా పెరిగాయి. మందుల కోసం బడ్జెటును 114 నుంచి 300 కోట్ల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. ఆసుపత్రి నిర్వహణ, శానిటేషన్ గురించి పడకకు రూ. 5,000 కేటాయించి పరిసరాలు శుభ్రంగా ఉండే విధంగా కార్యక్రమాలు చేపట్టడం జరిగింది. పరికరాల మెయింటెనెన్స్ కోసం కొత్తగా బడ్జెట్ కేటాయించాము. కొత్తగా 10 వేల పోస్టులకు పైగా మంజూరు చేసి 2,700 ఖాళీ పోస్టుల భర్తీకి అనుమతించాము.

సరైన బడ్జెట్ కేటాయించడం మరియు తగిన సిబ్బందిని నియమించడం వల్ల ప్రభుత్వ సేవలు మెరుగుపడ్డాయి. ప్రభుత్వానుపత్రిలో ఐపి, ఓపి పెరిగాయి. తత్ఫలితంగా కేంద్ర ప్రభుత్వంచే ప్రశంసలు కూడా అందుకోవడం జరిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల వల్ల చాలా ఆసుపత్రుల్లో ఐపిహెచ్ఎస్ ప్రమాణాలు పాటించే దశకు చేరుకున్నాము. ఐపిహెచ్ఎస్ స్థాయిలో సేవలందించడం వల్ల రాష్ట్రంలోని కొన్ని ఆసుపత్రులకు “కాయాకల్పచికిత్స” అవార్డు కూడా రావడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు వెంకట్ రావు గారు అడిగిన విధంగా డిస్ట్రిక్ట్, టీచింగ్ మరియు మెయిన్ ఆసుపత్రుల్లో అడ్మినిస్ట్రేషన్ కోసం ప్రత్యేక వింగ్ ని నియమించే ఆలోచన ఉంది. దానిని పరిశీలించి సాధకబాధకాలు చూసిన మీదట నిర్ణయం తీసుకోవడం జరుగుతుంది. మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్, కేంద్ర ప్రభుత్వం స్టార్ రేటింగ్ ని నిర్ణయిస్తుంది. 2014-15వ సంవత్సరంలో స్టార్ రేటింగ్ లో పూర్తిగా వెనకబడి ఉన్నాము. ఈ మూడు సంవత్సరాల్లో ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల వల్ల స్టార్ రేటింగ్ లో మనం అడ్వాన్స్ కు వచ్చాయి. సిహెచ్సీ, ఏరియా ఆసుపత్రుల్లో, అన్ని ప్రభుత్వానుపత్రిల్లో స్టార్ రేటింగ్ విషయంలో భారతదేశంలోనే మనం ముందంజలో ఉన్నాము. ఈ ఆసుపత్రులన్నింటిలో పూర్తి స్థాయిలో అభివృద్ధి జరిగి, మంచి వాతావరణం ఏర్పడడంతోబాటుగా కావాల్సిన వసతులన్నింటిని ఏర్పాటు చేయడం వల్ల ప్రభుత్వానుపత్రిలపై ప్రజల్లో మంచి అవగాహన కలిగింది. మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే స్టార్ రేటింగ్ లో ఈ సంవత్సరం మనం ముందంజలో ఉన్నాము.

11.30 శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు:- అధ్యక్షా, మంత్రి గారు సమగ్రంగా సమాధానం చెప్పారు. వారు చెప్పిన సమాధానానికి ఒక్క విషయాన్ని యాడ్ చేయాలని చెబుతున్నాను. సభ్యులు జలగం వెంకటరావు గారు అడిగిన ప్రశ్నను నేను విన్నాను. వైద్యానికి సంబంధించిన విషయాలు మీ ద్వారా గౌరవ సభ్యులందరికీ మనవి చేస్తాను. వైద్యశాఖ మంత్రి గారు స్వయంగా వైద్యులు కాబట్టి, చాలా భయంకర స్థితిలో కూరుకుపోయి, ఆల్మోస్ట్ కంప్లీట్ గా కొలాప్స్ అయ్యే దశలో ఉన్న ప్రభుత్వ వైద్య రంగాన్ని మెరుగుపర్చేందుకు వారు కష్టపడి పని చేస్తున్నారు. ఈ మధ్య కాలంలో ఒక వార్తాపత్రికలో ఒక స్టేట్ మెంట్, ఫోటోను చూశాను. ఒక ఆసుపత్రిలో బెడ్స్ లేవు. పేషంట్ ని ఆసుపత్రి వరండాలో పడుకోబెట్టి ప్రక్కనే ఉన్న కిటికీకి సెలైన్ బాటిల్ ను కట్టి

ట్రీట్ మెంట్ చేస్తున్నారని విమర్శనాత్మకంగా వార్త ప్రచురించారు. నేను ఆ ఆసుపత్రి మరియు మంత్రిగారి నుంచి ఆ విషయమై పూర్తి వివరాలు తెలుసుకొని, వార్తాపత్రిక యాజమాన్యానికి ఫోన్ చేశాను. మనకు సమాజంలో సంస్కారం ఉండాలన్న అవసరం ఉంది. ప్రతి విషయాన్ని విమర్శన ధృక్పథంతో నిందించాలనే విధానం సరికాదు. అధ్యక్షా, ఆసుపత్రికి నిర్ణీత పడకల సంఖ్య ఉంటుంది. అంతకు మించి పేషంట్లు వచ్చిన సందర్భంలో డాక్టర్లు మానవతా ధృక్పథంతో వారిని తిరస్కరించకుండా, ట్రీట్ మెంట్ చేయమని, బయటకు వెళ్లగొట్టకుండా ఉన్నంతలో పేదవారికి వైద్యం అందించాలని ఈ వైద్యం చేస్తున్నందుకు మనం వారిని తప్పకుండా అప్రిషియేట్ చేయాలి.

(బ్రెజర్ బెంచీల వారు బల్లలు చరిచారు)

కేసిఆర్ కిట్ పథకం పెట్టిన తరువాత ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల్లో ప్రసవాల వల్ల డాక్టర్లపై ఒత్తిడి పెరిగినప్పటికీ వారు చాలా గొప్పగా పనిచేస్తున్నారు. కావున, మనం వారిని తప్పకుండా అభినందించాలి. డాక్టర్లకు వైద్యం గురించి తెలుస్తుందని, అడ్మినిస్ట్రేషన్ గురించి తెలియదని జలగం వెంకటరావు గారు ప్రస్తావించిన విషయం 100 శాతం నిజమే. ఆసుపత్రి నిర్వహణ బాధ్యతలు తీసుకున్నందుకు ఖచ్చితంగా రాబోయే రోజుల్లో ప్రతి ఆసుపత్రిలో అడ్మినిస్ట్రేటర్, అడ్మినిస్ట్రేషన్ వింగ్ ఉండేలా చర్యలు తీసుకోవాలనీ, ఒక పాలసీని ఏర్పాటు చేసుకోవాలని అనుకున్నాము. రాబోయే రోజుల్లో వారు చెప్పిన సూచనను తప్పకుండా పరిగణనలోకి తీసుకుంటాము. ఇప్పుడిప్పుడే మెరుగై ముందుకు పోతున్న వైద్యరంగాన్ని విమర్శించడమే కాకుండా ముందుకు పోవాలని ప్రోత్సహిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తూ, ప్రభుత్వ రంగంలో పని చేస్తున్న వైద్యులను మరోమారు అభినందిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ప్రశ్నోత్తరాల సమయం ముగిసింది. ఇప్పుడు గౌరవ ఘుఖ్యమంత్రి గారిచే ప్రకటన.

ప్రకటన

విద్యుత్ పై ప్రభుత్వ వివరణ

శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్ రావు:- నూతన రాష్ట్రం సాధించుకున్న తరువాత, టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తరువాత ఈ స్టేట్ మెంట్ ఇంత తొందరగా ఇచ్చే అవకాశం కల్గుతుందని నేను కూడా భావించలేదు. ఈ స్టేట్ మెంట్ ఇవ్వడానికి నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది.

వ్యవసాయానికి 24 గంటల పాటు ఉచితంగా నాణ్యమైన విద్యుత్ సరఫరా చేస్తున్న రాష్ట్రంగా తెలంగాణ ప్రజలకు తెలియజేస్తున్నాను. దేశంలో మరెక్కడా లేని విధంగా, చరిత్రలో

మొదటిసారిగా రాష్ట్రంలోని దాదాపు 23 లక్షల వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు గతరాత్రి నుంచి ప్రయోగాత్మకంగా 24 గంటల కరెంటు సరఫరా జరుగుతున్నది. దశాబ్దాల పాటు కరెంటు కష్టాలు అనుభవించిన రైతులకు ఇది తీపి కబురు. 24 గంటల పాటు విద్యుత్ విద్యుత్ సరఫరా చేయడం ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే పరిస్థితిని ఐదారు రోజులపాటు అధ్యయనం చేసి, వచ్చే రబీ నుంచి శాశ్వత ప్రాతిపదికన నిరంతరాయ విద్యుత్ సరఫరా చేయడానికి విద్యుత్ శాఖ తుది ఏర్పాట్లు చేస్తున్నది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 25 శాతం విద్యుత్, వ్యవసాయ పంపుసెట్ల ద్వారానే వినియోగమవుతున్నది. రాష్ట్రం ఏర్పడిన కొద్ది రోజులనుంచే అన్ని పంపుసెట్లకు 9 గంటల నాణ్యమైన విద్యుత్ సరఫరా జరుగుతున్నది. గత జూలై నుంచి పాత మెదక్, కరీంనగర్, నల్గొండ జిల్లాల్లో రైతులకు 24 గంటల విద్యుత్ సరఫరా అందుబాటులోకి వచ్చింది. వచ్చే రబీ నుంచి రాష్ట్రంలోని అన్ని వ్యవసాయ పంపుసెట్లకు 24 గంటలపాటు నిరంతరాయంగా కరెంట్ సరఫరా చేయడానికి విద్యుత్ శాఖ అన్ని రకాల ఏర్పాట్లు చేసింది. అందుకు కావాల్సిన విద్యుత్ ను కూడా సమకూర్చు కుంటున్నది. ఇటీవల రాష్ట్రంలో 9,500 మెగావాట్ల గరిష్ట డిమాండ్ ఏర్పడినా ఎక్కడా రెప్పపాటు కోత విధించకుండా రికార్డు స్థాయిలో 198 మిలియన్ యూనిట్ల విద్యుత్ సరఫరా చేయడం జరిగింది. వచ్చే రబీ సీజన్లో వ్యవసాయానికి 24 గంటల కరెంటు ఇవ్వడం వల్ల ఏర్పడే 11,000 మెగావాట్ల డిమాండ్ మేరకు సరఫరా చేయడానికి విద్యుత్ సంస్థలు సర్వసన్నద్ధంగా ఉన్నాయని ప్రకటించడానికి సంతోషిస్తున్నాను. వాస్తవానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన రోజున తీవ్రమైన విద్యుత్ సంక్షోభం నెలకొని ఉంది. నిత్యం కరెంటు కోతలతో అన్ని వర్గాల ప్రజలు ఇబ్బంది పడ్డారు. హైదరాబాద్ నగరంలో రోజూ రెండు నుంచి నాలుగు గంటలు, ఇతర నగరాలు - పట్టణాల్లో ఆరు గంటలు. గ్రామాల్లో 9 గంటలు అధికారిక విద్యుత్ కోతలు అమలయ్యేవి. పరిశ్రమలకు వారానికి 2 రోజులు పవర్ హాలిడేలు ఉండేవి. కావలసినంత కరెంట్ లేకపోవడంతో పరిశ్రమలు పెద్ద ఎత్తున మూతపడ్డాయి. కరెంటు కోసం ఫిక్సి, సిఐఐ ఆధ్వర్యంలో పారిశ్రామికవేత్తలు నిత్యం ధర్నాలు చేసేవారు. అటు ఇందిరా పార్కు, ఇటు విద్యుత్ సౌధలో ఎప్పుడూ ఆందోళనలతో కొనసాగేవి. హైదరాబాద్ లో పరిశ్రమలు పెట్టాలంటేనే భయపడే వాతావరణం ఉండేది. వ్యవసాయానికి రెండు మూడు గంటల కరెంటు కూడా అందకపోవడంతో పంటలు ఎండిపోయేవి. భూగర్భంలో నీళ్ళున్నా తోడుకునేందుకు కరెంట్ లేక చేతికి వచ్చిన పంట క్లబ్బుటే ఎండిపోతున్నారైతాంగం ఏమి చేయాలో దిక్కుతోచని స్థితిలో కొట్టుమిట్టాడేది. అపారమైన పంట నష్టం రైతులను ఆర్థికంగా కృంగదీసేది.

తెలంగాణ ఏర్పడిన నాడు రాష్ట్రంలో స్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం 6,574 మెగావాట్లు. ఇందులో నికరంగా విద్యుత్ అందే ధర్మల్ పవర్ ప్లాంట్ల సామర్థ్యం 4,300 మెగావాట్లు. జల విద్యుత్ 2,081 మెగావాట్లు. నాడు తెలంగాణ రాష్ట్రానికి 2,700 మెగావాట్ల వరకు విద్యుత్ లోటు ఉండేది. డిమాండ్ కు సరిపడినంత సరఫరా జరుగలేదు. గత పాలకులు అవలంబించిన నిర్లక్ష్య వైఖరి వల్ల, ప్రణాళిక లోపం వల్ల అన్ని రంగాల్లో గాఢాంధకారం అలుముకుంది. విద్యుత్ పరిస్థితి అగమ్యగోచరంగా ఉండేది. అలాంటి పరిస్థితి నుంచి నేడు... నేనిక్కడ... ఈ సభలో ఈ ప్రకటన చదువుతున్న నిమిషానికి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అన్ని రంగాలకు 24 గంటల పాటు నిరంతర విద్యుత్ సరఫరా జరుగుతున్నదని సగర్వంగా, సంతోషంగా ప్రకటిస్తున్నాను.

చిమ్మ చీకట్లు అలుముకున్న దుస్థితి నుంచి ఇవాళ వెలుగు జిలుగుల తెలంగాణ ఆవిష్కరించడానికి ఎంతో కృషి జరిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెంటనే, విద్యుత్ సంక్షోభం నుంచి రాష్ట్రాన్ని గట్టిక్రించడానికి ప్రభుత్వం అత్యధిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చింది. స్వల్ప, మధ్య, దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికలు రచించి, అమలు చేసింది. దాదాపు 94 వేల కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రంగా మార్చేందుకు కార్యాచరణ రూపొందించింది. అందులో భాగంగా నత్తనడక నడుస్తున్న ప్లాంట్ల నిర్మాణాన్ని ప్రభుత్వం పరుగులు పెట్టించింది. కొత్త ప్లాంట్ల నిర్మాణానికి శ్రీకారం చుట్టింది. పంపణి, సరఫరా వ్యవస్థలను పటిష్టం చేసింది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడి నాటికి 6,574 మెగావాట్ల స్థాపిత విద్యుత్ ఉంటే, గడిచిన మూడున్నర సంవత్సరాల వ్యవధిలోనే అదనంగా మరో 7,981 మెగావాట్ల విద్యుత్ ను సమకూర్చుకోగలిగింది. సింగరేణి పవర్ ప్లాంటు ద్వారా 1200 మెగావాట్లు, కెజిపీటీ ద్వారా 600 మెగావాట్లు, జూరాల ద్వారా 240 మెగావాట్లు, పులిచింతల ద్వారా 90 మెగావాట్లు, చత్తీస్ గఢ్ నుంచి 1000 మెగావాట్లు, సిజిఎస్ తదితర మార్గాల ద్వారా మరో 2000 మెగావాట్లు అదనంగా సమకూర్చుకోవడం జరిగింది. గ్రీన్ పవర్ ఉత్పత్తి గణనీయంగా పెంచాలనే లక్ష్యంతో తెలంగాణ రాష్ట్రంలో కొత్త సోలార్ పాలసీని తీసుకురావడం జరిగింది. దీని ఫలితంగా తెలంగాణ రాష్ట్రం 2,792 మెగావాట్ల సోలార్ విద్యుత్ ఉత్పత్తితో దేశంలోనే అగ్రగామిగా నిలిచిందని సగర్వంగా ప్రకటిస్తున్నాను. వీటన్నింటి ఫలితంగా నేడు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో స్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం 14,555 మెగావాట్లు. మరో 13,752 మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి కోసం కొత్త ప్లాంట్ల నిర్మాణం జరుగుతున్నది. వ్యవసాయానికి 24 గంటల కంటే సరఫరాతో పాటు, కొత్తగా

నిర్మించే ఎత్తిపోతల పథకాలకు 8,500 మెగావాట్లు అవసరమవుతుంది. కొత్తగా నెలకొల్పే పరిశ్రమలతో పాటు ఇతరత్రా పెరిగే డిమాండ్ కోసం విద్యుత్ ను సమకూర్చుకోవడం కోసం ఈ కొత్త విద్యుత్ ప్లాంట్ల నిర్మాణం జరుగుతున్నది. 4 వేల మెగావాట్ల సామర్థ్యంతో యాదాద్రి అల్లూ మెగా పవర్ ప్లాంట్ నిర్మాణం జరుగుతున్నది. మణుగూరు, కొత్తగూడెం ప్రాంతాల్లో నిర్మిస్తున్న పవర్ ప్లాంట్ల ద్వారా 1,880 మెగావాట్ల విద్యుత్ వచ్చే ఏడాది అందుబాటులోకి వస్తుంది. ఎన్.టి.పి.సి. ఆధ్వర్యంలో 1600 మెగావాట్ల విద్యుత్ ప్లాంటు నిర్మాణంలో ఉంది. 28 వేల మెగావాట్లకు పైగా స్థాపిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యాన్ని నెలకొల్పి మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రంగా మార్చాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నది. పూర్తి స్థాయి పారదర్శకత సాధించడం కోసం, జాప్యాన్ని నివారించడం కోసం విద్యుత్ ప్లాంట్ల నిర్మాణాలను ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన బి.హెచ్.ఇ.ఎల్. కు అప్పగించడం జరిగింది.

12,136 కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో పంపణి, సరఫరా వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడి నాటికి 400 కెవి సబ్ స్టేషన్లు ఆరు ఉంటే, కొత్తగా మరో ఐదు నిర్మించి, వాటి సంఖ్యను 11 కు చేర్చాము. 400 కెవి సబ్ స్టేషన్లు మరో 5 నిర్మించడానికి ప్రణాళిక రచించడం జరిగింది. 220 కెవి సబ్ స్టేషన్లు 51 ఉంటే, కొత్తగా మరో 19 నిర్మించి, వాటి సంఖ్యను 70 కి పెంచడం జరిగింది. 132 కెవి సబ్ స్టేషన్లు 176 ఉంటే, కొత్తగా 35 నిర్మించి, వాటి సంఖ్యను 211 కు పెంచడం జరిగింది. 33 కెవి సబ్ స్టేషన్లు 2,181 ఉంటే, కొత్తగా 515 నిర్మించి, వాటి సంఖ్యను 2,696 కి పెంచడం జరిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడి నాటికి, అన్ని రకాల సబ్ స్టేషన్లు కలిపి 2414 ఉండగా, 574 సబ్ స్టేషన్లు కొత్తగా నిర్మించి, నేడు 2,988 సబ్ స్టేషన్లను అందుబాటులోకి తీవడం జరిగింది.

రాబోయే మూడు నాలుగేళ్లలో పంపణి, సరఫరా వ్యవస్థలను మరింత బలోపేతం చేయడానికి 42 వేల కోట్ల పెట్టుబడితో కొత్తగా పద్దెనిమిది 400 కెవి సబ్ స్టేషన్లు, ముప్పయి నాలుగు 220 కెవి సబ్ స్టేషన్లు, తొంభై 132 కెవి సబ్ స్టేషన్లు, తొమ్మిది వందల ముప్పయి ఏడు 33/11 కెవి సబ్ స్టేషన్లు నిర్మించడానికి ప్రణాళిక రూపొందించబడింది.

నాడు 400 కెవి లైన్లు 1682 కిలోమీటర్లుంటే, కొత్తగా 1,012 కిలోమీటర్ల మేర ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. 220 కెవి లైన్లు నాడు 5,559 కిలోమీటర్లు ఉంటే, కొత్తగా 1,340 కిలోమీటర్ల లైన్లు వేయడం జరిగింది. 132 కెవి లైన్లు నాడు 9,136 కిలోమీటర్లుంటే కొత్తగా 1,184 కిలోమీటర్లు వేయడం జరిగింది. మొత్తం హైటెన్షన్

లైన్లు నాడు 16,378 కిలోమీటర్లుంటే, తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత కొత్తగా 3,537 కిలోమీటర్లు కొత్తగా వేయడం జరిగింది. నేడు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 19,916 కిలోమీటర్ల మేరు హైటెన్షన్ విద్యుత్ లైన్లు ఉన్నాయి.

డిస్ట్రిబ్యూషన్ లైన్లు కూడా భారీ స్థాయిలో పెంచడం జరిగింది. 33 కెవి లైన్లు నాడు 17,760 కిలోమీటర్లుంటే, అదనంగా 4,180 కిలోమీటర్లు వేయడం జరిగింది. 11 కెవి లైన్లు నాడు 1,20,834 కిలోమీటర్లుంటే, కొత్తగా 25,551 కిలోమీటర్లు వేయడం జరిగింది. ఎల్.టి. లైన్లు నాడు 2,94,374 కిలోమీటర్లుంటే, కొత్తగా 21,302 కిలోమీటర్లు వేయడం జరిగింది. మొత్తం డిస్ట్రిబ్యూటర్ లైన్లు నాడు 4,32,968 కిలోమీటర్లుంటే కొత్తగా 51,033 కిలోమీటర్లు జతచేయడం ద్వారా నేడు తెలంగాణలో 4,84,001 కిలోమీటర్ల లైన్లు అందుబాటులోకి వచ్చాయి.

పెరుగుతున్న డిమాండ్ కు అనుగుణంగా సరఫరా వ్యవస్థను తీర్చిదిద్దడం కోసం హైటెన్షన్ సరఫరా సామర్థ్యాన్ని 12,653 మెగావాట్ల నుంచి 20,660 మెగావాట్లకు పెంచడం జరిగింది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం చూపించిన చొరవ కారణంగా ఉత్తర, దక్షిణ గ్రీడ్ ల మధ్య కొత్త విద్యుత్ లైన్ల నిర్మాణం కూడా జరిగింది. వార్డా - మహేశ్వరం వయా డిచ్ పల్లిల మధ్య 765 డబుల్ సర్క్యూల్ లైన్ నిర్మాణం పూర్తయింది. వరంగల్-వరౌరా లైను మరో మూడేళ్లలో నిర్మాణం పూర్తవుతుంది. ఈ లైన్ల ద్వారా తెలంగాణ రాష్ట్రం 2,000 మెగావాట్ల విద్యుత్ పొందడానికి వీలుగా పిజిసిఐఎల్ తో ఒప్పందం చేసుకుంది. ఈ లైన్ల ద్వారా దేశంలో ఎక్కడి నుంచైనా కావాల్సినంత విద్యుత్ పొందే వెసులుబాటు తెలంగాణ రాష్ట్రానికి కలిగింది.

రాష్ట్రరాజధాని హైదరాబాద్ నగరంలో నిరంతర విద్యుత్ సరఫరా జరగడానికి వీలుగా జి.హెచ్.ఎం.సి చుట్టూ 142 కిలోమీటర్ల మేర 400 కెవి రింగ్ సిస్టమ్ ను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఈ లైన్లను అనుసంధానం చేయడం కోసం 220 కెవి సబ్ స్టేషన్లు ఆరింటిని నిర్మించడం జరిగింది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర విద్యుత్ సంస్థల ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు, మెరుగైన పనితీరుకు ప్రశంసాపూర్వకంగా ఆర్.ఇ.సి., పి.ఎఫ్.సి. లాంటి ఆర్థిక సంస్థలు ఇచ్చే రుణంపై వడ్డీని 12 శాతం నుంచి 9.95 శాతానికి తగ్గించాయి. దీనివల్ల ప్రతి ఏటా విద్యుత్ సంస్థలకు 200 కోట్ల మేర వడ్డీ భారం తగ్గుతున్నది.

డిస్కమ్ లపై ఆర్థిక భారం తొలగించడానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఉదయ్ పథకంలో చేరింది. డిస్కమ్ లకున్న 8,923 కోట్ల రుణభారాన్ని ప్రభుత్వం భరిస్తున్నది. దీని ద్వారా డిస్కమ్ లు రుణ విముక్తి పొంది, మరింత స్వేచ్ఛగా తమ కార్యకలాపాలు నిర్వహించడం సాధ్యమవుతున్నది.

ఆర్థిక ప్రగతికి సూచికగా చెప్పబడే తలసరి విద్యుత్ వినియోగంలో కూడా తెలంగాణ రాష్ట్రం జాతీయ సగటును మించింది. తెలంగాణ ఏర్పడే నాటికి తలసరి విద్యుత్ వినియోగం ఏడాదికి 1,200 యూనిట్లుగా ఉంటే, ఇప్పుడు తలసరి విద్యుత్ వినియోగం 1,505 యూనిట్లకు పెరిగింది. మూడున్నరేళ్లలో తెలంగాణలో విద్యుత్ వినియోగం 26 శాతం పెరిగింది. 2016-17 సంవత్సరంలో జాతీయ సగటు 1,122 యూనిట్లయితే, తెలంగాణ సగటు అంతకన్నా 383 యూనిట్లు అదనంగా నమోదయింది. ఈ పెరుగుదల తెలంగాణ రాష్ట్రపురోగతికి, రాష్ట్ర ప్రజల మెరుగైన జీవన విధానానికి అద్దం పడుతున్నది.

విద్యుత్ సంస్థలు బలోపేతమైతే, ప్రభుత్వ రంగంలోనే విద్యుత్ ఉత్పత్తి జరిగితే, రాష్ట్రంలోని పేదలకు మరిన్ని సబ్సిడీలు అందించవచ్చని ప్రభుత్వం మొదటి నుంచి భావిస్తున్నది. అందుకనుగుణంగానే నేడు వ్యవసాయానికి 24 గంటల పాటు ఉచిత విద్యుత్ అందించడంతో పాటు, పేదలకు సబ్సిడీలు అందించగలుగుతున్నాం. ప్రభుత్వం పేదలకు విద్యుత్ సబ్సిడీలు అందించడం కోసం బడ్జెట్లో 4,777 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించిన విషయాన్ని ఈ సందర్భంగా గుర్తు చేస్తున్నాను.

వ్యవసాయానికి 24 గంటల విద్యుత్ అందిస్తున్న శుభ తరుణంలో రైతులకు వినమ్రపూర్వక విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. దయచేసి ఆటో స్టార్టర్లను తొలగించుకోవాలని కోరుతున్నాను. కేవలం విద్యుత్ ఆదా చేయడం కోసం ఆటో స్టార్టర్లను తొలగించాలని కోరడం లేదు. భూగర్భ జలాలను కాపాడడం కోసం కూడా ఆటో స్టార్టర్లను తొలగింపు తప్పని సరి అని విన్నవించుకుంటున్నాను.

విద్యుత్ సంస్థలను సంస్థాగతంగా బలోపేతం చేయడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకున్నది. విద్యుత్ సంస్థలలో పనిచేసే 22,250 మంది ఔట్ సోర్సింగ్ ఉద్యోగులను కాంట్రాక్టు వ్యవస్థ నుంచి తప్పించి నేరుగా జీతాలు చెల్లిస్తున్నది. విద్యుత్ సంస్థల్లో కొత్తగా 13,357 ఉద్యోగులను భర్తీ చేస్తున్నది.

విద్యుత్ సంస్థల అధికారులు, ఉద్యోగులు, సిబ్బంది అంకిత భావంతో కష్టపడి పనిచేసి మెరుగైన పరిస్థితి తీసుకువచ్చారు. ఈ సందర్భంగా రాష్ట్రంలోని విద్యుత్ ఉద్యోగులందరికీ అభినందనలు తెలుపుతున్నాను. చిత్తశుద్ధితో పనిచేస్తున్న విద్యుత్ ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వం అండదండగా ఉంటుందని ప్రకటిస్తున్నాను. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అన్ని వర్గాలకు నాణ్యమైన, నిరంతరాయ విద్యుత్ ను అవసరమున్నంత మేరకు సరఫరా చేయడానికి ప్రభుత్వం అంకితభావంతో కృషి చేస్తుందని మరోసారి ప్రకటిస్తున్నాను.

(ట్రెజరీ బెంచీల నుంచి బల్లలు చరిచారు)

మిస్టర్ స్పీకర్ :- వాయిదా ప్రతిపాదనలు

సభా కార్యక్రమము

వాయిదా తీర్మానాల అనుమతి గురించి

11.40 శ్రీ కె. జానారెడ్డి గారు మరియు ఇతర ఐ.ఎన్.సి సభ్యులు
ఉ. సున్నం రాజయ్య గారు సి.పి.ఎమ్, “ పెద్ద నోట్ల రద్దు మరియు జి.ఎస్.టి మూలంగా ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభావం మరియు ప్రజలకు కలుగుతున్న ఇబ్బందుల గురించి చర్చించాలని” కోరుతూ ఇచ్చిన వాయిదా ప్రతిపాదన తిరస్కరించడమైనది.

శ్రీ జి. కిషన్ రెడ్డి గారు “రాష్ట్రంలో స్వయం సహాయక సంఘాలకు ప్రభుత్వం ఇచ్చే వడ్డీ రైతులు సకంలో చెల్లించాలని” కోరుతూ ఇచ్చిన వాయిదా ప్రతిపాదన తిరస్కరించడమైనది.

శ్రీ ఆర్. క్రిష్ణయ్య గారు మరియు ఇతర సభ్యులు “వక్స్ బోర్డ్ కార్యాలయం రెవెన్యూ అధికారులు సీజ్ చేసిన నేపథ్యంలో ఆయా వక్స్ బోర్డ్ రెవెన్యూ భూముల పరిస్థితిపై నెలకొన్న నందిగ్ధతను తొలగించాలని” కోరుతూ ఇచ్చిన వాయిదా ప్రతిపాదన తిరస్కరించడమైనది.

శ్రీ కె.జానారెడ్డి:- అధ్యక్షా, పెద్ద నోట్ల రద్దు మూలాన జరిగిన పరిణామాలు, ప్రజలు, రైతులు, వ్యాపారులు, ఎదుర్కుంటున్న అనేక చిక్కుల గురించి మేము అడ్జర్నమెంట్ మోషన్ ను ఇచ్చాము. వాస్తవంగా జరిగిన పరిస్థితులు అందరూ ఎదుర్కొన్న ఇక్కట్లు, రాబోయే పరిణామాలను ఏ విధంగా పరిష్కరించాలనే దానిపై చర్చ చేస్తే బాగుంటుంది. కనుక చర్చకు అనుమతివ్వాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ టి.హరీష్ రావు:- అధ్యక్షా, అడ్జర్నమెంట్ మోషన్ ను తిరస్కరించిన తరువాత ఆ అంశాన్ని చర్చకు తీసుకుంటారా?

శ్రీ కె.జానారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఈ విషయంపై చర్చించాలని మరోమారు రిక్వెస్ట్ చేస్తున్నాము. నా రిక్వెస్ట్ ని అంగీకరించకుంటే, మా సభ్యులు ప్రొటెస్ట్ ను తెలియజేస్తారు.

(కొంతమంది బి.జె.పి సభ్యుల నుంచి అంతరాయం)

శ్రీ ఎన్. ఉత్తమ్ కుమార్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, పెద్ద నోట్ల రద్దు వల్ల తెలంగాణ ప్రజలు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు.

(కొంతమంది బి.జె.పి సభ్యుల నుంచి అంతరాయం)

మిస్టర్ స్పీకర్:- కిషన్ రెడ్డి గారు డిజ్ ఆలో చేసిన విషయం గురించి వారు ప్రొటెస్ట్ చేస్తున్నారు.

(ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అంశం కాదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరిధిలో లేని

విషయం అని బి.జె.పి సభ్యులు అన్నారు)

స్టేజ్ రెజ్యూమ్ యువర్ సీట్స్.

శ్రీ కె.చంద్రశేఖర్ రావు:- అధ్యక్షా, ఈ విషయానికి సంబంధించి ఎవరు కూడా ఆందోళన వడవలసిన అవసరం లేదు.

ఎందుకంటే, జి.ఎస్.టి అమలులోకి వచ్చిన మాట వాస్తవం, డిమానిటైజేషన్ జరిగిన మాట వాస్తవం. ఇందులో ఏమి అబద్ధం లేదు. దాని దరిమిల ఉత్పన్నమైన పరిస్థితులు రాష్ట్రాలపై ఉంటాయి. కనుక గౌరవ ప్రతిపక్ష నాయకులు జానారెడ్డి గారు బి.ఎ.సి సమావేశంలో చర్చించాల్సిన అక్కరవుందని, డిప్యూటీ స్పీకర్ గారి సమక్షంలో జరిగిన సమావేశంలో అన్నారు. ఇంప్లికేషన్ ఆఫ్ జి.ఎస్.టి, ఇంప్లికేషన్ ఆఫ్ డిమానిటైజేషన్ విషయాలను చర్చిస్తే మన రాష్ట్రానికి మంచి జరిగిందా, చెడ్డ జరిగిందా గురించి అనే విషయాలను మాట్లాడాలని అనుకుంటున్నారని వారు చెప్పినప్పుడు చర్చ చేద్దామని చెప్పాను.

11.50 రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిపై శాసనసభ కన్ఫర్న్స్ ఉంటుంది కాబట్టి
ఉ. తప్పకుండా చర్చ పెట్టండి మేము కూడా అంగీకరించాము. తమరు అంగీకరించారు. మాకు అభ్యంతరం లేదు. రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి, నోట్ల రద్దు, జి.ఎస్.టి ఇంప్లికేషన్స్ పై తప్పకుండా రాష్ట్ర శాసనసభలో చర్చించాల్సిందే, అందులో ఎవరికి అభ్యంతరం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. We express our readiness to discuss. కానీ ప్రతిపక్షనాయకుల వారు వాయిదా తీర్మానం ఇచ్చారు. తమరు అనుమతించలేదు. తిరస్కరించారు. వారి తీర్మానం తిరస్కరించినందుకు వారు నిరసన తెలియజేస్తామంటున్నారు. తెలియజేస్తే తెలియజేయనివ్వండి అది వారి ఇష్టం. నేను కిషన్ రెడ్డి గారికి కూడా మనవి చేస్తున్నాను. వారి వాయిదా తీర్మానం తిరస్కరించినందుకే వారు నిరసన తెలుపుతామంటున్నారు. Let them do it. ఇందులో పెద్దగా ఆలోచించాల్సిన అవసరం లేదు. చర్చ వచ్చినప్పుడు తప్పకుండా సమాధానం చెబుతాము. ప్రపంచంలో లాభపడుతున్న రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి. బాగుపడుతున్న రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో చిన్న చిన్న ఇబ్బందులు ఉన్నాయి. అది సింగిల్ డైమెన్షన్ లో లేదు. కొన్ని సందర్భాల్లో కొందరు రాజకీయంగా వాడుకుందామనే ప్రయత్నం చేయవచ్చు. నా ఉద్దేశం ప్రకారంగా శాసనసభలో చర్చ జరిపి మంచి చెడ్డలు మాట్లాడితే మనకు కూడా మంచిది. నాకు తెలిసినంత వరకు ఈ రోజు కాంగ్రెస్ పార్టీ వారు వాయిదా తీర్మానం ఇవ్వాలని అవసరం లేదు. ఎందుకంటే, దేశవ్యాప్తంగా వాళ్ల పార్టీ ప్రొటెస్ట్ చేస్తోంది కాబట్టి వాళ్లు అడిగినట్లున్నారు. అంత మాత్రం చేత ఎవరికి పోయేది ఏమి లేదు. వారు ప్రొటెస్ట్ చేస్తే చేయనివ్వండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:- వాయిదా ప్రతిపాదనల మీద ప్రొటెస్ట్ చేయరాదు.

(కాంగ్రెస్, బిజెపి పార్టీల సభ్యుల నుంచి అంతరాయం)

SRIN. UTTAM KUMAR REDDY (Huzur-nagar):- Mr. Speaker, Sir, on 8th November of last year the Prime Minister, Sri Narendra Modi made an announcement that India's economy

would be strengthened. నోట్ల రద్దు కార్యక్రమం వల్ల దేశ ఆర్థిక ప్రగతికి తీవ్రమైన నష్టం జరిగింది. ఈ దేశంలో కోట్లాది మంది చిన్న, సన్న కారు రైతులకు, చిన్న వ్యాపారులకు, సామాన్య ప్రజలకు తీవ్రమైన నష్టం జరిగింది.

SRI K. CHANDRASEKHAR RAO:- They only said it is protest. They are going into the subject. ఇది ఏమి అన్యాయం, వారు నిరసన తెలియజేస్తే తెలియచేయాలి కానీ మొత్తం మ్యాటర్ మాట్లాడడం కరెక్ట్ కాదు. They can only make a protest.

(కాంగ్రెస్, బిజేపి పార్టీల సభ్యుల నుంచి అంతరాయం)

శ్రీ ఎన్.ఉత్తమ్ కుమార్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, డిమానిట్ జేషన్, ఫాల్జీ జి.ఎస్.టి. వల్ల ఈ దేశంలో ఆర్థిక ప్రగతి వెనక్కి పోయింది. కోట్లాది మంది ప్రజలు తీవ్ర ఇబ్బంది పడ్డారు. ఈ సభ ద్వారా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి తీర్మానం పెడుదాము.

(At this stage, the Hon'ble Members belonging to Congress Party walked out from the House.)

ప్రభుత్వ బిల్లు తెలంగాణ అబ్కరీ (సవరణ) బిల్లు (ప్రతిపాదించబడినది)

SRI T. HARISH RAO:- Sir, on behalf of the Minister for Excise and Prohibition, I beg to move:

"That leave be granted to introduce the Telangana Excise (Amendment) Bill, 2017."

MR. SPEAKER:- Motion moved. The question is:

"That leave be granted to introduce the Telangana Excise (Amendment) Bill, 2017."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was introduced.

ప్రకటన

1. ప్రభుత్వ బిల్లులకు సవరణలు స్వీకరించు గడువు గురించి

Re: Taking up of Bills in the House.

MR. SPEAKER:- I am to announce to the House that the following Bills will be taken up by the Assembly tomorrow ie., Thursday, 9th November, 2017 and the amendments to the Bills will be received up to 4.00 P.M today, the 8th November, 2017:

1. The Telangana Prevention of Dangerous Activities of Bootleggers, Dacoits, Drug Offenders, Goondas, Immoral Traffic Offenders. And Land Grabbers (Amendment) Bill, 2017. (LA Bill No. 9 of 2017)

2. The Telangana Road Development Corporation (Amendment) Bill, 2017. (L.A Bill No. 13 of 2017)

3. The Telangana Shops And Establishments (Amendment) Bill, 2017 (L.A Bill No. 14 of 2017)

Re:- Placing Report on the Table of the House.

MR. SPEAKER:- The Report is placed on the Table of the House.

2. బి.ఎ.సి. కమిటీ నివేదిక సమర్పణ

"A copy of the report on the decisions of the Business Advisory Committee Taken at its meeting held on 7th November, 2017."

MR. SPEAKER:- Now, Tea break for 15 minutes.

(The House adjourned for 15 minutes for Tea break at 11.55 A.M)

12.20 (టీ విరామానంతరం సభ మ. 12.22 గంటలకు మ. ప్రారంభమైనది)

(గౌరవ సభాపతి అధ్యక్షస్థానంలో ఉన్నారు)

MR. SPEAKER:- Now, Condolence Motions.

సంతాప ప్రతిపాదనలు

నల్గొండ జిల్లాలోని మునుగోడు శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ పాల్వాయి గోవర్ధన్ రెడ్డి గారి మృతి వల్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తమ ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

శ్రీ పాల్వాయి గోవర్ధన్ రెడ్డి గారు యువజన కాంగ్రెస్ నాయకుడిగా తన రాజకీయ జీవితాన్ని ప్రారంభించి అంచెలంచెలుగా ఎదిగారు. 1967 లో తొలిసారిగా మునుగోడు నుంచి ఎం.ఎల్.ఏ.గా ఎన్నికయ్యారు. అటు తరువాత 1972, 1978, 1983, మరియు 1999 లో అసెంబ్లీకి ఎన్నికయ్యారు. శ్రీ పాల్వాయి గోవర్ధన్ రెడ్డి గారు భవనం వెంకట్రాం రెడ్డి, కోట్ల విజయభాస్కర్ రెడ్డి గార్ల మంత్రివర్గంలో గ్రామీణ నీటి సరఫరా, యువజన సర్వీసులు లిడ్ క్యాష్, పట్టు పరిశ్రమ, చేనేత మరియు జొలి, ప్రిటింగ్ మరియు స్టేషనరీ శాఖలకు

మంత్రిగా బాధ్యతలు నిర్వహించారు. శాసనమండలి పునరుద్ధరణ తరువాత 2007 నుండి 2009 వరకు ఎం.ఎల్.సి.గా, 2012 లో రాజ్యసభ సభ్యునిగా ఎన్నికయ్యారు. వీరు అనేక పార్లమెంటరీ కమిటీలకు సభ్యునిగా వ్యవహరించారు. తెలంగాణ ఉద్యమాల్లో ఆయన క్రియాశీలకంగా వ్యవహరించారు. వీరు దాదాపు ఆరు దశాబ్దాల పాటు ప్రజా జీవితంలో ఉంటూ, రాష్ట్రాభివృద్ధి ధ్యేయంగా పని చేశారు. వీరు 2017, జూన్ 9వ తేదీన గుండెపోటుతో మరణించారు. వీరి వయస్సు 81 సంవత్సరాలు.

2. ఖైరతాబాద్ శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ నాగం కృష్ణారావు గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

శ్రీ నాగం కృష్ణారావు గారు 1967-69 మధ్య జరిగిన తెలంగాణ ఉద్యమాల్లో చురుకుగా పాల్గొన్నారు. అదే సమయంలో ఖైరతాబాద్ ఉపఎన్నికల్లో తెలంగాణ ప్రజాసమితి పార్టీ నుంచి పోటీ చేసి ఎమ్మెల్యేగా గెలుపొందారు. 1972 లో జరిగిన సాధారణ ఎన్నికల్లో పోటీచేసి రెండోసారి శాసనసభకు ఎన్నికయ్యారు. 1975-76 మధ్య కాలంలో హుడా చైర్మన్ గా పనిచేశారు. వీరు తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధికి ఎనలేని కృషి చేశారు. వీరు కొంతకాలంగా అనారోగ్యంతో ఉండి 2017, మే 25వ తేదీన పరమపదించారు. వీరి వయస్సు 86 సంవత్సరాలు.

3. నల్గొండ జిల్లాలోని దేవరకొండ శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ బొండిపల్లి రామశర్మ గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

కమ్యూనిస్టు నేత, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు శ్రీ బొండిపల్లి రామశర్మ గారు రజాకర్ల కాలంలో ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజల వక్షాస అనేక పోరాటాలు చేశారు. 1972-1978 కాలంలో దేవరకొండ శాసనసభ నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరి స్వగ్రామమైన కందుకూర్ గ్రామానికి మూడు పర్యాయాలు సర్పంచ్ గా ఎన్నికై అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. వీరు 1983 నుండి 1989 వరకు జిల్లా సీపీఐ కార్యదర్శిగా పని చేశారు. వీరు తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధికి ఎనలేని కృషి చేశారు. కొంత కాలంగా అనారోగ్యంతో నిమ్నలో చికిత్స పొందుతూ 2017, జూన్ 15వ తేదీన పరమపదించారు.

4. కామారెడ్డి శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ జీడిపల్లి విఠల్ రెడ్డి గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు శ్రీ జీడిపల్లి విఠల్ రెడ్డి గారు 1952లో జరిగిన సాధారణ ఎన్నికల్లో కామారెడ్డి నియోజకవర్గం నుండి ఎమ్మెల్యేగా గెలుపొందారు. వీరు నిజాం వ్యతిరేక పోరాటంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు. 1969 తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో చురుకైన పాత్ర పోషించారు. వీరు తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధికి ఎనలేని కృషి చేశారు. వీరు హఠాత్తుగా 2017, ఆగస్టు 2వ తేదీన గుండెపోటుతో మరణించారు. వీరి వయస్సు 72 సంవత్సరాలు.

5. వరంగల్ రూరల్ జిల్లాలోని పరకాల శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ బొచ్చు సమ్మయ్య గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

శ్రీ బొచ్చు సమ్మయ్య గారు 1978-83 మరియు 1983-84 కాలంలో రెండు పర్యాయాలు పరకాల నియోజకవర్గం నుంచి ఎమ్మెల్యేగా గెలుపొందారు. వీరు అంజయ్య గారి క్యాబినెట్ లో ప్రభుత్వ చీఫ్ విప్ గా, పని చేశారు. భవనం వెంకట్రామిరెడ్డి గారి క్యాబినెట్ లో మరియు కోట్ల విజయభాస్కర్ రెడ్డి గారి క్యాబినెట్ లో మంత్రిగా రాష్ట్ర ప్రజలకు సేవలందించారు. వీరు సీఎల్పీ కార్యదర్శిగా, పీసీసీ ప్రధాన కార్యదర్శిగా కాంగ్రెస్ పార్టీకి ఎనలేని సేవలందించారు. జాతీయ ఎస్సీ, ఎస్టీ కమిషన్ సభ్యుడిగా కూడా పని చేశారు. వీరు హైదరాబాద్ లోని నిమ్న ఆసుపత్రిలో చికిత్స పొందుతూ 2017, ఆగస్టు 21వ తేదీన మరణించారు. వీరి వయస్సు 71 సంవత్సరాలు.

6. యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లాలోని రామన్నపేట శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ కొమ్ము పాపయ్య గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

శ్రీ కొమ్ము పాపయ్య గారు 1978-1983 మరియు 1983-84 కాలంలో రామన్నపేట నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరు అంజయ్య గారి మంత్రివర్గంలో విద్యుత్ శాఖ మంత్రిగా పని చేశారు. వీరు తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధికి ఎనలేని కృషి చేశారు. వీరు గృహ కొంతకాలంగా అనారోగ్యంతో ఉంటూ 2017, సెప్టెంబర్ 6వ తేదీన మరణించారు. వీరి వయస్సు 70 సంవత్సరాలు.

7. రంగారెడ్డి జిల్లాలోని ఇబ్రహీంపట్నం శాసనసభ నియోజకవర్గం మాజీ సభ్యులు శ్రీ ఎన్. అనంత రెడ్డి గారి మృతి పట్ల ఈ సభ తీవ్ర సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, శోకార్తులైన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తన ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నది.

కాంగ్రెస్ పార్టీ కురువద్దుడు శ్రీ ఎన్. అనంత రెడ్డి గారు 1972-1978 వరకు ఇబ్రహీంపట్నం శాసనసభ నియోజకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. వీరు హాకా చైర్మన్ గా కూడా బాధ్యతలు

నిర్వహించారు. క్రియాశీలక రాజకీయాల్లో అనంత రెడ్డి గారి పాత్ర కీలకం. వీరు తమ నియోజకవర్గ అభివృద్ధికి ఎనలేని కృషి చేశారు. వీరు 2017, అక్టోబర్ 1వ తేదీన మరణించారు. వీరి వయస్సు 96 సంవత్సరాలు.

(అనంతరం సభకొద్దీసేపు మానం పాటించింది)

అప్పు చర్చ

“అల్ప సంఖ్యక వర్గాల సంక్షేమం” గురించి

MR. SPEAKER:- Now Short Discussion on Minorities Welfare. Akbaruddin Owaisi garu.

12.30 | جناب اکبر الدین اویسی (Janab Akbaruddin Owaisi): محترم اسپیکر صاحب! آج اقلیتی بہبود پر گفتگی میں
مباحث کی آپ نے جو اجازت دی ہے، اس کے لئے میں آپ کا شکریہ ادا کرتا ہوں، اور اندازہ میں یہ بات بتانا ضروری سمجھتا ہوں کہ میں

بھی ملک کی ترقی و ترقی بھی ریاست کی ترقی ہے، اس وقت تک وہ کامیاب ترقی نہیں کہا جاتی جب تک کہ اس ملک، اس ریاست کے

ہر شہری کو اور ہر مذہب کے ماننے والے کو اس کے برابر کا دستور کی حق نہیں دیا جاتا۔ اور ستر برس کی ہندوستان کی آزادی کی تاریخ میں کئی کمیشن ہوئی، رپورٹیں بنے، گویا نکلے کمیشن بنا، حالیہ عرصہ میں ہماری ریاست کے سی ایم صاحب نے بھی کہا کہ جب وہ یو پی اے میں تھے، تو مسلسل نمائندگی کر کے پھر کمیشن کی تشکیل کروائی تھی، تو پھر کمیشن بنی، اس کے بعد کنڈو کمیشن بنی، پھر گویا نکلے کمیشن کی بھی رپورٹ آئی، اور ہماری رپورٹیں بار بار یہ دہرائی گئیں کہ سب سے کچھڑے ہوئے، سب سے کمزور زندگی کے ہر شعبہ میں چاہے وہ تعلیم ہو، روزگار ہو، یا دوسرے شعبے ہوں، ان میں سب سے پیچھے، سب سے کچھڑے ہوا اگر کوئی ہے تو وہ مسلمان ہے۔ تو سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ ستر برس کی آزادی کی اس تاریخ میں سب سے زیادہ نا انصافی اگر کسی کے ساتھ کی گئی ہو، مسلمان کے ساتھ کی گئی۔ زبانی وعدے کئے گئے، ہمدردیاں جتائی گئیں، لیکن عملی طور پر جب کرنا تھا تو کچھ نہیں کیا، کچھ نہیں دیا۔ اور یہی بات میں کہنا چاہتا ہوں کہ مسلمان اس ستر برس کی آزادی کی تاریخ میں یہ محسوس کرنے لگا ہوا میں یہ بھی کہوں تو غلط نہیں ہوگا کہ بار بار اس بات کا احساس دلایا گیا کہ تم دوسرے درجے کے شہری ہو، لیکن ہم یہ کہنا چاہتے ہیں کہ اس ملک میں چاہے ہندو ہو، سکھ ہو، عیسائی ہو، پارسی ہو یا مسلمان ہو، جو بھی مذہب کا ماننے والا ہو، وہ سب اس ملک کے برابر کے شہری ہیں، کوئی پہلے درجہ کا نہیں، کوئی دوسرے درجہ کا نہیں، لیکن انہیں اس بات پر ہوتا ہے کہ مسلمانوں کی جو حق تلفی کی گئی، وہ کسی اور کی نہیں کی گئی۔ اور اگر ہم روشنی ڈالیں گے تو ہم کو یہ پتہ چلے گا کہ روٹوں والے گا کہ ہر جگہ پر نا انصافی ہوئی۔ اور اگر ہم دیکھیں گے تو ریاست آندھرا پردیش میں جب پہلی مرتبہ 1999ء میں اسمبلی میں آیا تھا تو مجھے دیکھ کر حیرت ہوئی تھی کہ اقلیتوں کا بجٹ اس وقت صرف ساڑھے پانچ کروڑ روپے تھا۔ اور پھر بعد میں ہماری جدوجہدوں نے ہماری کوششوں نے ہمارا احتجاج بولنے، کھڑے ہونے سے تعلق رکھنے والی یہ جماعت آندھرا کے حکمرانوں سے لڑتی رہی، لڑتی رہی اور اس وقت تک لڑتی رہی جب تک کہ ہم کو ہمارا حق نہ ملتا، اور پھر جب تلنگانہ تشکیل ہوا تو آندھرا پردیش ایک الگ ریاست ہو گئی، تو میں یہ کہہ سکتا ہوں کہ آندھرا پردیش میں آج اقلیتوں کی شان کو کوئی آواز نہیں ہے، وہ بے آواز ہیں، لیکن پچاس سالہ ہماری جدوجہد کا نتیجہ یہ کہ ہمارا اقلیتوں کی کوئی آواز نہیں ہے اور ہماری مجلس کی نمائندگی نہیں ہے، لیکن اس کے باوجود وہاں پر بھی اقلیتوں کے لئے ایک قابل قبول بجٹ دیا گیا۔ اور میں یہ بات بھی کہوں گا کہ آج تلنگانہ کے ساتھ نا انصافی ہوئی، بے شک زندگی کے ہر شعبہ حیات میں ہوئی، روزگار میں ہوئی، پانی میں ہوئی، برقی میں ہوئی، اور انفراسٹرکچر یا development میں ہوئی، یا اس علاقہ کو نظر انداز کیا گیا لیکن تلنگانہ کے ساتھ کی گئی نا انصافی کے ساتھ ساتھ میں یہ کہوں گا کہ مسلمانوں کے ساتھ بھی بڑی نا انصافی ہوئی۔ اور یہ ایک حقیقت ہے کہ سخت محتاج کے جانے کے بعد اپنی کوئی ہوئی عظمت کو بحال کرنے کے لئے مجلس اتحاد المسلمین مسلمانوں کے لئے سیاسی جدوجہد کرتی رہی ہے تو اس لئے کرتی رہی ہے کہ مسلمان کچھڑا ہوا ہے۔ اگر آج میں یہاں کھڑا ہوں تو کوئی یہ نہ سمجھے کہ میں ایک مسلمان لیڈر کی حیثیت سے یہاں کھڑا ہوں نہیں، میں یہاں ایک لیڈر کی حیثیت

سے کھڑا ہوں، اور وہ لیڈر جس کی نظر میں ہندو بھی برابر ہے، مسلمان بھی برابر ہے، سکھ بھی برابر ہے، عیسائی بھی برابر ہے، لیکن میں کھڑے ہو کر اگر مسلمان کی بات کر رہا ہوں تو اس لئے کر رہا ہوں کہ مسلمان سب سے پیچھے ہے، سب سے کچھڑا ہوا ہے، سب سے کمزور ہے، اور میری کوشش ہے کہ میں اپنی جدوجہد کے ذریعہ اپنی جماعت کی جدوجہد کے ذریعہ مسلمان کو اٹھاؤں اور اس کو اوپر لاکھڑا کروں۔ Inam Abolition Act میں مسلمانوں کی زمینات گئیں، لیکن جب زمینات کی تقسیم ہوئی تو مسلمان کو برابر حصہ نہیں ملا۔ Jagir Abolition Act میں زمینات گئیں، لیکن مسلمان کو برابر حصہ نہیں ملا۔ Agricultural Land Ceiling Act، کیا، کیا زمینات گئیں، لیکن برابر حصہ نہیں ملا، Urban Land Ceiling Act، اس میں بھی زمینات گئیں۔ ہزاروں ایکڑ کی اوقافی جائیدادیں مفت کی گئی تھیں، اور اس کا مقصد یہ تھا کہ تعلیم اور روزگار کے شعبہ میں مسلمانوں کی تلاش و بہبود کا کام ہو، لیکن وہ ساری زمینات پریا تو قبضہ کر لیا گیا پھر کسی نے اس کو بچھ دیا۔ ایسی نا انصافیاں ہوئیں، اور پھر ہم کو امید کی ایک کرن نظر آئی، اور ہم نے یہ سمجھا کہ تلنگانہ بن رہا ہے تو تلنگانہ کی نا انصافیاں دور ہو گئی، تلنگانہ کی پسماندگی دور ہو گئی، تلنگانہ میں خوشحالی آئے گی تو مسلمانوں کی پسماندگی بھی دور ہوگی، ان کی زبوں حالی اور خستہ حالی بھی دور ہوگی اور ان میں بھی خوشحالی آئے گی۔ تو آج میں ذمہ داری کے ساتھ کہتا ہوں کہ ہماری وہ امید، ہماری وہ توقعات، کام نہیں ہوں، بلکہ میں کہوں گا کہ تشکیل تلنگانہ کے ساتھ ہی ساتھ ہی ایم کے سی آر صاحب سے مسلمانوں نے جو امیدیں لگائی تھیں، وہ امیدیں بھی کامیاب ہوتی ہوئی نظر آ رہی ہیں۔ اور یہ بات صرف اقتدار پر بیٹھی سی ایم صاحب کو فحش کرنے کے لئے نہیں ہے، بلکہ عملی میدان میں میں کہنا چاہتا ہوں، میں یاد دلانا چاہتا ہوں کہ سب سے پہلے کانگریس کے حکمران جاتے جاتے ایک فیصلہ لے کر چلے گئے۔ ہماری کوشش تھی اسے پی کی اسمبلی میں کہ ہم نے کہا تھا کہ مسلمانوں کو بھی اسکالرشپ دی جانی چاہئے، آج جو MTF and RTF ہے، یہ دینا چاہئے بڑے بڑے، کچھڑے ہم آئے تھے، لیکن کانگریس نے جاتے جاتے اس اسکالرشپ کو صرف دس ہزار ریٹیک تک کر دیا تھا، ہزار ریٹیک کے اوپر آنے والوں کو مکمل اسکالرشپ نہیں دی جاتی تھی۔ مجھے یاد ہے کہ سب سے پہلے جا کر ہم نے سی ایم صاحب سے نمائندگی کی اور بولا کہ صاحب، یہ مسئلہ ہے، پہلے ایسا تھا، اب ایسا نہیں ہے، تو میں کہوں گا کہ اسی وقت سی ایم صاحب نے کہا کہ دس ہزار نہیں، بیس ہزار ریٹیک نہیں، ایک لاکھ دو لاکھ، جو بھی مسلمان qualify ہوگا، اس کی صرف آدھی نہیں، پوری کی پوری فیملی دینے کے احکامات کو جاری کرو۔ وہاں سے شروع ہوا۔ اور پھر میں ایک اور بات یاد دلانا کہ ایم آئی ایم اور میری جدوجہد تھی کہ ہم نے راج شیکھر ریڈی صاحب کے زمانہ میں راجستھان کا دورہ کیا۔ وہاں پر Social Welfare Department کی جانب سے اجتماعی شادیوں ہوتی تھیں۔ ان کو دیکھ کر یہاں اکثر ہم نے عمل آوری کروائی تھی۔ تلنگانہ کے سپلیسیشن میں مجلس اتحاد المسلمین نے کہا تھا کہ اجتماعی شادیوں میں لوگ شرمندگی محسوس کرتے ہیں، وہ اپنی غربت کا فائدہ اٹھاتے ہوئے کہتے ہیں اور اجتماعی شادیوں میں بیٹھنا نہیں چاہتے، ہم سی ایم صاحب سے درخواست کرتے ہیں کہ آپ غریب مسلمانوں کی شادی کے لئے کانگریس کے دور میں یہ جو اسکیم چل رہی تھی، اس کو ایک الگ اسکیم کے تحت کچھ پیسے دے کر کچھ تو اس کے بعد سی ایم صاحب نے شادی مبارک اسکیم کا آغاز کیا جس کے لئے ہم مبارکباد دیتے ہیں۔ نہ صرف یہ بلکہ اتنی لمبی فہرست ہے، میں کہوں گا کہ آج ایم آئی ایم کی جانب سے اس ایوان میں کھڑے ہو کر میں نے

کہا کہ ای ایم صاحب، ہمارے بچے پڑھ رہے ہیں، اسے آئندہ پروفیشنل میں کسی ایک کوشش کرنی ہوگی، اور ان کو اپنی تعلیم کے لئے امریکہ ہونے دیجئے، یو کے ہونے دیجئے، آسٹریلیا ہونے دیجئے، Overseas Scholarship کے لئے آپ کچھ تو اسی وقت ہی ایم صاحب نے ایوان میں اعلان کیا کہ مسلمان بچے جو باہر جا کر پڑھنا چاہتے ہیں، ہم ان کو بھی Overseas Scholarship دینے کا اعلان کرتے ہیں۔ یہ اپنے آپ میں ایک بہت بڑی کامیابی ہے۔ نہ صرف یہ بلکہ میں یہ بھی کہوں گا کہ ہمارا مطالبہ جامعہ نظام کے تعلق سے تھا تو یہی حکومت ہے جس نے جامعہ نظام میں auditorium کی تعمیر کے لئے چودہ کروڑ روپے اسی وقت منظور کئے۔ یہی ای ایم صاحب ہیں جن سے ہم نے درخواست کی کہ انہیں انگریز بائیم خانہ کے بازو چار ہزار گز زمین ہے، اس کو دیجئے۔ اسے سابق حکمرانوں نے تو اوقات کی زمینات پر قبضہ کر لیا، ان کو بیچ دیا، اور اس سے مسلمانوں کو فائدہ نہیں پہنچا، لیکن اس حکومت نے اتنی قیمتی ساڑھے چار ہزار گز زمین انہیں انگریز بائیم کے لئے وقف بورڈ کو دی، پھر نقشہ بنانے کے بعد میں کروڑ روپے اسی وقت منظور کئے۔ یہ بھی اپنے آپ میں ایک کامیابی ہے۔ نہ صرف یہ بلکہ جب تحفظات کی بات ہوئی تو مجلس اتحاد المسلمین نے مطالبہ کیا کہ آپ نے مسلمانوں کے لئے بارہ فیصد تحفظات کا اعلان کیا تو تحفظات سے پہلے ایک انکوائری کرنی چاہئے، مسلمانوں کی پسمنانگی کو معلوم کرنے کے لئے تحقیقات کرنی چاہئیں اور ایک کمیشن بنایا جانا چاہئے تو یہی ای ایم صاحب نے کہا کہ بالکل صحیح ہے، آپ ہم دیجئے، ہم پوری رپورٹ بنائیں گے، پھر اس کے بعد رپورٹ بنی اور مسلمانوں کی پسمنانگی کی حقیقی تصویر سامنے آئی۔ پھر وہ رپورٹ آنے کے بعد اسی ایوان میں کھڑے ہو کر مجلس نے اور میں نے کہا کہ جب تحفظات ملیں گے تو ملیں گے، آج اس وقت اعلان کیجئے کہ مسلمان جو SCs and STs کے زیادہ کچھڑے ہوئے ہیں، جو جو مراعات، جو جو benefits، جو جو سہولتیں SCs and STs کو دے جاتے ہیں، آپ SCs and STs کے طرز پر وہ تمام سہولتیں مسلمانوں کو بھی دیجئے تو یہی وہی ای ایم ہیں، یہی وہ قائد ہیں جنہوں نے کھڑے ہو کر کہا کہ ہاں، یہ مطالبہ صحیح ہے، فوراً جی ٹوٹا لایا جائے کہ Muslims should be treated on par with SCs and STs in education and employment. یہ اپنے آپ میں ایک بہت بڑی کامیابی ہے۔ نہ صرف یہ بلکہ میں کہوں گا کہ اس کے ساتھ گئے بڑھتے گئے، درگاہ پر بندہ شاہ صاحب قبلہ کے لئے میں نے drawings بنائے، ای ایم صاحب نے کہا کہ بنائیے اکبر صاحب، ایک بڑی عمارت بنائیں گے تو پھر drawings بنائے، PWD Department سے estimate تیار ہوا۔ میں کروڑ کی عمارت پرانے شہر میں بنے گی، وہاں پر لڑکیوں کا اسکول ہوگا، Women Empowerment Center ہوگا اور Women Vocational Training Center ہوگا، سات منزلہ عمارت کے لئے 21 کروڑ روپے کا estimate بنا لے جا کر میں نے سی ایم ایم صاحب کو دیا تو سی ایم ایم صاحب نے کہا کہ بالکل، ہم اس کی منظوری دیتے ہیں، اور اس ایوان میں میں کروڑ روپے کی منظوری کا اعلان کیا تو ایسی کئی مثالیں ہیں۔ آج آپ دیکھتے ہیں کہ حالیہ اسمبلی کے سیشن کے پہلے دن مناد کے پندھوں اور بیچاریوں کو حکومت کی جانب سے پیسے دئے جانے کی بات کی جارہی تھی، ہم نے اس کا استقبال کیا اور کہا کہ بہت اچھی بات ہے، اور پھر مساجد کے اماموں اور موزوں کے لئے تنخواہ کے ہمارے مطالبہ پر سی ایم ایم صاحب نے کہا کہ بالکل دیں گے، اور ایک ہزار روپے شروع

ہوئے۔ لوگوں نے کہا کہ آج ایک ہزار روپے والا بڑی بات کہہ رہے ہیں، اسے آئندہ پروفیشنل میں کسی ایک کوشش کرنی ہوگی، یہاں شروع ہوئی، یہی سب سے بڑی کامیابی ہے۔ پھر سی ایم ایم صاحب نے اس ایوان میں، اسی سیشن میں اعلان کیا کہ مساجد کے اماموں اور موزوں کو بھی بیچاریوں ہی کے برابر دینے کے بارے میں حکومت ضرور غور کرے گی اور اس کی تفصیلات حاصل کرے گی، اور اس کے بعد اس پر بھی عمل آوری کی ضرورت کوشش کرے گی۔ اور ہم کیا بتائیں؟ یہی ای ایم صاحب صرف ای ایم نہیں ہیں، میں کہوں گا کہ یہ ایسے قائد ہیں جو ہر کسی کو ایک نظر سے دیکھتے ہیں۔ اگر ایک طرف برہمن بیچاریوں کو دیتے ہیں تو دوسری طرف اماموں اور موزوں کو بھی دیتے ہیں۔ اگر مناد کے بیچاریوں کو پیسہ دیتے ہیں تو مساجد کے اماموں اور موزوں کو بھی دیتے ہیں، ہر ایک کو برہم دیکھتے ہیں۔ صرف یہی نہیں بلکہ میں نے یہاں پر کھڑے ہو کر کہا کہ کس کس کے وقت کرکھوں کو بھی کچھ کپڑے دیجئے، ان کو بھی دیا جانا چاہئے تو سی ایم ایم صاحب نے فوراً اٹھ کر کہا کہ ہاں، ہم کرکھوں کو بھی دیں گے، اس طرح سے وہ بھی اعلان ہوا۔ چاہے وہ پسمنانہ طبقات ہوں یا کوئی اور ہوں، انہوں نے ہر ایک کے لئے کام کیا اور کام کرتے آئے ہیں۔ مسلمانوں کے لئے بارہ فیصد تحفظات پر بھی ہم کو ضرور یقین ہے کہ ہم جس طریقہ سے بھی ہو سکتا ہے ان کو حاصل کریں گے۔ دیکھنا یہ نہیں ہے کہ کیا یہ صرف اعلانات ہیں، دیکھنا یہ ہے کہ کیا اعلانات grounded ہو رہے ہیں یا نہیں۔ آج عمل ہو رہا ہے۔ اور آج میں یہ بھی ضرور کہوں گا کہ سی ایم ایم صاحب نے اُمیر میں رابطہ کے لئے اعلان کیا اور پانچ کروڑ روپے بھی دئے۔ وہ بھی آئے۔ یہ بھی اپنے آپ میں ایک مثال ہے۔ آج سکھوں کے لئے سکھ بھون اور کرکھوں کے لئے کرکھ بھون، یہ سب ضرور آئیں گے۔ ستر برس میں ان کا گھریس والوں نے تو کچھ نہیں کیا۔ میں یہ بات ضرور پوچھوں گا کہ ہم کچھ کہتے ہیں تو کانگریس میں بلجلیں کیوں ہوتی ہے؟ ان کو کس بات کا ڈر ہے؟ اگر ڈر نہیں ہے تو پھر کیوں یہ آوازیں ہیں؟ یہ کیوں آوازیں کرتے ہیں؟ اسے کانگریس والوں کو تو ستر برس ملے تھے، ہوا یہ ہے کہ آپ نے ستر برس میں مسلمانوں کو کیا دیا؟ باہری مسجد کا منہ دیا، بیچاس ہزار فرسادات دئے، ماڈا دیا، پونا دیا، اور اس کے بعد پھر کتنا قتل عام دیا! کانگریس والوں نے کیا کیا؟ کیا کسی طرف قتل ہوتا تھا، دوسری طرف سے پہنچ جاتے تھے، ارے کیا دیا؟ ارے آج اگر یہ لوگ کہتے ہیں کہ کانگریس نے مسلمانوں کو بارہ فیصد تحفظات دئے تو نہیں، کانگریس نے نہیں دئے، مجلس کی وجہ سے ہماری جدوجہد تھی، راج شیکھر ریڈی صاحب نے دئے، ان کانگریس والوں نے نہیں دئے۔ میں یہ بات کہنا چاہتا ہوں۔ یہ کانگریس کے لوگ کہتے ہیں کہ چار فیصد تحفظات دئے، تو آپ کرنا تک میں بھی تھے، وہاں کیوں نہیں دئے؟ آسمان میں بھی تھے، وہاں کیوں نہیں دئے؟ راجستھان میں بھی تھے، وہاں کیوں نہیں دئے؟ دہلی میں بھی تھے، وہاں کیوں نہیں دئے؟ ہندوستان کی اتنی ریاستوں میں تھے، وہاں کیوں مسلمانوں کو تحفظات نہیں دئے؟ یہاں کیوں دئے؟ وہاں مجلس نہیں تھی، یہاں ہم تھے، اس لئے دئے۔ یہی ہے، ہماری وجہ سے ہے۔ آج صرف باتیں کرنا ہے۔ اگر کانگریس والے اقلیتوں کے تعلق سے بحث کرنا چاہتے ہیں تو وہ آجائیں، میں چیلنج کرتا ہوں، کہیں پر بھی آجائیں۔ یہ ایوان ہوا، اس ایوان میں بابا برہم، ہار جادو، ستر برس کی تمہاری کارکردگی اور مسلمانوں کی پسمنانگی پر بحث کرنے کے لئے میں تیار ہوں۔ ہم بحث کرنے کے لئے تیار ہیں۔ آج میں یہ بھی کہوں گا کہ سی ایم ایم صاحب سے مجلس نے مطالبہ کیا کہ سیول سروس میں مسلمان بچوں کو موقع ملنا چاہئے، تو فوراً اعلان کیا کہ ہاں ضرور ملنا چاہئے۔ آج ریاستی حکومت سو بچوں کو IAS, IPS, Civil

Services ٹریننگ کے لئے sponsor کر رہی ہے۔ کیا یہ اچھا کام نہیں ہے؟ مکہ مسجد قلیٰ قطب شاہ کے دور میں بنی۔ قطب شاہی دور میں بننے کے بعد سے آج تک وہاں پر ایک بھی قابل ذکر کام نہیں ہوا۔ ہم سی ایم صاحب سے ملے۔ جا کر بیٹھے۔ میں اور میری پارٹی کے صدر حیدر آباد ایم پی صاحب نے کہا کہ سی ایم صاحب، مکہ مسجد بہت ہی محروم ہو گئی ہے، اگر جانے لگے تو بولے کہ کیا یہ ہے؟ مجھ سے کسی نے نہیں کہا۔ ہم نے کہا کہ صاحب، یہ آٹھ کروڑ روپے کا estimate ہے، بجٹ میں نہیں تھا، out of the budget جا کر کہا کہ مکہ مسجد کے لئے جو ہماری پہچان ہے، میں فوراً منظوری دیتا ہوں تو کیا ہم اس کام کی تعریف نہ کریں؟ کیوں نہ کریں؟ ہم احسان کا بدلہ احسان کی شکل میں ادا کرنا جانتے ہیں، ہم احسان فراموشی نہیں کر سکتے۔ ہاں، مسائل پر لڑتے ہیں، جدوجہد کرتے ہیں، آپ بہت مرتبہ دیکھتے ہوں گے، Treasury Benches والے بولیں گے کہ کبر صاحب کو اتنا فضا آتا ہے، ایک دم فضا میں آجاتے ہیں، حکومت کو بولتے ہیں۔ ہاں، میں اپنے لئے کھڑے ہو کر نہیں لڑتا ہوں، میں لڑتا ہوں تو اس ریاست کے لوگوں کے لئے جن میں مسلمان بھی شامل ہیں۔ اگر نہ لڑوں گا اور نہ بولوں گا تو پھر مسائل کیسے حل ہوں گے؟ تو ہم نے جس کام کے لئے حکومت سے نمائندگی کی، وہ کام ہوا آج تھانے کی ریاست ہے جہاں پر اقلیتوں کے لئے دوسرے زائد اقلیتی اسکول ہیں، ہندوستان میں کہیں نہیں ہیں، وہ صرف تلنگانہ میں ہیں۔ پچاس ہزار بچے زیر تعلیم ہیں تو کیا یہ ایک کامیابی نہیں ہے؟ تلنگانہ میں Waqf Tribunal نہیں تھا۔ ہم نے جانے کے لئے کہا۔ اس وقت فوراً Waqf Tribunal بنا۔ حج کی کمی کے تعلق سے، دعوت افکار اور پھر غریبوں کے لئے کپڑے تو ایسی کئی اسکیمات ہیں، اور پھر حالیہ عرصہ میں اسمبلی سیشن شروع ہونے سے پہلے میں اور میری پارٹی کے صدر اسد الدین ایوبی صاحب نے سی ایم صاحب سے ملاقات کی تو سی ایم صاحب نے پوچھا کہ کیا مسائل ہیں، بتائیے۔ ہم نے اس ایوان میں اسلامک سنٹر کا مطالبہ کیا تو سی ایم صاحب نے اعلان کیا اور جی اوجا رہی کیا کہ ضرور بنایا جانا چاہئے، تو جب بن رہا تھا تو وہ دیرھا بکڑ پر تھا تو سی ایم صاحب نے مجھ پر ہاتھ کر کہا کہ کبر صاحب، یہ دیرھا بننا چاہئے تو میں نے کہا کہ ٹھیک ہے صاحب، آپ پانچ ایکڑ دے دیجئے تو کہا کہ نہیں، پانچ ایکڑ بھی نہیں، دس ایکڑ پر بننا چاہئے، مثلاً درہنا بننا چاہئے، اور دس ایکڑ زمین الاٹ کرنے کا جی اؤٹ کیا گیا۔ تو آپ بتائیے، آج مجلس امتداد المسلمین کی جدوجہد، اور یہ لیڈر، میں یہاں یہ بات کہنا چاہتا ہوں کہ ایم ایف ایم اور کبر الدین ایوبی چندر راء صاحب کو صرف ایک سی ایم کی نظر سے یا حیثیت سے نہیں دیکھتے یا ان کی عزت اور ان کا احترام نہیں کرتے، بلکہ میں یہ کہوں گا کہ سی ایم صاحب کی شخصیت ان کے لئے بہت چھوٹی ہے، بہت چھوٹی ہے، اس لئے کہ یہ وہ شخصیت ہے جس نے تلنگانہ کو حاصل کیا، تلنگانہ کو حاصل کرنا کوئی معمولی کام نہیں تھا۔ لوگ بولیں گے کہ ہم نے بھی نمائندگی کی، ہم نے بھی ساتھ دیا، ہم بھی جڑے ہوئے تھے، ارے یہ شخصیت کی طاقت اور کامیاب strategy کا نتیجہ تھا کہ آپ کو بھی جڑا ہوا۔ اگر کوئی کہتا ہے کہ ہم نے دیا تو آپ نے نہیں دیا، آپ کو دینا پڑا تو یہ کسی کی کامیابی ہوئی؟ اگر یہ کہتے ہیں کہ ہم نے حاصل کیا، ہماری لیڈر نے دیا، ہماری حکومت نے دیا، تو سوال یہ ہے کہ آپ نے اپنی لیڈر کو کیا دیا؟ یہ جگہ وادی؟ پھر کہتے ہیں کہ کیا کیا؟ ارے آج اتنی بلجاٹ اور اتنی پارکیوں ہو رہی ہے؟ سمجھو صاحب، آپ کو بھی موقع ہے، آپ بولے، اگر آپ بولنا چاہتے ہیں تو میں بیٹھ جاتا ہوں۔ ان شاء اللہ کانگریس کے اقتدار میں آنے کا وقت ابھی نہیں آئے گا، کم از کم 2019 میں تو نہیں آسکتا۔ بے فکر رہئے۔

ایم ایف ایم اور ٹی آر ایس ٹی کر پھر سے 2019ء میں آئیں گے اور تاریخ کو دہرائیں گے۔ کانگریس کا جس طریقہ سے بلدیہ کے انتخابات میں صفایا ہوا، ایک بھی کارپوریٹر نہیں آیا صاحب، وہی صفایا ان شاء اللہ 2019ء میں تلنگانہ میں بھی ہوگا۔ عوام سمجھ رہے ہیں، بے خوف نہیں ہے، آپ عوام کو صرف تھیلی میں جوت دیکھا کر اور سنہری خواب دکھا کر اقتدار تک نہیں پہنچ سکتے، وہ دور چلا گیا، اب یہ سوشل میڈیا کا دور ہے، عوام دیکھتی ہے کہ کیا کر رہا ہے، کیا نہیں کر رہا ہے۔ ارے کام ہو رہا ہے، اور جوتے بونے کام کی مثالیں میں نے بیان کی ہیں۔ صرف زبانی بیانیہ نہیں ہے۔ آج ریاست میں اقلیتوں کا کتا بجٹ ہے 1,204 کروڑ روپے ہے۔ لوگ بولیں گے محروم بولیں گے کہ allocation تو اتنا کیا، releases کیا ہیں؟ آج releases بھی آگے بڑھ رہے ہیں۔ Releases جتنے S.C. Department کے ہیں، S.T. Department کے ہیں، B.C. Department کے ہیں، میں تو کہوں گا کہ مکمل اقلیتی بہبود کے allocations سے زیادہ ہیں، برابر آ رہے ہیں، آج مل رہے ہیں اور کام ہو رہا ہے۔ اور ہم نے بار بار مطالبہ کیا تھا، اہلیکار صاحب! میں آج بھی on record سے مطالبہ کروں گا کہ جس طریقہ سے SCs and STs کے لئے سب پلان ہے، ان ہی خطوط پر مسلمانوں کا بھی سب پلان بنانے کے لئے آپ غور کیجئے۔ اگر آج سے غور کریں گے تو آج نہیں ملے گا، نہیں برسوں، مثلاً جموں و ہند بعد ہو جائے گا، مجھے اس کی امید ہے۔ میں Post Matric Scholarships کے بارے میں یہ یاد دلانا چاہوں گا کہ SCs, STs and BCs کے جو scholarships تھے، جو dues تھے، اس کے لئے سب سے زیادہ یہاں پر ٹھہر کر ہڑک، احتجاج کر کے، میں کبھی نہیں جاتا Media Point، پھر بھی جا کر میں نے احتجاج کیا، سی ایم صاحب سے ملاقات کی، اور اس کے بعد سی ایم صاحب نے ایوان میں اعلان کیا کہ اپریل تک SCs, STs, BCs and minorities کے جتنے بھی dues ہیں، ان کو clear کریں گے، اور اس طرح سے dues clear ہوں گے۔ dues کس کے تھے؟ اہلیکار صاحب! میرے پاس تفصیلات ہیں۔ یہ کانگریس کی حکومت جاتے جاتے اتنے dues چھوڑ کر گئی؟ کتنے؟ ایک ہزار دو ہزار، تین ہزار؟ نہیں، یہ لوگ چار ہزار کروڑ روپے چھوڑ کر چلے گئے۔ ان کو بھی اس حکومت نے ادا کیا۔ اور آج میں اقلیتوں کے تعلق سے کہوں گا۔ میں سی ایم صاحب کی نظر میں کچھ باتیں لانا چاہ رہا ہوں۔ اب میری جو باتیں آئیں گی، میں سی ایم صاحب سے کہوں گا کہ وہ ان کو تنقید کی نظر سے نہ دیکھیں۔ آپ کی دیانت داری، آپ کی ایمانداری، آپ کا اخلاص اور آپ کے commitment پر ہم کو شک نہیں ہے، لیکن عہدیداروں کے execution پر ہم کو سوال ہے۔ آپ اعلان کرتے ہیں، لیکن یہ عہدیدار آپ کی بات کو execute نہیں کرتے، implement نہیں کرتے، حقیقی جامہ نہیں پہنتا ہے۔ اس کی وجہ سے لوگ اور مسلم طلباء پریشان ہوتے ہیں۔ آپ نے کہا کہ 2014-15 کے اپریل تک clear کرو، جو MTF ہے 13,55,00,000 روپے بٹھایا ہے۔ بچوں کی تعلیم ختم ہو گئی۔ میں پوچھنا چاہتا ہوں کہ ان عہدیداروں نے سب سے پہلے 2014-15 کو clear کیوں نہیں کیا؟ ان کا کام تھا کہ وہ 2014-15 کو clear کر کے 2015-16 چلتے۔ اگر 2014-15 میں 13 کروڑ dues ہیں، تو 2015-16 میں بھی 36.54 کروڑ dues ہیں۔ اور پھر 2016 کے 47.67 کروڑ dues ہیں۔ اگر آپ ان سب کو لے لیں، تو 239 کروڑ کے

dues ہیں۔ یہ 2016-17 اور 2015-16، 2014-15 کے ہیں، اور 2017-18 ابھی جاری ہے۔ یہ figures اور آج یہ 239 کروڑ ہیں، میں آپ سے درخواست کروں گا کہ آپ پورے نہیں، آپ کو مارچ تک وقت ہے، آپ کم از کم سو کروڑ سو کروڑ روپے دے دیجئے گا کہ ہم 2016-17، 2015-16 اور 2014-15 کے dues کو clear کر سکیں۔ بچوں کا کورس ختم ہو گیا۔ یہ ایک چیز ہے۔ پھر ہم آگے بڑھیں گے۔ ہم نے حکومت سے بار بار یہ مطالبہ کیا کہ اس میں تاخیر ہو رہی ہے اور اس کو بروقت دیا جائے۔ اور میں یہ ضرور کہوں گا کہ Pre Matric Scholarships میں بھی آپ نے 35 کروڑ روپے منظور کئے۔ 2015-16 میں 87,623 طلباء اس سے مستفید ہوں گے۔ یہ ابھی under progress ہے، نہیں آیا ہے۔ اس میں بھی کئی بچے چھوٹے ہوئے ہیں۔ میں چاہتا ہوں کہ اس پر بھی غور کیا جائے۔ اس کو بھی کس طریقہ سے کرنا ہے، اس کو بھی دیکھنا چاہئے۔ اقامتی اسکولس بہت اچھے چل رہے ہیں، یہ ایک غیر معمولی کام ہے۔ سوشل سروسز کی رپورٹ کے بعد یہ کام ہوا۔ مسلمانوں میں dropouts، نئے enrolments ہو رہے ہیں، اور یہ اسکولس کامیابی کے ساتھ چل رہے ہیں۔ ٹھیک ہے، چل تو رہے ہیں۔ اس میں کچھ کمیاں ہوں گی، کچھ نمایاں ہوں گی اور کچھ کمزوریاں ہوں گی، لیکن اس کی کامیابیاں اتنی زیادہ ہیں کہ کمزوریوں اور خامیوں کو نظر انداز کیا جاسکتا ہے۔ اس چیز کو دیکھنا چاہئے۔ لیکن ہمارے پاس یہ ہے کہ جو اچھا ہے، وہ بیان نہیں ہوتا، کچھ کمزوری ہے تو اس کو بڑھا چڑھا کر بولا جاتا ہے۔ ہم ایسا نہیں بولیں گے۔ میں کہوں گا کہ ایام صاحب نے 350 کروڑ روپے مختص کئے تھے، جس میں سے 205 کروڑ روپے actually release کئے جا چکے ہیں، عہدیداروں نے 262 کروڑ روپے اور اب تک 205 کروڑ روپے صرف ہو چکے ہیں۔ یہ 2016-17 کا ہے۔ 2017-18 میں میں کہتا چاہوں گا کہ اب تک جو expenditure ہوا ہے، وہ 127 کروڑ روپے ہوا ہے۔ میں امید کرتا ہوں کہ اور releases ہوں گے، اور مزید releases کے ذریعہ اقامتی اسکولس کو اور مضبوط کیا جاسکتا ہے۔ میں ہی ایام صاحب سے یہ درخواست کروں گا کہ ہمارے پاس اوقات کی بہت ساری زمینات ہیں۔ نظام آباد شہر اور کرم نگر شہر میں ہیں۔ یہ بہت اہم مسئلہ ہے صاحب۔ یہ میرا معاملہ ہے صاحب، میں آپ کے ذریعہ ہی ایام صاحب سے کہنا چاہتا ہوں کہ ہمارے پاس بہت ساری اوقافی جائیدادیں ہیں۔ دیکھئے صاحب، انیس الفربا، نئے شہر میں ہائی ٹیک سٹی کے پاس اسلامک سنٹر، پھر پرانے شہر میں درگاہ حضرت برہنہ شاہ صاحب میں Women Empowerment Center، ہم pilot basis پر یہ تین عمارتیں جو بن رہے ہیں، میں آپ سے کہوں گا کہ آئندہ بجٹ میں آپ 100 کروڑ روپے رکھئے۔ ساری ریاست تلگانہ میں جہاں پر بھی ایسی اوقافی زمین ہے، جس طریقہ سے یہاں عمارتیں بن رہی ہیں، ہر District Headquarters میں اوقاف کی ایسی بڑی بڑی عمارتیں بنا دیجئے۔ Women Empowerment Centre and Girls Schools یا پھر یہ جو تعلیمی اقامتی اسکولس ہیں، اگر وہ ان عمارتوں میں قائم کئے جائیں گے تو اس کے ذریعہ وقف بورڈ assets بھی بنے گا اور زمینات کی حفاظت بھی ہوگی۔ آج جو چاہے وہ اوقافی زمینات پر قبضہ کر رہا ہے۔ تو میں امید کرتا ہوں کہ آپ اس پر غور کریں گے۔ Overseas Scholarship Scheme بھی ہے۔ میں اس کے بارے میں کہوں گا کہ یہ اسکیم بہت اچھی ہے، لیکن اس میں جو ٹی سی کیل اور کمزوریاں ہیں۔ وہ یہ

ہیں کہ ہمارا اسٹاف اور ہمارے عہدیدار نہیں دیکھتے کہ ستمبر شروع ہوتا ہے اور academic year کب شروع ہوتا ہے، ہو یہ رہا ہے کہ late payment کی وجہ سے ان بچوں کے تعلیمی سال کا نقصان ہو رہا ہے۔ اب جس طریقہ سے fresh semester جنوری میں شروع ہوگا، اگر آپ ابھی آئے ہوئے fresh applications کو clear کریں گے تو بڑی جا کر وہ کر سکتے ہیں۔ میں ہی ایام صاحب سے ایک اور درخواست کروں گا کہ SC and ST students under Ambedkar Overseas Scholarships scheme are also being imparted coaching for GRE, GMAT, TOEFL, IELTS etc. before pursuing the overseas studies at the Government expense. They are also provided the visa processing fees. Similar facility should be extended to the minority and BC students under Overseas Scholarship Scheme. اس سیز اور اس سیز کی یہ جو ٹینگ ہو رہی ہے، یہ ٹینگ تم بھی دے سکتے ہیں۔ ہمارے پاس پیسہ ہے۔ 1,200 کروڑ روپے کوئی معمولی رقم نہیں ہے، بہت بڑی رقم ہے۔ یہ کہیں پر بھی نہیں ہے۔ محترم ایام صاحب، I take pride in saying that I go around India. I go around in Maharashtra. I have been to Karnataka for election campaigning. مہاراشٹر میں ہماری پارٹی کے دو ایم ایل اے ہیں صاحب۔ میں جا کر وہاں کھڑے ہو کر پھر سے کہتا ہوں کہ میں اس ریاست سے آیا ہوں جس ریاست میں کوئی بچہ ڈاکٹر، انجینئر، آرکیٹیکٹ یا لایہ بنے یا ایم بی اے، ایم سی اے کچھ بھی پڑھنے کا خواب دیکھتا ہے تو وہ خواب حقیقت میں تبدیل ہوتا ہے، اور میری ریاست میں ان کی ساری کی ساری فیس حکومت کی جانب سے دی جاتی ہے۔ مہاراشٹر اور کرناٹک میں ایسا کچھ نہیں ہے۔ یو پی میں بھی ایسا کچھ نہیں ہے۔ ہمارے بھی ایسا کچھ نہیں ہے۔ مہاراشٹر میں اتنے برس کا گھر میں اس کی حکومت تھی۔ وہاں پر مسلمانوں کا بجٹ کیا تھا؟ صرف ایک سو کروڑ روپے تھا۔ میں جا کر پوچھتا تھا کہ کیا صرف ایک سو کروڑ؟ دیکھو، میں ایک ہزار کروڑ کی ریاست سے آیا ہوں۔ وہاں پر شادی مبارک نہیں ہے اور Overseas Scholarship نہیں ہے تو ہم پھر سے کہتے ہیں کہ ہماری ریاست میں کام ہو رہا ہے۔ یہ چیف منسٹر صاحب کی قیادت میں ہو رہا ہے۔ میں چیف منسٹر صاحب سے ایک اور درخواست کرنا چاہتا ہوں کہ Overseas Scholarship کے لئے جو موجودہ income ceiling ہے، وہ دولا کر دے، آپ اس income ceiling کو چار لاکھ یا پانچ لاکھ روپے کر دیں گے تو اور بچے اس میں درخواست دے سکتے ہیں۔ یہ میں آپ سے درخواست کروں گا اور امید کروں گا کہ اس تعلق سے بھی آپ غور کریں گے۔ اور میں یہ بھی کہوں گا کہ آج July 2015 first spell, January 2016 second spell, third spell جو آیا ہے، اس میں صاحب، اب تک جملہ یہ جو بچے گئے ہیں قریب چھ سو بچے ریاست تلگانہ کے مسلمان بچے امریکہ، یو کے، آسٹریلیا، اور پھر نیوزی لینڈ یا ایسے علاقوں میں جا کر وہاں پر ماسٹرز کی تعلیم حاصل کر رہے ہیں، یہ اپنے آپ میں خود ایک بہت بڑا کارنامہ ہے۔ ابھی میں کہوں گا کہ جو رقم disburse ہوئی ہے، وہ 53.18 کروڑ ہے، balance payments کے تعلق سے

وقف بورڈ نے ایک theatre کو کرایہ پر دی ہے، ٹھیک ہے، جانے دیجئے، لیکن سامنے کھلی زمین ہے، وہاں پر ہم ایسے بلڈنگس بنا سکتے ہیں۔ کریم کمر سے آپ واقف ہیں۔ کریم کمر میں عید گاہ ہے اور اوقات کی زمینیں ہیں، وہاں زمین پر ایک بلڈنگ بن سکتی ہے اور ایسے سٹورس آسکتے ہیں۔ ہم اس کو کر سکتے ہیں۔ تو میں امید کرتا ہوں کہ یہ بھی ہوگا، اور جو Telangana Minorities Study Circle ہے حکومت کی جانب سے Group 1, Group 2 and Group 3 کے لئے سات کروڑ روپے کی مدد کی جارہی ہے، میں کہوں گا کہ وہ مختاریں جو میں نے آپ سے بنانے کا مطالبہ کیا، اگر بنائیں گے تو ہر ضلع میں بھی ہم یہ Telangana Minorities Study Circles بناسکتے ہیں۔ میں یہاں کھڑے ہو کر یہ کہنا چاہتا ہوں کہ تلنگانہ کا مسلمان یہ نہ سمجھے کہ مسلمانوں کے لئے جو بھی ہو رہا ہے، یہ صرف حیدرآباد میں ہو رہا ہے نہیں، ہم یہ پیغام دینا ہے کہ اگر کسی گاؤں میں ایک بھی مسلمان رہتا ہے تو حکومت اس ایک مسلمان کے دروازہ پر بھی جائے گی، دستک دے گی، اور اس کو بھی یہ تعلیمی اور معاشی مدد حکومت کی جانب سے ہو رہی ہے، وہ اس تک بھی پہنچائی جائے گی۔ تو ہم کو ہر District Headquarters میں بھی ایسا کام کرنا ہے۔ Minority students کے لئے بھی IAS and IPS کوچنگ کا انتظام ہو رہا ہے۔ اس کے لئے بھی میں حکومت کو مبارکباد دیتا ہوں۔ اور Economic Development کے جو اسکیمیں ہیں، ان میں major scheme for economic development میں سسڈی کم بینک لون اسکیم ہے۔ سٹرپسڈ پیلے دیتے تھے، ہم نے چیف منسٹر صاحب سے مطالبہ کیا تو کہا کہ سٹرپسڈ نہیں، ہم پورے دے دیتے ہیں۔ میں چیف منسٹر صاحب کی نظر میں بات لانا چاہتا ہوں اور یہ اطلاع دینا چاہتا ہوں کہ آپ جو سسڈی دے رہے ہیں اس میں مکمل جو درخواستیں آئیں ہیں 1,53,906 آئی ہیں۔ ٹھیک ہے، میں مانتا ہوں، اگر ہم ایک اکھترین ہزار لوگوں کو دولاکھ روپے دیں گے تو ہمیں قریب دو ہزار کروڑ روپے کی ضرورت پڑے گی۔ میں آپ سے مطالبہ کروں گا اور درخواست کروں گا کہ آپ آفیسر کو، عہدیداروں کو بلوائے کہ ان درخواستوں میں دیکھئے کہ کتنے genuine ہیں، کتنوں کو آپ مسترد کر سکتے ہیں، کس کا economic status کیا ہے، تحقیقات کر کے جتنے زیادہ ہوتے ہیں، پھول نہیں، پھول کی ہٹکوی ان کو دے دیجئے، مگر درخواستوں کو مسترد نہ کیجئے، پھول نہیں، کوئی بات نہیں، لیکن پھول کی ہٹکوی دے دیجئے، پہلے پھول کی ہٹکوی نہیں ملتی تھی، اب ہٹکوی مل رہی ہے، ہم اس کے لئے بھی آپ کا شکریہ ادا کرتے ہیں۔ ان درخواستوں کے سلسلہ میں آپ کچھ نہ کچھ کیجئے۔ میں کہوں گا کہ اب اس وقت ایک اکھتر ہزار درخواستیں pending ہیں متحترم چیف منسٹر صاحب، پوریہ بھی pending ہے، ایک سو پچاس کروڑ روپے آئے ہیں۔ میں کہوں گا کہ آپ اس میں بھی کچھ پیسہ دیجئے یا کچھ پروگرام بنائیے کہ ہم اتنی درخواستیں اتنی قسطوں میں clear کریں گے۔ میں نے سنا کہ نہیں، پوری درخواستیں درخواست کردہ جائیں گی اور یہ درخواستیں لی جائیں گی تو میں آپ سے کہوں گا کہ براۓ مہربانی ان کی امید کو، ان کی آس کو مت اجاڑئے، رہنے دیجئے، پہلے ان کو clear کیجئے اور اس کے بعد دوسری درخواستوں کو طلب کیجئے۔ Training and Employment and Skill Development اس میں بھی میں بتانا چاہوں گا کہ حکومت کی جانب سے اکیس کروڑ 2014-15 میں، 27 کروڑ 2015-16 میں، پھر بارہ کروڑ 2016-17 میں، پھر بارہ کروڑ اور جو releases ہوئے ہیں، اس

سال صرف تین کروڑ روپے دئے گئے ہیں۔ میں ہی ایم صاحب سے کہوں گا کہ Skill Development کے لئے کام کر رہے ہیں۔ میں نے مطالبہ کیا تھا اور بولا تھا تو ہمارے آفیسر کی ایک ٹیم Odisha بھیجا گیا تھا جہاں دو سو ایکڑ پر Skill Development کا کام ہو رہا ہے۔ اسی طرح چھ ہاؤزنگ تعمیر کے لئے پانچ کروڑ روپے کا گرانٹ کے دور میں ہم نے منظور کر لئے تھے۔ حضرت بابائے الدین کی پھاڑی کے پاس بھی انہیں Skill Development کے لئے دس ایکڑ دے دیتے ہیں تو یہ اپنے آپ میں ایک بہت بڑا کام ہو گا اور وہ Skill Development کا سنٹر لائیں بھی دے گا۔ اور پھر میں یہ بھی کہوں گا کہ میں بار بار مطالبہ کرتا رہا کہ اس Skill Development Center میں NAC کا Department ہے، Youth Affairs ہے، سٹون ہے، ECIL ہے، CIPET ہے، ان سارے کے ساروں کو ایک جگہ کرنا چاہئے۔ پرانے شہر میں سٹون ہے اور میرے حلقہ میں NAC ہے، لیکن آج ہم اس سے استفادہ نہیں کر رہے ہیں صاحب! میں آپ سے درخواست کروں گا کہ NAC سٹون اور Skill Development کا سنٹر ہر ضلع میں بھی بنانا چاہئے، چاہے دس لاکھوں کو بھی سمجھیں، ہمیں ان کو لڑیں کرنا چاہئے۔ یہ کام اگر کریں گے تو ہم آگے بڑھتے جائیں گے اور اس سے بہت فائدہ ہوگا۔ میں امید کرتا ہوں کہ حکومت اس تعلق سے بھی ضرور غور کرے گی۔ یہاں پر صبح میں شادی مبارک انکیم کا بھی ایک سوال آیا تھا منسٹر صاحب نے اس کا جواب دیا ہے۔ میں حکومت سے یہ کہنا چاہتا ہوں کہ اس وقت جو ضرورت ہے، وہ 122 کروڑ روپے کی ضرورت ہے۔ اگر 122 کروڑ مل جائیں گے تو شادی مبارک کے جتنے pending applications منظور ہو چکے ہیں، ان کو ہم clear کر سکتے ہیں۔ اگر میں غلط ہوں تو آفیسر مجھے correct کر سکتے ہیں۔ تو میں امید کرتا ہوں کہ اس تعلق سے بھی حکومت غور کرے گی۔ میں سمجھتا ہوں کہ اگر 35 کروڑ مل جائیں گے تو شادی مبارک کے جتنے بھی eligible applications ہیں، وہ پورے clear ہو جائیں گے۔ میں امید کرتا ہوں کہ حکومت یہ بھی دے دے گی۔ لوگ بار بار الزام لگاتے ہیں حکومت پر اور حکومت کا ساتھ دیتی ہوئی مجلس اتحاد المسلمین پر کہ بارہ فیصد تحفظات کا کیا ہوا۔ اسے بارہ فیصد تحفظات کے لئے ہم جو کر سکتے ہیں، کر رہے ہیں اور کریں گے، اور ان شاء اللہ ضرور اس کو حاصل کریں گے۔ چیف منسٹر صاحب نے یہ بات اس ایوان میں کہی ہے۔ لیکن ہمارے پاس لوگوں کا مزاج یہ ہو گیا ہے کہ جیسا فاسٹ فوڈ کا دور ہے، کھانا جلد ہی ہونا، یہ جلد ہی ہونا، بس چنگی بجائے سب ہو جانا۔ اسے ستر برس میں جو کام نہیں ہوا، وہ ایک دم کیسے ہوگا؟ وقت لگے گا۔ تھکانہ بن گیا، بن گیا۔ لوگوں کو سمجھنا چاہئے کہ پچاس برس کی انسانیت اور پچاس برس کی گندگی کو صاف کرنے میں پانچ برس تو لگیں گے۔ آپ دیکھئے کہ آج تھکانہ کی حکومت صرف یہ صاف کر رہی ہے، وہ صاف کر رہی ہے، وہاں مودی صاحب نے Swachh Bharat کا اعلان کیا، ہم یہاں اعلان کے بغیر تھکانہ کے ساتھ جو انصافیاں اندر ہواؤں نے کی ہیں، ابھی ان کو swachh کرنے میں ہی لگے ہوئے ہیں۔ وہ ہوگا تو کام ہوگا۔ Land دیکھو تو تماشہ میں، housing دیکھو تو تماشہ میں، ہر department تماشہ میں تو آج ان سب کو right set کیا جا رہا ہے، اور right ہونے کے بعد تماشہ انکے لئے آج جس طریقہ سے کام ہو رہا ہے، ہوتا رہے گا۔ ایجنٹر صاحب، اب میں اردو زبان پر آتا ہوں۔ چیف منسٹر صاحب نے وعدہ کیا تھا کہ اردو کے تعلق سے ایک میٹنگ بلائیں گے اور اب تو کریں گے۔ اور ابھی ایک اعلان آیا کہ تملو کو

compulsory کیا جائے گا، ہم برابر اس کا مفہوم کرتے ہیں۔ تملو زبان بہت اچھی زبان ہے، اس کی حفاظت کرنی چاہئے اور اس کو آگے بڑھانا چاہئے، لیکن میں کہوں گا کہ اس کے ساتھ ہی ساتھ یہ بھی دیکھنا چاہئے کہ اس لڑم کی وجہ سے مسلم طبقہ کا کوئی نقصان نہ ہو۔ اس کو implement کرنے سے پہلے میری ایک ادبا درخواست ہے کہ آپ Education Experts کو اور minority community سے بھی کچھ لوگوں کو بلا کر، دقت دے کر ان کے views کو بھی حاصل کیجئے، اور اس کے بعد اس کو implement کیجئے تاکہ تملو بھی پھیلے پھولے اور اردو بھی پھیلے پھولے۔ اردو ختم نہیں ہونا چاہئے۔ سرلسانی فارمولہ، چیف منسٹر صاحب جانتے ہیں، جس میں لازم ہے کہ ایک شخص کو اپنی مادری زبان میں تعلیم حاصل کرنے کا حق ہے اور اختیار ہے، لیکن آج اس سرلسانی فارمولہ پر implementation نہیں ہو رہا ہے۔ اردو کے ساتھ جو انصافیاں ہو رہی ہیں، اس کے تعلق سے میں چیف منسٹر صاحب سے درخواست کروں گا کہ آپ ایک میٹنگ بلائیں۔ میں یہ بھی یاد دلانا چاہتا ہوں کہ چیف منسٹر صاحب نے ایوان میں یہ وعدہ کیا تھا کہ اردو کے لئے ایک separate DSC منعقد کریں گے۔ آج کئی برس ہو گئے ہیں۔ اردو مدارس خستہ حالت میں ہیں، اردو مدارس زبانوں حالی میں ہیں۔ چیف منسٹر صاحب نے 17 مارچ کو بجٹ پیش میں یہ کہا تھا کہ اردو کے لئے Separate DSC منعقد کریں گے۔ میں درخواست کروں گا کہ صاحب، آپ ایک Separate DSC منعقد کریں۔ یہ یہ رہا ہے کہ roster system کے حساب سے SCs اور STs کی جو جائیدادیں ہیں، وہ ہر نہیں ہو رہی ہیں، اور اردو مدارس ختم ہو رہے ہیں۔ محترم ایجنٹر صاحب، میں آپ کے ذریعہ یہ بھی بتانا چاہتا ہوں کہ چیف منسٹر صاحب کے ساتھ جب ہماری میٹنگ ہوئی، میری اور اسد الدین اویسی صاحب کی تو ہم نے یہ کہا کہ صاحب، ریاست میں Self Financing Junior and Degree Colleges ہیں جہاں کسی نے پیسہ ادا کر کے ان کو شروع کر دیا تھا، لیکن اب ٹیچرس کی تنخواہ دینے کے لئے ان کے پاس پیسے نہیں ہیں۔ ایسے چالیس کالج ہیں، تو چیف منسٹر صاحب نے حکم دیا کہ ایسے جتنے اسکول ہیں، ان کو ان Minority Residential Schools میں ضم کر دیجئے اور Self Financing Colleges کے جتنے بھی پیسے ہیں وہ سارے کے سارے پیسے Minorities Welfare Department سے دئے جائیں۔ اس کے لئے میں مبارکباد دیتا ہوں۔ یہ مسئلہ صرف شہر حیدر آبادی کا نہیں، یہ اضلاع کا بھی ہے۔ میرے کئی colleague MLAs ہیں کہ ان کے constituencies میں بھی Self Financing College ہے اور وہ لوگ پریشان ہیں۔ میں یہ کہوں گا کہ یہ good news ہے، چیف منسٹر صاحب نے ہم سے ملاقات کے وقت یہ اعلان کیا کہ ہم اس کو بھی کریں گے۔ اور میں یہ بھی کہوں گا کہ اردو والوں کے لئے ایک بہت بڑا اعلان چیف منسٹر صاحب نے اس ایوان میں آج کرنے کا وعدہ کیا کہ Khammam District ایک district ہے جہاں پر اردو دوسری سرکاری زبان نہیں ہے، تو ہی ایم صاحب نے کہا کہ میں اسمبلی میں اعلان کروں گا کہ ہماری ریاست تھکانہ میں اردو دوسری سرکاری زبان کا موقف دیا جاتا ہے۔ یہ بھی اپنے آپ میں ایک بہت بڑی کامیابی ہے۔ میں محترم چیف منسٹر صاحب سے اور ہمارے ڈپٹی چیف منسٹر کلمہ میری ہری صاحب سے ایک درخواست کروں گا کہ مہاراشٹرا اور کرناٹک میں اردو کے لئے ایک separate Commissioner and Director of Schools ہوتا ہے۔

میں آپ سے کہوں گا کہ آج اردو کو کوئی نہیں دیکھ رہا ہے صاحب۔ آج لوگ بولیں گے کہ کبر صاحب اردو میں تقریر کر رہے ہیں۔ ہاں، جب اسے پتی تھا، اگر میں اردو میں بولتا تو کوئی سمجھ نہیں تھے، لیکن یہ چیف منسٹر صاحب ایسے ہیں جو اردو جانتے بھی ہیں اور بولتے بھی ہیں، اس لئے میں اردو میں بول رہا ہوں۔ تو میں کہوں گا صاحب، کہ اردو ختم ہو رہی ہے۔ آپ سے میری گزارش ہے to appoint a Commissioner and Director of Schools for Urdu Education. A District and Mandal Level Officer should also be appointed for promotion of Urdu in entire Telangana State Sir. اگر یہ ایک کام ہو گیا تو یہ افسر اردو پچیس کی جو ساری کیاں اور کمزوریاں ہیں، ان کو دیکھ لے سکیں گے۔ میں یہ بھی کہوں گا۔۔۔ The candidates who have qualified for the Teachers Eligibility Test from 2013-14 to 2016-17 are eagerly waiting for DSC. کے جو آئی آر ٹی ٹی ٹی ہیں، ان میں SGT کے پوسٹ بھی نہیں آئے ہیں صاحب، اور ان کے علاوہ کئی پوسٹ ہیں۔ تو میں چیف منسٹر صاحب سے درخواست کروں گا کہ وہ ڈپٹی چیف منسٹر (تعلیم) کو لکھیں کہ ہری صاحب سے اردو مدارس کے تعلق سے ایک میٹنگ بلانے کے لئے بولیں، ہمارے پاس بہت سی تفصیلات ہیں۔ اور پھر Urdu Teachers Association کے بھی دو لوگوں کو میں اپنے ساتھ لے کر آتا ہوں تاکہ ان کے ساتھ بیٹھ کر اردو اسکولس کی جو ضرورتیں ہیں، جو چیزیں کرنی چاہئیں، وہ ہم کر سکتے ہیں۔ وہ لوگ بولیں گے تو ان کو بھی تسلی ہوگی کہ اردو کے تعلق سے بھی یہ کیا گیا ہے۔ اب میں اردو گھر اور شادی خانوں پر بھی آؤں گا۔ میں چیف منسٹر صاحب سے کہوں گا کہ شادی خانوں کی یہ اسکیم بہت اچھی ہے۔ مجلس ٹریڈ کر کے یہ لائی تھی، لیکن ہو یہ رہا ہے کہ کم پیسہ دیتے ہیں۔ آج ایک دروازہ لگتا ہے تو next year ایک window لگتی ہے تو آپ identify کئے کہ اس سال اس بجٹ میں ہم ان چار شادی خانوں کو مکمل کریں گے۔ next Budget میں دوسرے چار کو کریں گے تو اس طریقہ سے وہ مکمل ہوں گے، اور میں یہ بھی کہوں گا کہ شادی خانے ایسے ہیں جو بدعاشی کا ڈانڈن چکے ہیں، ان کو بند کرنا چاہئے صاحب۔ ہمارے نہیں ہیں۔ شادی خانے بہت اچھے ہیں، لیکن بعض ایسے ہیں جو بہت دور ہیں، بنا کر رکھ دئے گئے ہیں۔ وہاں پر شراب نوشی ہو رہی ہے، اور یہ شادی خانے ہیں تو ان کو کسی اسکول میں convert کر دیں تاکہ وہاں پر بچے پڑھ سکیں۔ اگر استعمال میں ہیں تو چلے دیجئے، ہم کو کوئی اعتراض نہیں ہے۔ میں Christian Finance Corporation کے تعلق سے بھی کہوں گا کہ Christian community کے بھی میٹنگس ہوتے رہتے ہیں اور وہ لوگ بھی دعوت افکار میں ہم سے مطالبہ کرتے ہیں۔ دعوت افکار میں لوگوں کو کئی چیزیں دی گئی ہیں اور پکڑے دئے گئے ہیں، اور اس میں ہر سال اضافہ کیا جا رہا ہے۔ اس کے لئے بھی میں حکومت کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔ اور میں آخر میں ایک اہم موضوع پر آتا ہوں اور وہ اہم موضوع ہے تنکاہ وقف بورڈ اس تعلق سے میں سی ایم صاحب کو سب سے پہلے تو یہ کہوں گا کہ وقف بورڈ کے تعلق سے آپ نے کل رات جو اقدام کیا ہے، وہ بہت اچھا اقدام ہے۔ یہ تحقیقات ہونی چاہئیں۔ معلوم ہونا چاہئے۔ ہاؤسنگ میں بیٹھ کر میں نے رپورٹ طلب کی تو اس میں آیا کہ ایک ڈرائیور کی تنخواہ ساٹھ ہزار ہے، سپرنٹنڈنٹ کی تنخواہ اسی ہزار ہے اور چھاڑ دینے والے اور چرائی کی تنخواہ چالیس ہزار ہے۔

inward and outward میں پہ لیتا ہے، اس کی تنخواہ اسی ہزار ہے۔ ایسا عالم ہے۔ اگر سب کو معلوم ہو جائے تو سب بولیں گے کہ کہیں لوگ نہیں ہوتے، وقف بورڈ میں لوگ ہی دے دو، وہاں پر چھاڑ دینے والے کو بھی اسی ہزار ملتے ہیں۔ اور ایک گھر کے چار چار لوگ، پانچ پانچ لوگ، دس دس لوگ! صاحب، میں آپ سے کہوں گا کہ آپ نے یہ بہت اچھا کام کیا۔ یہ ضروری تھا۔ لیکن اس کے ساتھ یہ بھی کہوں گا کہ وقف بورڈ جو نیا تشکیل ہوا ہے، اس میں شاندار ڈیزھ مینیجمنٹ ہے۔ آپ کا روالہ کچھ، تحقیقات کچھ، حائلوں کو مزا دیجئے، ان کو ہر طرف کچھ، جن لوگوں نے وقف بورڈ کو ٹوٹ کر رکھا ہے، ان کو ختم میں پہنچائے، لیکن اس کے ساتھ ہی ساتھ بورڈ کے جو چیزیں ہیں اور جو راکھیں ہیں، یہ لوگ تو ابھی آئے ہیں، آپ ان کے ساتھ ایک میٹنگ کر کے ان کو confidence میں لیجئے۔ اس میں ملک فتنم صاحب ہیں، اسد الدین اویسی صاحب ہیں، اور اس میں آپ کی پارٹی کے ایم ایل سی صاحب چیزیں بھی ہیں، یہ لوگ ایسا محسوس نہ کریں کہ ارے یہ کیا ہو رہا ہے۔ اسٹیبلر صاحب، لیکن اس کے ساتھ ہی ساتھ سی ایم صاحب مجھے معاف کریں مگر میں اس ایوان سے یہ کہنا چاہتا ہوں کہ وہ لوگ جنہوں نے اوتاف کی زمین پر اپنی جائیداد رکھ کر بیٹھے ہیں، وہ لوگ بھی دیکھیں کہ آج سی ایم صاحب نے وقف بورڈ کے دفتر کو بند کیا ہے، اگر کوئی کرایہ دار برابر کرایہ نہیں دے گا، اگر وہ market value کے حساب سے وقف بورڈ کو کرایہ نہیں دے گا تو حکومت اس کے کاروبار کو بھی اس کی دکان کو بھی اسی طریقہ سے seal کر دے گی۔ یہ ان کی جائیداد نہیں ہے۔ مدینہ بلڈنگ ہے، میں سی ایم صاحب سے کہوں گا کہ مدینہ بلڈنگ کی وہ جو دکانیں ہیں، دوسروں نے، چارو روپے کرایہ دے رہے ہیں، اور اگر وہ گلابی لیں گے تو ایک کروڑ اور دو کروڑ روپے ہوتے ہیں تو ایسے لوگ یہ سمجھ رہے ہیں کہ اوتاف کی جائیداد ان کی جائیداد ہے۔ جو لوگ کرایہ پر ہیں، میں ان سے بھی کہنا چاہتا ہوں کہ آپ market value سے کرایہ دو، اور اگر بھائی نہیں دے ہیں تو وہ بھی دو ورنہ یہ حکومت تمہاری دکانوں کو بھی seal کر دے گی اور ان defaulters کو ختم میں پہنچائے گی۔ یہ اللہ کی امانت ہے، یہ کسی اور کی نہیں ہے۔ میں سی ایم صاحب کی نظر میں لانا چاہتا ہوں۔ وقف بورڈ والے تو کوئی ریکارڈ نہیں دے سکتے میرے پاس ریکارڈ ہے۔ اوتاف کی جائیدادوں کے بارے میں میں میں برکس سے لڑ رہا ہوں صاحب۔ پریس رپورٹس وہاں گیلری میں بیٹھے ہوئے ہیں، وہ کہتے تھے کہ کبر صاحب ہر وقت اوتاف کی جائیدادوں کے بارے میں بولتے ہیں۔ میں لڑتا رہا ہوتا رہا ہاں، اس لئے کہ اوتاف کی جائیدادیں ہمارے تباہ و برباد اور اسلاف نے اتنی دی ہیں کہ اگر ان کی حفاظت ہو جائے، صحیح طریقہ سے اس پر کام ہو جائے تو ہم کو کسی کی مدد کی ضرورت نہیں پڑے گی، ہم خود اپنے پیروں پر کھڑے ہو کر اپنی زندگی کے اندھیروں کو نئے اجالوں میں تبدیل کر سکتے ہیں۔ لیکن ایسا نہیں ہوا۔

In old Adilabad, the number of institutions are 4,098. The total area in acreage is 10,119 acres of land. The encroachment is 9,189 acres of land. In respect of Karimnagar, the total institutions are 2,685, and the total extent of land is 1,846 acres. اس میں جو encroachment ہوا، وہ ساٹھ ایکڑ پر ہے۔ میں کہوں گا کہ صرف کریم نگر ہی ہے جہاں پر encroachment کم ہوا ہے۔ لیکن کریم نگر میں جن لوگوں کو لیز پر دیا گیا تھا، لیز کی معاوضہ ہو گئی، وہ کرایہ نہیں دے رہے ہیں، لیکن

آج بھی وہ بیٹھے ہوئے ہیں، ان کو کرایہ دینا چاہئے۔ اب ہم آتے ہیں ورنگل کی طرف۔

With regard to Warangal, the institutions are 1,731, and the total acreage is 2,962 acres of land. 1,237 acres of land have been encroached. In respect of Khammam, the institutions are 1991 and the total area is 534 acres of land. The area under encroachment is 143 acres of land. With regard to Nalgonda, the institutions are 2,215 and the total acreage is 5,300 acres of land, out of which 1,400 acres of land have been encroached. In Nizamabad, the institutions are 1,168 and the total acreage is 4,795 acres of land, out of which 23 acres of land have been encroached. In Mahabubnagar the institutions are 3,116 and the total acreage is 11,500 acres of land, out of which 7,864 acres of land have been encroached.

جناب اسپیکر (Mr. Speaker): اکبر صاحب! Please conclude. آپ اتنی تفصیل سے بات کریں گے تو ہم ہاؤز کو کیسے چلا سکتے ہیں؟

جناب اکبر الدین اویسی (Janab Akbaruddin Owaisi): میں ختم کر رہا ہوں صاحب! میں صرف چھوڑا ہی وقت لوں گا صاحب۔

With regard to Medak, I want to bring to your kind notice that the institutions are 3,695 and the total acreage of wakf land as per the first survey is 23,910 acres of land.

اس میں سے 23,782 ایکڑ پر قبضہ ہو گیا ہے۔ اور جو وقف بورڈ کے پاس ہے، وہ صرف 128 ایکڑ ہیں۔

Sir, now let us come to Ranga Reddy. It is an important district. The total extent of land is 14,785 acres of land.

اس میں سے 13,480 ایکڑ پر قبضہ ہو چکا ہے۔ صرف 1,304 ایکڑ بچے ہوئے ہیں۔ حیدرآباد میں 1,785 ایکڑ زمین ہے، جس میں سے 1,470 ایکڑ پر قبضہ ہو چکا ہے۔ تو اسپیکر صاحب، یہ تفصیلات آپ کے سامنے رکھتے ہوئے میں سی ایم ایم صاحب سے مطالبہ کروں گا۔

And Hon'ble Speaker Sir, with your kind permission, I want to make a request. وقف بورڈ اور انڈسٹریز، یہ دونوں subjects ایسے ہیں جن میں بہت ساری بے قاعدگیاں ہوئی ہیں۔ MIM کا جو rotation basis پر جیسا آج نمبر کیا تھا، آئندہ شاید 17 سال تک کے بعد آئے گا تو میں آپ سے درخواست کروں گا کہ ہمارے سلاٹ میں rotation میں ہمارا جدول آئے گا، اس میں صرف وقف بورڈ اور انڈسٹریز کی زمینات پر اگر ہم discussion کریں گے تو شاید ہم کچھ نتیجہ نکال سکتے ہیں۔ یہ میں اس لئے بھی کہہ رہا ہوں کیونکہ اب ریونیو ڈپارٹمنٹ وہاں جا کر جو تحقیقات کر رہا ہے، وہ تحقیقات ہونے کے بعد کنجیز میں سامنے آئیں گی۔ میں سی ایم ایم صاحب سے یہ بھی کہوں گا کہ reconciliation of lands کا کام جو ہو رہا ہے، اس میں بھی وقف بورڈ کو شامل کرنا چاہئے۔ میں نے جو تفصیلات آپ کے سامنے رکھی ہیں، یہ تفصیلات پہلے سروے کی ہیں۔ دوسرے سروے میں اور نتائج دی ہوئی ہے۔ جیسا میں نے کل لیکچر کے تعلق سے آپ سے کہا میرے پاس لیکچر کا بھی جی او ہے۔ یہ رپورٹ بھی ہے۔ آپ منگوا سکتے ہیں، میرے پاس پوری تفصیلات ہیں، لیکن اس وقت کم ہیں، اس لئے میں حکومت سے یہی درخواست کروں گا کہ آج آپ نے جو فیصلے لئے ہیں، ان پر آپ غور کریں۔ میں سی ایم ایم صاحب سے یہ بھی کہوں گا، یہاں ہمارے نظام آباد کے منسٹر صاحب بھی ہیں، بڑے پھاڑ کی درگاہ کی جو بنڈی ہوئی ہے، اس میں وقف بورڈ کو روک رو پڑے آتے ہیں۔ وہ وقف بورڈ نہیں چھڑا سکا۔ میں منسٹر صاحب سے درخواست کروں گا کہ آپ intervene کر کے بڑے پھاڑ کی اس بنڈی کو چھڑا دیں۔ صاحب۔ وقف بورڈ کے پاس پیسہ نہیں ہے۔ اور میں نے اخبارات میں پڑھا کہ سی ایم ایم صاحب نے جہانگیر آباد کی درگاہ کے لئے اسی کروڑ کے ایک package کا اعلان کیا ہے۔ تو میں سی ایم ایم صاحب کو اس کے لئے مبارکباد دیتا ہوں۔ اور جہانگیر آباد کی درگاہ کے ساتھ ساتھ میں کہوں گا کہ بڑے پھاڑ کی درگاہ، وہاں پھر ہماری درگاہ یونیٹس ہو، اور آپ جانتے ہیں کہ ہمارا شرف الدین صاحب کی پھاڑی کی بہت بڑی درگاہ ہے، اس کے لئے لو اس کے ریپ کی تعمیر کے لئے وقف بورڈ نے منظوری دی ہے، وہ ناکالی سی ایم ایم صاحب کے پاس ہے، دو کروڑ میں وہ ریپ بن جائے گا، آپ اس کے لئے منظوری دیجئے۔ اور مواصلاتی کا پھاڑ، آپ جانتے ہیں کہ شیعہ حضرات کے لئے وہ کتنا مقدس ہے۔ اس کے لئے ہم نے GHMC کے ذریعہ پانچ کروڑ روپے میں آدھا ریپ بنایا ہے۔ اب ضعیف لوگ گاڑی میں اوپر موٹا لیٹ جاسکتے ہیں۔ شیعہ حضرات کے ساتھ شیعہ حضرات بھی وہاں جاتے ہیں۔ وہاں کے ریپ کے لئے بیس کروڑ روپے کا estimate بنا ہے۔ وہ بھی اگر آپ محکمہ تعلیمتی بہبود کو بول دیں گے تو آپ کو بیس کروڑ روپے اب دینے کی ضرورت نہیں ہے، سال میں دو دو کروڑ تین تین کروڑ روپے دیں گے تو مواصلاتی کے پھاڑ کے لئے ایک ریپ بن جائے گا۔ شیعہ حضرات کے لئے مسافر خانہ کی بھی ضرورت ہے۔ میں یہ بھی کہوں گا کہ تلنگانہ میں جو دائرۃ المعارف ہے، وہ ایک بہت اہم ادارہ ہے۔ آج وہ neglected ہو گیا۔ مرکزی حکومت نے بجٹ کو کم کر دیا ہے۔ آپ اپنے عہدیداروں سے کہئے کہ دائرۃ المعارف کا دورہ کریں، ڈیپٹی سی ایم کو مٹلی صاحب کے ساتھ میں بھی جاتا ہوں، جا کر دیکھ کر اور ان سے بات کر کے ہمارے بجٹ میں سے کچھ دینا تو ہم دیں گے۔ وہاں جتنے manuscripts ہیں، ہم ان کو digitalize کروائیں گے۔ یہ وقت کا ضروری تقاضا ہے۔ میں آخر میں سی ایم ایم صاحب سے کہوں گا کہ آپ نے کلمہ مجھ کے لئے منظوری دی ہے، مکہ مسجد کے سامنے

نظامیہ میں کالج ہے۔ وہ پرائیوٹ کالج ہے۔ ایک واحد medical education ہے جو اردو میں ہے۔ آج وہ عمارت خردوش ہے۔ وہاں بانی لک رہا ہے۔ وہ عمارت کبھی بھی گر جائے گی۔ اس مرتبہ نہیں تو آئندہ جہت میں restoration of Nizamia Tibbi College کے لئے 8-10 کروڑ روپے اگر آپ دیں گے تو ہم اس عمارت کی بھی حفاظت کر سکیں گے۔ اور Multi Sector Development Programme کے لئے میں بول گا کہ سارے انسان میں بھی اس کو کیا جائے۔ اور پھر میرے پاس تفصیلات ہیں، لیکن وقت نہیں ہے۔ تو میں نے یہ ساری باتیں آپ کے سامنے رکھی ہیں۔ وقت بورڈ کے تعلق سے ہم آئندہ کچھ کریں گے۔ میں آخر میں یہ بول گا کہ ایم صاحب، آپ نے اس ایوان میں اعلان کیا تھا کہ فلک نما اور فینچل گڑھ ڈگری کالج کے لئے میں کروڑ روپے جاری کریں گے، اس کالج کو ابھی تک جاری نہیں ہوا ہے، اگر وہ بھی جاری ہو جاتا ہے تو بہت اچھا ہوگا۔ میں آخر میں یہ کہتے ہوئے ختم کروں گا کہ یہ حکومت ہر کسی کو ایک نظر سے دیکھتی ہے، ہر کسی کو ایک ہی نظر سے دیکھ کر کام کرتی ہے، اور مجھے یقین ہے کہ جو وعدے کئے گئے ہیں، وہ پورے ہوں گے، اور میں یہ بھی بول گا کہ مجھے یقین ہے کہ آپ نے مسلمانوں کے لئے بارہ فیصد تحفظات دینے کا جو وعدہ کیا ہے، ان کے لئے بھی ضرور ہم کوشش کریں گے اور جلد از جلد ان کو حاصل کریں گے۔ تحفظات جب ملیں گے، ملیں گے، لیکن میں یہ بول گا کہ all the benefits on par with SCs and STs جو ہیں، ان کو اگر اقلیتوں کے لئے بھی implement کر دیں گے تو یہی سب سے بڑی کامیابی ہوگی۔ میں سی ایم صاحب سے کہوں گا کہ SCs and STs کے passing marks بھی کم ہیں، آپ اس پر بھی غور کیجئے کہ کیا ہم اقلیتوں کو بھی ان ہی خطوط پر لاسکتے ہیں۔ میں آخر میں سی ایم صاحب کا شکریہ ادا کروں گا کہ سارے ہندوستان میں تلنگانہ اور ریاست ہے، اور یہ سی ایم جنرل نے مرکزی حکومت کو خط لکھا ہمارے مطالبہ پر کمیٹی کے اعلان کو اردو میں بھی منعقد کرنا چاہئے۔ یہ کام ہو گیا ہے اور یہ کامیابی ہماری ریاست کی ہے۔ میں سی ایم صاحب سے کہوں گا کہ آپ نے اس ایوان میں وعدہ کیا تھا کہ سرکاری ملازمت کے جتنے بھی مقررات ہوں گے، ان کے امتحانات اردو میں بھی منعقد کئے جائیں گے۔ میں آپ سے درخواست کروں گا کہ اگر آپ اس کا بھی جی اوائل دیں گے تو ہم بانی ہوگی، کیونکہ جب تک ہم زبان کو روزگار سے محروم نہیں کریں گے، اس وقت تک زبان زندہ نہیں رہے گی۔ تو آج ہمیں اردو کو روزی و روٹی سے جوڑنا ہوگا۔ یہی اردو قائم رہے گی۔ سرکاری مقررات کسی بھی محکمہ میں ہونے دیجئے، اگر وہ امتحانات اردو میں بھی ہوں گے تو اس سے فائدہ ہوگا۔ اس کا بھی ایک اعلان دیجئے، چاہے وہ پولیس کے مقررات ہوں، صحت کے ہوں، کسی بھی محکمہ کے ہوں، سرکاری مقررات کے امتحانات اردو میں بھی ہوں گے۔ جتنے competitive exams ہیں، چاہے ایسٹ ہو، ایسٹ ہو، کوئی بھی سیٹ ہو، وہ امتحان اردو میں بھی ہو جائے تو ہم اردو میڈیم کے بچوں کو بھی آگے بڑھا سکتے ہیں۔ یہ امتحانات چونکہ ٹیگور میں ہوتے ہیں، ہندی میں ہوتے ہیں اور انگریزی میں ہوتے ہیں، لیکن اردو میں نہیں ہوتے تو ہمیں امید ہے کہ آپ کی قیادت میں اردو کے ساتھ بھی انصاف ہوگا۔ میں سی ایم صاحب کا ممنون ہوں کہ انہوں نے ہمیشہ ہم کو وقت دیا، ہمارے مسائل سے واقفیت حاصل کی، آگاہی حاصل کی اور ان پر مثبت رد عمل ظاہر کرتے ہوئے ان مسائل کو حل کیا۔ میں حکومت کا، اس کے منسٹرس کا اور سارے لوگوں کا شکریہ ادا کرتا ہوں کہ ہم ہر وقت جو محسوس کرتے تھے کہ ہم کو دوسرے درجہ کے شہری کی

طرح دیکھا جاتا ہے، ہمارے مسائل پر توجہ نہیں دی جاتی، ہم سے نا انصافی ہوتی ہے، لیکن آج وہ یوں نہیں ہے۔ ہم بھی برابر کے ہیں، ہم کو بھی انصاف مل رہا ہے۔ حق مل رہا ہے۔ میں آپ سب کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔ انٹیکر صاحب! آپ نے مجھے جو وقت اور موقع دیا ہے، اور صبر کے ساتھ میری باتوں کو سنا ہے، اس کے لئے میں آپ کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔

جناب شکیل (Janab Shakil): انٹیکر صاحب! آج اس اہم موضوع پر اس ایوان میں ایک بار پھر مسلمانوں کے بارے میں اور اقلیتوں کے بارے میں بات کرنے کا جو مجھے موقع دیا گیا ہے، اس کا میں شکریہ ادا کرتا ہوں۔ ملک کی جتنی بھی ریاستوں کی ایوانیں جناب شکیل (Janab Shakil): انٹیکر صاحب! آج اس اہم موضوع پر اس ایوان میں ایک بار پھر مسلمانوں کے بارے میں اور اقلیتوں کے بارے میں بات کرنے کا جو مجھے موقع دیا گیا ہے، اس کا میں شکریہ ادا کرتا ہوں۔ ملک کی جتنی بھی ریاستوں کی ایوانیں ہیں یا پارلیمنٹ ہے، ہم ہمیشہ سے سنتے آ رہے ہیں کہ مسلمانوں کی پسماندگی، مسلمانوں کے social, economic and educational conditions کیسے ہیں، مسلمان کتنے پسماندہ حالات میں ہیں، مسلمان ایس سیز اور ایس ٹیز سے بھی زیادہ پسماندہ حالات میں ہیں، یہ سارے جسٹس کے رپورٹس ہیں، راجیندر رچرچ کمیٹی، جسٹس گوپال کیشن، جسٹس کندو کیشن، اور ابھی تلنگانہ ریاست کی طرف سے بنائے گئے سدیہر کیشن نے بھی اپنی رپورٹ میں واضح کر دیا ہے۔ انٹیکر صاحب! پچھلے ستر سال سے تمام مسلمان ہمیشہ پسماندگی کا شکار ہوئے، کئی سیاسی جماعتیں آئیں جو مسلمانوں کو ہمیشہ نظر انداز کرتی رہیں۔ جتنی سیاسی جماعتوں نے یہاں پر حکومت کی، ان سے ہم ہمیشہ یہ بولتے ہوئے آئے۔

زبان تو کھول، نظر تو مل، جواب تو دے،

میں کتنی بار لٹا ہوں، مجھے تو حساب تو دے

آج مسلمانوں کو پورے ہندوستان میں کوئی حساب دینے والا نہیں بچا تھا۔ آج تقریباً 65 سال کے بعد الحمد للہ پورے ہندوستان میں تلنگانہ ایک ایسی ریاست ہے جہاں پر مسلمان مکمل طریقہ سے اپنی ہر شناخت کے ساتھ محفوظ ہیں۔ یہ الحمد للہ ہمارے سی ایم مانی جناب کے سی آر صاحب جو اقلیتوں کو محبت کی نظر سے دیکھتے ہیں، ان کی ترقی کے لئے فکر کرتے ہیں، وہ ایک قلبی دوست ہیں۔ آج ہندوستان کی پوری ریاستوں میں آپ انکو بڑی کرہا لیں۔ اگر کوئی سروے کر لیں کہ کس ریاست میں مسلمان محفوظ ہیں تو ہندوستان کی تمام ریاستوں میں آپ دیکھ سکتے ہیں کہ تلنگانہ ریاست میں جو مسلمان ہیں، وہ پوری طرح محفوظ ہیں۔ آج پورے ہندوستان میں فرقہ وارانہ ماحول چل رہا ہے، آج یہاں پر ریاست تلنگانہ میں کسی آر صاحب کی قیادت میں مسلمان سب سے زیادہ محفوظ ہیں۔ آج میں آپ کو بتانا چاہ رہا ہوں کہ جہاں پر بجٹ کی بات ہو رہی تھی، مسلمانوں کا بجٹ 2004-05 میں تقریباً 40 کروڑ روپے تھا، 2005-06 میں پچاس کروڑ ہوا، 2006-07 میں 70 کروڑ ہوا، 2007-08 میں 120 کروڑ ہوا، ویسے ہی 2011-12 میں 300 کروڑ، 2012-13 میں 488 کروڑ۔ جب کانگریس پارٹی کے سامنے انکیشن تھا تو اس بجٹ کو ڈبل کر کے 1027 کروڑ کر دیا گیا۔ چونکہ انکیشن کا وقت تھا، مسلمانوں کے ووٹوں کی ضرورت تھی، ووٹ لے کر پھر ایک بار مسلمانوں کو دھوکہ دینا تھا، اسی لئے اس وقت 2013-14 میں 488 کروڑ کے بجٹ کو ڈبل کر کے 1027 کروڑ کر دیا گیا تھا۔ لیکن تلنگانہ ایک نئی اور چھوٹی سی ریاست ہے جہاں پر صرف 44,62,000 مسلمان ہیں، اس نئی ریاست تلنگانہ میں الحمد للہ مسلمانوں کے لئے 1030 کروڑ سے بجٹ شروع ہوا۔ انٹیکر صاحب! میں آپ کو بتانا چاہ رہا ہوں کہ ہمارے ملک کی دیگر ریاستیں ہیں۔ ہمارے بازو آئندہ پریشی ریاست ہے جہاں 70 لاکھ مسلمان ہیں، لیکن وہاں کا بجٹ صرف 864 کروڑ روپے ہے، اور کیرلا جیسی ریاست جہاں مسلمانوں کی آبادی 26.8% ہے، وہاں پر مسلمانوں کا بجٹ صرف 1050 کروڑ روپے ہے۔ انٹیکر صاحب! یو پی جیسی بڑی ریاست جہاں پر 3,80,00,000 مسلمان ہیں، وہاں پر

مسلمانوں کے لئے صرف 2,400 کروڑ کا بجٹ دیا گیا ہے تو ایسی چھوٹی ریاست تلنگانہ میں جہاں صرف 44,60,000 مسلمان ہیں، ایسی ریاست میں آج 1,250 کروڑ کا بجٹ کی آرصاحب قلیوں کی بہبودی اور ترقی کے لئے دے رہے ہیں۔ یہ آج تک کسی سی ایم نے نہیں دیا۔ میں آپ کو بتانا چاہ رہا ہوں کہ جن مسلم اسکیمات کا یہاں پر آغاز کیا گیا، ان میں سب سے پہلے شادی مبارک اسکیم ہے۔ آج پورے ہندوستان کی سطح پر کوئی بھی ایسی ریاست نہیں ہے جو شادی مبارک اسکیم کے تحت غریب مسلمان بچیوں کو 75,116 روپے دے رہی ہے۔ آج مرکزی حکومت اس چیز پر عمل کرنے کے لئے بے چین ہے۔ بے قرار ہے۔ مرکزی حکومت نے یہاں کی تفصیلات منگوائی ہیں کہ یہاں پر کس طریقہ سے اس اسکیم پر عمل کیا جا رہا ہے۔ دیگر ریاستیں بھی، جیسے مہاراشٹر، یوپی وغیرہ بھی کہہ رہی ہیں کہ یہاں پر مسلمان ماں باپ کا بچہ ہلاک کرنے کے لئے غریب بچیوں کے لئے 75,116 روپے کی اتنی خاطر رقم جودی جا رہی ہے وہ واقعی قابل مبارکباد ہے۔ جب اسکیم شروع کی گئی تھی تو اپوزیشن جماعتیں بول رہی تھیں کہ یہ اسکیم کہاں کا مایاب ہوگی؟ ہم نے تو یہ اسکیم لائی ہے، آپ کو نسی اسکیم لائے تھے؟ آپ 20,000 یا 22,000 روپے دیتے تھے لیکن کبھی cash or cheque کے ذریعہ لے لیا نہیں دی گئی صرف چیک، ستر اور سامان دئے۔ 2,000 کا سامان 20,000 روپے کا ہے بول کر دیتے تھے۔ مطلب اس میں بھی corruption رہتا تھا، لیکن آج الحمد للہ جس بچی کی شادی ہو رہی ہے، اس کے والد کے اکاؤنٹ میں حکومت کی جانب سے 75,116 روپے ڈالے جا رہے ہیں۔ جب یہ اسکیم شروع کی گئی تھی تو ہمارے ڈپٹی سی ایم محمد علی صاحب نے کہا تھا کہ ہم لوگ سالانہ تمیں تا چالیس ہزار شادیاں کریں گے، لیکن اپوزیشن پارٹیوں کا کہنا تھا کہ کیا آپ لوگ مذاق کر رہے ہیں، تمیں تا چالیس ہزار شادیاں کیا آپ لوگ کر سکتے ہیں؟ لیکن الحمد للہ 2014 میں یہ اسکیم شروع ہوئی تھی، تین سال بھی مکمل نہیں ہوئے، آج اس تلنگانہ ریاست میں ستر ہزار مسلم بچیوں کی شادیاں کرائی گئی ہیں۔ تو یہ قابل مبارکباد ہے اور قابل ستائش ہے۔ اسے اسکا تعلیمی دوست، اس سے اچھا سی ایم جو مسلم بچیوں کا احساس رکھتے ہوئے ان کی شادیوں کا کارنامہ انجام دینے آ رہا ہے، اس سے زیادہ مسلم دوستی کی مثال میں کیا دوں آپ کو؟

اگر آپ دوسرے موضوع پر چلیں، تعلیمی اتھارٹی اسکولس، آج تک کسی ریاست نے بھی مسلم طلباء کے لئے quality education دینے کے بارے میں نہیں سوچا۔ سابقہ میں چاہے وہ متحدہ، اندھرا پردیش ہو یا ہندوستان کی دیگر ریاستیں ہوں، جتنی بھی کمزیاں قائم کی گئیں، ان ساری کمزیاں نے یہ کہا کہ Muslims are lagging behind in the education sector. They are performing very poor in the education sector. آج مسلمانوں کی پسماندگی دور کرنا ہے تو بنیادی طور پر ان کو مضبوط کر کے ان کو آگے بڑھانا ہے۔ یہ سوچتے ہوئے سی ایم صاحب نے تعلیمی اتھارٹی اسکولس کی جو شروعات کی ہے، آج اس کی ستائش مرکزی حکومت کر رہی ہے اور تمام ریاستیں بھی اس کی ستائش کر رہی ہیں۔ ماضی میں مسلم ماں باپ اپنے بچوں کو اسکول بھیجنے کے لئے تگمڑا کرتے تھے، پریشان ہوتے تھے، پھر بھی کچھ نہ کچھ رقم کر کے مرکزی اسکول کو بھیجتے تھے، انگریزی میڈیم اسکول میں پڑھانے کی کوششیں ہی نہیں تھیں، اور بچیوں کو تو اسکول بالکل نہیں بھیجتے تھے۔ مسلم بچے child labour میں

involve ہو کر بالکل uneducated and illiterate داخل ہو رہے تھے۔ ایسے داخل میں مسلم بچوں کا ہاتھ بڑا کر کے ان کو بنیادی طور سے آگے بڑھانے کے لئے اور ان کو تعلیم دے کر مضبوط کرنے کے لئے آج ان تعلیمی اتھارٹی اسکولس کا آغاز کیا گیا۔ ستر سال کی ہندوستان کی تاریخ میں آج ایک ساتھ 1206 تعلیمی اتھارٹی اسکولس کھلنا کوئی معمولی بات نہیں ہے۔ اسکا سربراہ صاحب ایسا ایک بہت بڑا achievement ہے۔ آج پچاس ہزار لڑکوں کے ساتھ equality میں education لیتے ہوئے پچیس ہزار لڑکیاں بھی تعلیمی اتھارٹی اسکولس میں پڑھ رہی ہیں۔ اسکا سربراہ صاحب! میں آپ کو بتانا چاہ رہا ہوں کہ یوٹھن کے تعلیمی اسکول کی انھوں جماعت کی ایک مسلم بچی جس کا نام سدرقا بنتی ہے، اسکا سربراہ صاحب! میں تمام ممبروں کو ایک بہت اہم چیز بول رہا ہوں۔ ماڈرن ٹیکنالوجی اور فریڈم سب سے طویل چوٹی ہے۔ وہ لڑکی یوٹھن کی چوٹی پر چڑھ کر ایک مقام حاصل کر کے افریقہ جا کر یوٹھن لے کر آئی۔ آپ کو معلوم ہونا چاہئے کہ اس لڑکی کے ماں باپ غریب کسان ہیں، اپنی بچی کو مرکزی اسکول بھیجنے کی بھی ان کی استطاعت نہیں ہے، الحمد للہ سی ایم کے سی آر صاحب نے اپنے جہد کرم سے انگریزی میڈیم تعلیمی اتھارٹی اسکولس کھل کر اوڈیاں پراسپروٹس کو develop کر کے مسلمانوں کو آگے لایا۔ آج یہ غریب کاشت کرنے والوں کی ٹیٹی سدرقا بنتی کھانا بخور اور سٹ پر 19,600 sq.mtrs کی چڑھائی چڑھ کر ہندوستان کے لئے تلنگانہ کے لئے انوکھے کے لئے ایک بہترین نام حاصل کر کے آئی تو یہ پوری سی ایم صاحب کی مہربانی سے الحمد للہ تعلیمی اتھارٹی اسکولس کی جو بنیاد ہے، یہ بہت بڑا کارنامہ ہے۔ 200 سے زیادہ اسکولس کھلنا، یہ پورے ہندوستان میں کوئی سی ایم سوچ بھی نہیں سکتا، لیکن یہاں ہمارے سی ایم صاحب نے صرف دو سال میں یہ کر کے دکھایا۔ الحمد للہ ان اسکولس میں بہترین معیاری تعلیم دی جا رہی ہے۔

The students studying in the Minority Residential Schools got first prize in Essay Writing, sports and first prize in so many other fields, and they are achieving a lot. Sir, as Chairman of the Legislature Committee on Minorities Welfare, I had visited various Minority Residential Schools in the State. I have seen with my own eyes several boys and girls speaking very good English. Even the Oxford University students cannot speak like them. The students studying over there are speaking such a beautiful language. I really thank the Hon'ble Chief Minister for this biggest achievement that was never made in the history of India.

اسکا سربراہ! اس کے بعد میں سی ایم صاحب سے گزارش کرنا چاہتا ہوں کہ جو تعلیمی اتھارٹی اسکولس کی عمارتوں کی تعمیر کا مسئلہ ہے، تمام آبائی حلقوں میں زمینات کی نشاندہی کی گئی ہے، آپ اس کے لئے جلد سے جلد ٹنڈر بس لائیں۔ اس کا infrastructure بھی اتنا بڑا دل کر کے انیس سے پچیس کروڑ روپے ایک ایک اسکول کواٹ کرتے ہوئے ہر طالب علم پر سالانہ 65,000 روپے کا خرچ، ایک nutritious food اور healthy life and healthy education آپ معیاری تعلیم جو طلباء کو فراہم کر رہے ہیں، ایک permanent infrastructure کے ساتھ تبدیل کر کے ان اسکولس کو اور مضبوط کیجئے۔

సంక్షేమం” గురించి

I appeal to the Government to recruit the Teachers permanently for all the Minority Residential Schools in the State.

اس کے علاوہ سی ایم اور سیزلر شپ ٹیچرز کا لائسنس ایکٹیم ہے کہ پہلے اس ایکٹیم میں مسلم طلباء کو اور سیزلر شپ کے لئے دس لاکھ روپے اربلر شپ کے تحت دئے جاتے تھے، لیکن تمام مسلمان نمائندوں کی نمائندگی پر I have to treat the Muslims also on par with SCs and STs, MLCs and MAs کی نمائندگی تھی، الحمد للہ دس لاکھ سے بیش لاکھ روپے اس اربلر شپ میں کیا گیا۔ اسٹیکر صاحب! اس میں ایک خاص بات یہ ہے کہ یہاں پر

592 students belonging to minorities have already received the amount under this Chief Minister's Overseas Scholarship Scheme.

اسٹیکر صاحب! اس میں ایک بہت ہی خوشی کی بات یہ ہے کہ میری پردہ نشین بہنوں نے پورے ہندوستان میں کبھی حکومت سے ایک روپیہ بھی اور سیزلر شپ کے تحت حاصل نہیں کیا تھا۔ الحمد للہ آج سی ایم صاحب کے رحم و کرم سے

seventy four girls are pursuing higher education in other countries viz., United States of America, Australia, New Zealand, United Kingdom and other countries.

تو الحمد للہ جو ہماری پردہ نشین بہنیں ہیں، 74 لڑکیاں آج اتنی اچھی معیاری تعلیم حاصل کر رہی ہیں۔ یہ سی ایم صاحب کی مہربانی سے ہے۔ اس کے علاوہ ہم سب تلیتوں کی بات کر رہے ہیں، یہاں پر صرف مسلمانوں کی بات نہیں ہے،

Forty eight students belonging to Christian Community, two students belonging to Jain Community and one student belonging to Sikh Community had so far received the Chief Minister's Overseas Scholarship.

اسٹیکر صاحب! اس کے علاوہ reimbursement of tuition fee میں بھی Pre Matric Scholarships میں حکومت کی جانب سے الحمد للہ آج بڑے پیمانہ پر 50,000 left over students کو حکومت کی جانب سے Pre Matric Scholarship جاری کی گئی۔ اس کے علاوہ Telangana Minorities Study Circle جہاں پر بہترین طریقہ سے تقریباً 100 طلباء کو IAS and IPS Officers کی ٹریننگ دی جا رہی ہے۔ اور سب سے اہم بات اقلیتی مایاتی کارپوریشن کے ذریعہ بے روزگار اقلیتی نوجوانوں کے لئے ایک ایکٹیم متعارف کی گئی ہے۔ پہلے اقلیتی مایاتی کارپوریشن کے ذریعہ پچاس فیصد کی سبسڈی دی جاتی تھی، آج الحمد للہ سی ایم صاحب کے آنے کے بعد on par with SCs and STs مسلمانوں کو بھی موقع دینے کے لئے اس سبسڈی کو بڑھا کر اتنی فیصد کر دیا گیا۔ یہ ایک self help scheme ہے جس کے ذریعہ وہ خود تجارت کر کے آگے بڑھ سکتے ہیں۔ میں سی ایم صاحب سے کہنا چاہتا ہوں کہ 150 کروڑ کا بجٹ الاؤٹ اقلیتی مایاتی کارپوریشن کے تحت ہے۔ میں صاحب سے گزارش کرنا چاہتا ہوں کہ 1,53,000 applications جو اقلیتی مایاتی کارپوریشن

میں لوٹنے کے لئے آئے، ان کو disburse کرنے کے لئے واقع میں ہزاروں کروڑ روپے لگیں گے، لیکن اس میں ایک طریقہ ہے۔ میری صاحب سے ادباً گزارش ہے کہ ایک لاکھ روپے کے جو eligible applicants 23,000 ہیں، ان میں آپ applicants ہیں جنہوں نے اقلیتی مایاتی کارپوریشن میں لون کے لئے درخواست دی۔ وہ ایک لاکھ روپے کا لون ہے۔ میں آپ سے ادباً گزارش کرتا ہوں کہ اس میں bank consent کو نکال دیا جائے اور ان 23,000 applicants کو اتنی ہزار روپے کے حساب سے دئے جائیں، تو تقریباً 190 کروڑ میں آپ نے جتنی بھی درخواستیں حاصل کیں، وہ تمام 53,000 applicants کو disburse کر دیا جاسکتا ہے اور پھر سے fresh loans کو آئندہ سال سے شروع کیا جاسکتا ہے۔ ایک ایک لاکھ روپے کو uniformity کر کے اس میں 80,000 روپے ہیں، ان کو without bank consent کیا جاسکتا ہے

But it should be linked up with the fund. They have to put an amount of Rs.20,000/- from their own money and 80% fund will be given by the Telangana State Minorities Finance Corporation.

اسٹیکر صاحب، یہ بہت اہم ایکٹیم ہے۔ میری ادباً گزارش ہے کہ اس ایکٹیم کو عمل میں لایا جائے۔ اس کے علاوہ میری سی ایم صاحب سے ایک خصوصی گزارش ہے، جو اخباروں میں اور ٹی وی پر ہم دیکھتے آ رہے ہیں کہ Government of India حج کمیٹی کے لئے ایک کمیٹی form کر کے recommendations منگوا رہی ہیں، ان recommendations میں مسلمانوں کی شریعت کے ساتھ کھلو کر کیا جا رہا ہے۔ اس کے علاوہ حج کے لئے جو سبسڈی دی جا رہی ہے اسٹیکر صاحب، جو عازمین حج، حج کمیٹی کے ذریعہ حج کو جا رہے ہیں، حج کمیٹی تقریباً 58,560 روپے ایک حاجی کے ٹکٹ کے لئے لے رہی ہے اور حکومت کے لوگ بول رہے ہیں کہ ہم حاجیوں کو 50% سبسڈی دے رہے ہیں۔ اسٹیکر صاحب! سی ایم صاحب سے میری گزارش ہے Central Haj Committee اور Union Ministry of Minorities کو آپ ایک خط لکھتے ہوئے یہ کہیں کہ مسلمانوں کو سبسڈی نہیں چاہئے، کیونکہ مسلمان سبسڈی کا کوئی مطالبہ نہیں کر رہے ہیں۔ آپ بچیں ہزار کے ٹکٹ کے لئے عازمین حج سے ساٹھ ہزار روپے وصول کر رہے ہیں اور کہہ رہے ہیں کہ ہم ان کو 50% سبسڈی دے رہے ہیں۔ آپ کتنا بےوقوف بنائیں گے؟ کتنے سالوں سے بےوقوف بناتے ہوئے آ رہے ہیں؟ آپ ایرافٹ بک ایر کرافٹ لیز کر رہے ہیں، جبکہ ایرافٹ بک پاس ایر کرافٹ موجود نہیں ہیں۔

They are leasing the Aircraft from Saudi Airlines and from Nas Airlines. But the Haj Committee of every state can lease an Aircraft.

وہی ٹکٹ ہم کو 20,000 روپے میں پڑ جاتا۔

The Haj Committee of every state should get the opportunity to lease their own Aircraft. Sir, through you, I would like to request that the Government of India should call for a global tender so that the burden on Hajies would be reduced.

نہی آپ سے اوبارگارش ہے کہ یہ ہو کہ دی جوج کے معاملہ میں ہو رہی ہے، مسلمانوں کو سہڈی دے کر بدنام کیا جا رہا ہے کہ ہم حاجیوں کو سہڈی دے رہے ہیں۔ یہ سہڈی بالکل بے بنیاد اور غلط ہے اور ہم لوگ اس کے بالکل یخت خلاف ہیں۔ اس کے علاوہ الیکٹرک صاحب، Saudi Consulate کی یہاں پر حیدرآباد میں یخت ضرورت ہے۔

Over 4,00,000 people from the city of Hyderabad and the districts of Telangana work in diverse fields in Saudi Arabia contributing substantially to the economies of both the countries. Their family members have huge concerns relating to their employment, living conditions, security, etc. Close to 1,00,000 pilgrims from Telangana visit Saudi Arabia for Haj and Umrah every year. The trade, business activity between the entrepreneurs, businessmen of Telangana and Saudi Arabia is of very high volume. The State has lot more to offer in the areas of health care, gems and jewellery, biotechnology, agro and food processing, pharmaceuticals, micro, small and medium enterprises, tourism, textile and skill development, etc., which could have effect on economic ties to a significantly high level.

Hyderabad enjoys historical, traditional and cultural ties with Saudi Arabia, which can be strengthened with little effort by both the sides for mutual benefit. Against the backdrop of establishment of Saudi Arabia Consulate in Hyderabad, particularly at a time when it is fast emerging as a world class city, will go a long way. The Consulate will serve not merely the people of Telangana but also the people of erstwhile Nizam state like the people of Maharashtra, Gulbarga, Bidar, Karnataka, Nanded, Aurangabad, Maharashtra. Lot of people come to Hyderabad to travel to Saudi Arabia and for other purposes. So geographically, Hyderabad which is centrally located in India, is accessible by all modes of transport within the country and internationally. Several flights operate to Saudi Arabia, Middle East, etc. from Hyderabad.

The cosmopolitan city enjoys salubrious climate and excellent infrastructure compared to

any place in the world. After the formation of Telangana, Hon'ble Chief Minister has taken special interest in developing Hyderabad as a world class city. I request the Hon'ble Chief Minister to write a letter to Ministry of External Affairs and also to the Ambassador of Saudi Arabia to establish a Consulate in Hyderabad. Again the establishment of Consulate works in a reciprocal way. If Saudi Arabia wants to open a new Consulate in any place in India, India also has to open a Consulate in Saudi Arabia. Lot of people who stay at Dammam also needs Indian Consulate in Dammam. I appeal to the Hon'ble Chief Minister to request our Prime Minister to address a letter to Saudi Government for a Consulate in Hyderabad and reciprocal Indian Consulate in Dammam. Again Speaker Sir, Coming to the point, anything Hon'ble Chief Minister—

محترم چیف منسٹر صاحب کے سامنے جب بھی کہا گیا کہ مسلمانوں کو آج اس چیز کی ضرورت ہے تو آج تک کبھی کسی چیز کے بارے میں نہیں بول کر نہیں بولے صاحب۔ اب ایک ہزار روپے موڈوں اور اماموں کا honorarium شروع ہوا۔ یہ لوگ کب دے صاحب؟ کس نے اماموں اور موڈوں کو پیسے دئے؟ بے چارے، بے بس، غریب، پریشان والا چارواں دے رہے ہیں ہٹا پڑھا رہے ہیں، کوئی پوچھنے والا نہیں ہے۔ موڈوں اور امام کب سے جائیں تو لوگ چوری کی نظر سے ان کو دیکھنے والے تھے! موڈوں اور امام بہت معزز اور اچھے لوگ ہوتے ہیں جنہیں تین تین، چار چار روپے ہیں، جن کے families بے بس اور اچار ہیں، ایسے اماموں اور موڈوں کو بھی جس طرح بیچاروں کے ساتھ انصاف کیا جا رہا ہے، بالکل ایسی طریقہ سے موڈوں اور اماموں کے ساتھ انصاف ہونا چاہئے، الیکٹرک صاحب، یہ سوچتے ہوئے ایک ہزار روپے سے شروعات کی گئی، اور اس کے بعد پوری ملک کی ریاست میں تقریباً ساڑھے نو ہزار اماموں اور موڈوں کو پندرہ سو روپے مل رہے ہیں جبکہ کسی ریاست میں بھی یہ رقم نہیں دی جا رہی ہے۔ مطلب یہ قابل ستائش ہے۔ یہ ساڑھے نو ہزار لوگ جب بھی نماز پڑھ رہے ہیں، باج وقت کی نماز میں کسی آڑ صاحب کے لئے دعا کر رہے ہیں، ہاتھ اٹھا کر دعا کر رہے ہیں کہ یا اللہ، یہ مسلمانوں کا مسیحا بن جائے، مسلمانوں کا یہ کیا ہمدرد ہے جو ان کے لئے ایک رقم تو تنخواہ دے کر ہماری family کا آسماں بنا دیا، یا اللہ، تم اٹھا لکھا شکر ہے، ہر موڈوں اور امام ہاتھ اٹھا کر یہ دعا کر رہے ہیں۔ یہ موڈوں امام ہی نہیں صاحب، مسلمانوں میں جو جو مصوم ہے آج اگر بڑی تعلیم حاصل کر رہے ہیں ان کے ماں باپ سے پوچھنے کہ ان کی خوشی کا کیا حال ہے، ان کے ماں باپ سے پوچھنے جو ایک وقت کا کھانا اپنی اولاد کو نہیں کھلا سکتے، ایک nutritious and healthy food with good quality of English Medium education جو ان کے بچوں کو مل رہا ہے، ان بچوں کے ماں باپ آج کہہ رہے ہیں کہ میرے بچے IAS میں گئے، میرے بچے انجینئر میں گئے، میرے بچے IPS میں گئے، میں نے بچے Scientist بنائے گئے وہاں ماں باپ سے پوچھنے صاحب، جو آج کسی آڑ صاحب کے لئے دعا کر رہے ہیں۔ آج لوگ سوچتے تھے کہ مسلمان بچے جن کے پاس پڑھنے کے لئے، اسکول جانے کے لئے کوئی راستہ نہیں ہے، صرف آج child labour میں involved تھے، وہ بچے ایسی تعلیم حاصل کر رہے ہیں۔ اتنا اچھا کارنامہ یہ کوئی نہیں کر سکتا صاحب۔ اور اردو کو Second Official Language کا درجہ دینے کے تعلق سے میری ہی ایم صاحب سے اوبارگارش ہے۔۔۔ Please Sir، آپ مجھے چھ مہینے میں صرف ایک بار بات کرنے کا موقع دیتے ہیں، آپ تجویز میری کتنی کچھ صاحب۔ صاحب تمام اصناف میں ایک ہی مسلم اہل اے ہوں۔

సంక్షేమం” గురించి

جناب ٹی۔ ہریش راؤ (Janab T. Harish Rao): نگیل صاحب! آپ کو بات مت کرہوں بلکہ یہ ہے
ہیں۔ آپ کی بات سمجھیں۔ آپ کو جتنا وقت لینا ہو، کل لے لیجئے۔

SRI SHAKIL (Bhongiri): Urdu is declared as the second Official language in the entire Telangana. But it is not uniformly followed in all the districts.

جیسے ضلع بھدرادری میں، اور تھم میں اردو دوسری سرکاری زبان کے طور پر عمل میں نہیں لائی جا رہی ہے تو اردو کو دوسری سرکاری زبان کا
درجہ دیا گیا ہے، وہ بول رہے ہیں کہ

it depends on the population basis.

تو صاحب، میری گزارش ہے کہ تمام اضلاع میں اردو کو دوسری سرکاری زبان کا درجہ دیا جائے۔ اس کے علاوہ صاحب، حکومت کے
Legislative Affairs میں ان کے بارے میں میں بولنا چاہ رہا ہوں۔ Minister صاحب سے گزارش کر رہا ہوں کہ اس سیشن کے چلنے تک روزانہ ایک گھنٹہ تقریر کے بارے میں بولنے کے لئے دیجئے
صاحب، کیونکہ سی ایم صاحب جتنا کام کر رہے ہیں، اس لحاظ سے میں جتنی بات کروں، بہت کم ہے صاحب۔ مہربانی کر کے یہ میں
آپ سے گزارش کر رہا ہوں۔ اس کے علاوہ صاحب آج چھ کارپوریشنس میں مسلم چیرمین ہیں صاحب جو آج تک کوئی بھی حکومت نہیں
دے سکی صاحب۔ ہر شعبہ حیات میں مسلمانوں کی ترقی کے لئے آج ہمارے سی ایم صاحب لگے ہوئے ہیں۔ اللہ ان کو صحت اور عافیت
دے۔ ریاست تلنگانہ میں جس طریقہ سے مسلمان محفوظ ہیں، کے سی آر صاحب کی سرپرستی میں ہمیشہ محفوظ رہیں۔ آج وقف بورڈ کا جو
کارنامہ ہوا، میں سی ایم صاحب کا تہ دل سے شکریہ ادا کر رہا ہوں جو وقف بورڈ کے clean up کا کام کر رہے ہیں۔ جتنی پارٹیاں آئی
تھیں، وہ وقف بورڈ میں بدعنوانیاں بڑھادی تھیں صاحب، وقف بورڈ میں بدعنوانی چل رہی تھی تو بدعنوانی کو ختم دیتے ہوئے آئے اور
بدعنوانی اور بڑھتی گئی، وقف بورڈ میں وکرس کا ایک مرکز بن گیا تھا۔ آج سی ایم صاحب نے بہادری کے ساتھ ایک بہترین فیصلہ لے کر وقف
بورڈ کے دفتر کو میز کر دیا۔ آج وہاں کے تمام ریکارڈس کو rewamp کر کے وقف بورڈ کو reconcile کرتا ہے۔ وقف بورڈ کی جتنی
بھی جائیدادیں ہیں۔۔۔

Waqf Board has 33,929 institutions and 77,538 acres of properties, out of which almost 70-80% are encroached.

آج الحمد للہ جو ابتدائی جائیدادیں بچی ہوئی ہیں، پورے مسلمانوں کی امید ہے کہ سی ایم صاحب اس کو secure کریں گے۔ جتنی بھی
وقف کی جائیدادیں ہیں، صاحب، آپ مہربانی کر کے ان کو بچا لیجئے تمام مسلمانوں کی امید آپ سے ہے صاحب۔ اب revenue
records نئے update ہو رہے ہیں، وقف بورڈ کی جتنی بھی جائیدادیں ہیں، ان کو revenue records میں update
کیا جائے صاحب، شکریہ۔

MR. SPEAKER:- We will continue the Short discussion tomorrow.

The House is adjourned to meet again at 10.00 A.M., tomorrow i.e., on Thursday, the 9th November, 2017.

(The House then adjourned at 2.10 P.M., to meet again on Thursday, the 9th November, 2017).

* * *

**“Published under Rule 347 of the Rules of Procedure and Conduct of
Business in the Telangana Legislative Assembly and Printed
at Assembly Press, Public Gardens, Hyderabad.”**